

Begroting
Noardeast-Fryslân
2022

Inhoudsopgave

Inleiding.....	5
Programma 1: Ynwenner en Bestjoer	13
Programma 2: Mienskip.....	21
Programma 3: Soarch en Wolwêzen.....	27
Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	35
Programma 5: Wenjen en Omjouwing.....	41
Programma 6: Iepenbiere Romte	48
Algemiene dekkingsmiddels	52
Overhead	54
Heffing VPB	55
Onvoorzien	55
Geprognostiseerde balans per 31 december	56
De meerjarenbegroting 2022 - 2025.....	57
Paragraaf lokale heffingen.....	59
Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	68
Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	74
Paragraaf financiering.....	80
Paragraaf bedrijfsvoering.....	83
Paragraaf grondbeleid	86
Paragraaf verbonden partijen	89
Vaststellingsbesluit	108

Inleiding

Uitgangspunt voor de begroting 2022-2025 is de Perspectiefnota 2022-2025. Na de Perspectiefnota zijn er nog diverse mutaties geweest welke van invloed zijn op het begrotingssaldo.

Voor het financieel beleid wordt als uitgangspunt genomen dat er ruimte voor nieuw beleid aanwezig is als er een structureel en reëel sluitende begroting is waarbij ook het eerste jaarschijf sluit. Het andere uitgangspunt is dat de algemene reserve voldoet aan de vastgestelde hoogte op basis van ingeschatte risico's.

Ook de provincie stelt aan gemeentelijke begrotingen de eis dat ze meerjarig structureel in evenwicht zijn.

Resultaat begroting 2022 – 2025

In de onderstaande tabel staat op programmaniveau de begroting 2022 en de meerjarenraming zoals deze in de begroting 2022 is opgenomen. Hierbij opgemerkt dat er een tweetal maatregelen in dit saldo zijn verwerkt om een sluitend meerjarenperspectief te krijgen, te weten:

1. het structureel kostendekkend maken van de leges per 2023 ad € 530.000 per jaar en
2. een stijging van de OZB met 10%-punten per jaar, ingaande 2023, wat een meeropbrengst van € 960.000 oplevert in 2023, oplopend tot € 1.920.000 in 2024 en € 2.880.000 in 2025.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Geraamde saldo van baten en lasten per programma						
1: Ynwenner en Bestjoer	-6.653	-6.681	-6.548	-6.414	-6.499	-6.551
2: Mienskip	-11.229	-9.151	-7.839	-7.547	-7.265	-7.204
3: Soarch en Wolwêzen	-52.713	-53.672	-53.384	-52.577	-52.115	-51.722
4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	-1.971	-2.823	-2.481	-2.640	-2.493	-2.132
5: Wenjen en Omjouwing	-1.464	-4.068	-1.765	-742	-641	-871
6: Iepenbiere Romte	-13.277	-13.989	-16.633	-16.206	-16.238	-16.371
Algemiene dekkingsmiddels	128.021	105.514	106.748	102.702	102.956	103.948
Overhead	-18.005	-18.211	-18.586	-18.288	-18.164	-17.771
Heffing VPB	-13	-5	-5	-5	-5	-5
Onvoorzien	0	-95	-96	-96	-96	-96
Totaal saldo van baten en lasten	22.696	-3.182	-590	-1.814	-561	1.224
Toevoegingen & onttrekkingen aan reserves						
Toevoegingen aan reserves	-38.118	-12.054	-1.956	-276	-276	-276
Onttrekkingen aan reserves	17.656	14.610	2.774	1.364	791	403
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-20.462	2.556	819	1.088	515	127
Geraamde resultaat	2.234	-626	229	-726	-46	1.351
Waarvan incidentele baten en lasten			-838			
Structureel exploitatiesaldo			1.067	-726	-46	1.351

Het geraamde resultaat wordt gecorrigeerd met incidentele baten en lasten om zo een goed beeld te krijgen van het structurele exploitatiesaldo. Het te corrigeren bedrag voor 2022 bestaat uit een incidentele bijdrage aan de transitiebegroting van de FUMO ad € 44.000 en de incidenteel toegekende budgetten 2022 met een totaal van € 794.000.

Verschillenverklaring

Ten opzichte van de Perspectiefnota wijkt de begroting af. In de volgende tabel worden deze wijzigingen weergegeven.

x € 1.000	2022	2023	2024
Begrotingssaldo primitieve begroting 2021-2024	386	535	923
Wijzigingen na vaststellen begroting	-680	-684	-690
Ontwikkelingen Perspectiefnota 2022-2025	1.233	-2.963	-3.579
Maatregel: verhogen leges 100% kostendekkendheid		530	530
Maatregel: verhogen OZB jaarlijks met 10%-punten		960	1.920
Structureel exploitatiesaldo Perspectiefnota 2022	939	-1.622	-896
1. Amendement wegen, niveau basis	-743	-743	-743
2. Extra middelen jeugdzorg		1.507	1.353
3. Algemene uitkering	700	-117	74
4. Huishoudelijke hulp (WMO)	-185	-185	-185
5. Rolstoelen (WMO)	100	100	100
6. OZB-vrijstelling dorpshuizen	75	75	75
7. Afvalstoffenheffing	190	142	111
8. Overige verschillen kleiner dan € 100.000	-9	117	65
Structureel saldo primitieve begroting 2022-2025	1.067	-726	-46
Verschil ten opzichte van Perspectiefnota 2022	128	896	850

Toelichting verschillenverklaring

1. Amendement wegen, niveau basis

Bij het vaststellen van de nota kapitaalgoederenbeheer is een amendement aangenomen om de wegen niet op het niveau laag maar op niveau basis te onderhouden. Deze meerkosten zijn meegenomen in de begroting 2022.

2. Extra middelen jeugdzorg

De provinciaal toezichthouders hebben onderling afgesproken dat gemeenten 75% van het bedrag genoemd door de arbitragecommissie mee mogen nemen vanaf het jaar 2023. Deze middelen zijn dus nog niet zeker, daar gaat het volgende kabinet over maar mogen dus wel meegenomen worden bij het opstellen van de meerjarenraming.

3. Algemene uitkering

Bij het bepalen van de algemene uitkering in de Perspectiefnota is uitgegaan van het effect ten opzichte van de decembercirculaire, dit had de meicirculaire 2020 moeten zijn. Vooral voor 2022 levert dit een positief effect op.

4. Huishoudelijke hulp (WMO)

Er vindt een verschuiving plaats van de bijzondere bijstand naar de hulp in huishouden van de WMO. Het budget van de bijzondere bijstand kan met € 125.000 naar beneden bijgesteld worden. Het budget van de WMO dient echter met € 210.000 bijgesteld te worden. Per saldo een nadeel van € 85.000. Daarnaast is er een autonome groei van 62 klanten die gebruik maken van huishoudelijke hulp, wat neerkomt op € 100.000 op jaarbasis.

5. Rolstoelen (WMO)

Het aantal indicaties voor rolstoelen valt structureel lager uit en kan daarom van € 280.000 bijgesteld worden naar € 180.000, een besparing van € 100.000.

6. OZB-vrijstelling dorpshuizen

Bij de begroting 2021 is een bedrag van € 140.000 geraamd voor de OZB-vrijstelling van dorpshuizen. De raming was echter gebaseerd op een breder begrip van maatschappelijk vastgoed. Hierdoor is € 75.000 van het beschikbaar gestelde budget niet benodigd.

7. Afvalstoffenheffing

In de perspectiefnota was al rekening gehouden met kostenstijging (inflatie en stijging van loonkosten) daarbij was niet direct rekening gehouden met de meeropbrengst van de afvalstoffenheffing die deze kostenstijging compenseert.

8. Overige verschillen kleiner dan € 100.000

In bovenstaande verschillenverklaring zijn, met uitzondering van de OZB-vrijstelling dorpshuizen, alleen bedragen groter dan €100.000 meegenomen. Het saldo van de overige verschillen bedraagt in 2022 € 9.000 negatief.

Toegekende (incidentele) middelen 2022

Het college heeft ten laste van het begrotingssaldo voor een bedrag van € 794.000 aan incidentele middelen toegekend aan diverse onderwerpen. Onderstaand worden deze middelen toegelicht. Naast deze incidentele middelen zijn er ook twee structurele ontwikkelingen opgenomen in de begroting, deze worden als eerste toegelicht.

Rotonde Kolkhuizerweg / Dokkumerstraatweg € 16.000 structureel

Het kruispunt Dokkumerstraatweg / Kolkhuizerweg is onveilig. De afgelopen jaren heeft een aantal zeer ernstige verkeersongevallen plaatsgevonden. In 2020 was hier een ongeval met als gevolg 2 doden. Dit kruispunt maakt onderdeel van de schoolroute tussen Burdaard en Dokkum en is elfstedenroute. De snelheden op de doorgaande weg (Kolkhuizerweg) liggen hoog. Een rotonde is een passende maatregel om de verdere ongelukken te voorkomen. Ook uit de studie van Antea (Tracéstudie Marrum - Steenendam) kwam naar voren dat in alle scenario's een rotonde hier een passende maatregel is. De investering bedraagt € 400.000 en staat gepland voor 2022.

Herdenkingen € 11.000 structureel

Het organiseren van herdenkingen wordt steeds meer aan de inwoners overgelaten, terwijl herdenken nog altijd een belangrijke rol in de samenleving vervult. Om die reden worden er extra subsidiemiddelen beschikbaar gesteld.

Verkeersbeleid en -veiligheid € 225.000 incidenteel

1. Voor het uitvoeren van de motie verkeersveiligheid schoolroutes worden twee pilots gerealiseerd, te weten fietsroute over de Hearrewei (Anjum) en fietsroute Kollumerzwaag – Buitenpost, totaal € 50.000.
2. Voor verkeer en verkeersveiligheid is momenteel geen structureel budget beschikbaar. Om adequaat te kunnen handelen en kleine verkeersmaatregelen uit te kunnen voeren is budget benodigd. Nu wordt incidenteel € 150.000 beschikbaar gesteld.
3. Opstellen Mobiliteitsplan: Harmonisatie van de plannen van de voormalige gemeenten en te actualiseren zodat sprake is van integraal en samenhangend beleid inclusief een globaal uitvoeringsprogramma. Dit allemaal rekening houdend met de kaders van de Omgevingsvisie. Kosten € 25.000.

Duurzaamheid € 121.000 incidenteel

1. Isolatieprogramma: Uit de Transitievisie Warmte (TVW), die eind dit jaar wordt vastgesteld zal blijken dat isolatie de eerste en belangrijkste stap is om van het aardgas af te gaan. Inwoners die op een natuurlijk moment willen gaan verduurzamen hebben vaak nog moeite om de juiste informatie te vinden. We zetten daarom in op voorlichting in een 'isolatieprogramma'. Kosten € 50.000.
2. Ondersteuning van de energie coöperaties, € 5.000 per coöperatie totaal € 25.000.
3. Energiecoaches: Voor de periode medio 2021-medio 2022 is een subsidie aangevraagd Met € 46.000 kan dit tot eind 2022 gerealiseerd worden.

Evenementen € 85.000 incidenteel

Het nieuwe evenementenbeleid voorziet in het organiseren en faciliteren van diverse evenementen. Evenementen moeten telkens aan meer wet- en regelgeving voldoen. Om in 2022 evenementen adequaat te kunnen faciliteren zijn extra middelen benodigd.

1. Geluidsmetingen, onder meer ten behoeve van locatieprofielen, kosten € 15.000
2. Extra inzet bouwtoezicht/externe advisering, kosten € 10.000
3. Werkbudget evenementenveiligheid, kosten € 10.000
4. Admiraliteitsdagen: Om dit op een zodanig niveau te kunnen organiseren dat dit een (boven)regionale uitstraling heeft is extra budget nodig, kosten €25.000.
5. Voor het mogelijk maken van extra evenementen na corona is extra budget nodig, € 25.000.

Economische ontwikkeling € 65.000 incidenteel

1. Proces opvaarten: Om nog niet volledig uitgewerkte routes verder te ontwikkelen om zo het stelsel van opvaarten weer bevaarbaar te maken. Kosten € 15.000 incidenteel.
2. Sence of Place projecten: Ondersteuning door uren en procesgeld voor het realiseren van projecten aan de waddenkust, kosten € 10.000
3. Gebiedsproces Swiet Wetter – Wierum Ternaard, is voortgekomen uit ontwikkelingen rond de koppelkansen met het dijkversterkingsproject Koehool-Lauwersmeer. Doel is om het gebied sociaaleconomisch te versterken en klimaatbestendig te maken door het beschikbaar houden van zoet water in combinatie met functies voor landbouw, natuur, leefbaarheid en R&T. We ondersteunen de Provincie met uren en procesgeld, kosten € 15.000
4. Opgave Waddenkust: Rondom de Friese Waddenzeekust spelen veel opgaven en initiatieven. Daarnaast doen zich ook verschillende kansen voor. Vanuit de veelheid van opgaven en initiatieven, met de bijbehorende bestuurlijke drukte, is de vraag gerezen hoe betrokken overheden hieraan het beste sturing kunnen geven. De provincie Fryslân het initiatief genomen voor een eerste uitwerking van met name initiatieven en opgaven die door het dijkversterkingstraject op gang zijn gekomen. Daarna volgen voorstellen gericht op het vormgeven van een gezamenlijke strategische agenda voor de ontwikkeling van de Friese Waddenzeekust en een organisatiestructuur die het mogelijk maakt om hieraan sturing aan te geven. Er is geld en uren nodig om de Opgave Waddenkust intern uit te kunnen werken. Kosten € 25.000.

Openbare orde en veiligheid € 73.000 incidenteel

1. Verlenging jeugdboa. Per 1 maart 2021 heeft de gemeente Noardeast-Fryslân een jeugdboa. Dit willen we voortzetten in 2022 om te voorkomen dat eventuele waardevolle winst door de inzet van de jeugdboa verloren gaat. Na het 2^e jaar zal bekeken worden of dit structureel ingevuld moet worden. Kosten € 63.000
2. Werkbudget aanpak ondermijnende criminaliteit: in de lokale veiligheidsagenda 2020-2024 is de aanpak van ondermijning geprioriteerd. Voor 2021 wordt een werkbudget van € 10.000 beschikbaar gesteld.

Dorpshuizen € 150.000 incidenteel

Noodzakelijke verbouwingen om de dorpshuizen toekomstbestendig te maken. Belangrijk voor de leefbaarheid in de dorpen. Het gaat hierbij om de dorpshuizen Kollumerzwaag en Oosternijkerk.

Biodiversiteit € 50.000 incidenteel

Het biodiversiteitsplan heeft kaders voor verbetering geschetst welke in het Groen en Bomenstructuurplan zijn vertaald naar structurele aanpassingen van het groen. Uitgewerkte voorstellen zullen aan de hand van het Groenstructuurplan eind 2021 worden voorgesteld. Er is een Nota Biodiversiteit in ontwikkeling, in opdracht van de procesgroep Gemeenteraad. Dit budget is nodig om de maatregelen van deze nota uit te voeren. Structureel zal dit vorm moeten krijgen in het onderhoudsbudget van openbaar groen.

Bestuurlijke samenwerking € 25.000 incidenteel

Het organiseren van een congres, bijvoorbeeld voor bestuurders/ambtenaren uit Fryslân. Waar mogelijk dit congres koppelen aan de Admiraliteitsdagen.

Op papier een sluitende meerjarenraming

Om op papier een sluitende meerjarenraming te presenteren zijn in de begroting een tweetal maatregelen opgenomen per 2023. Voor de perspectiefnota behandeling 2023 zal, mede door het opnieuw opbouwen van de begroting door het toepassen van Zero Based Budgeting, ruimte gevonden moeten worden om deze maatregelen niet daadwerkelijk door te laten gaan in 2023. Deze lastenverzwaring voor de burger wordt door het college als zeer onwenselijk beschouwd. Wanneer deze maatregelen gecorrigeerd worden op het structurele begrotingssaldo ziet het saldo er als volgt uit:

x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Saldo primitieve begroting 2022-2025	1.067	-726	-46	1.351
Maatregel: verhogen leges 100% kostendekkendheid		-530	-530	-530
Maatregel: verhogen OZB jaarlijks met 10%-punten		-960	-1.920	-2.880
Structureel exploitatiesaldo Perspectiefnota 2022	1.067	-2.216	-2.496	-2.059

Uit bovenstaande blijkt dat er op dit moment geen structurele ruimte beschikbaar is zonder de twee maatregelen ook daadwerkelijk (deels) door te voeren in 2023. De opgave om ook in 2023 een sluitende begroting te kunnen presenteren is ruim € 2 miljoen.

Stand van de eenmalige middelen

In bijlage 2 van de begroting is de staat van reserves en voorzieningen opgenomen met de stand per 01-01-2022 van de Algemene reserve van € 17.775.000. Hierbij is rekening gehouden met de doorlopende verplichtingen uit 2020 en met onttrekkingen en toevoegingen in 2021. Het verwachte eindsaldo op transactiebasis per 31 december 2022, rekening houdend met de meerjarige mutaties bedraagt € 16.453.000, op dit bedrag rusten geen verplichtingen. De algemene reserve (vrij besteedbaar) en de reserve ter dekking van de risico's van € 5.616.000, worden samen de incidentele weerstandscapaciteit genoemd.

Onttrekkingen aan de Algemene reserve heeft een negatief effect op de solvabiliteit van de gemeente. De solvabiliteit, de verhouding tussen Eigen Vermogen en het Totale Vermogen, zit op dit moment met 23% net boven de 20% wat voor een gemeente een gezonde waarde is. Hoe hoger de solvabiliteit hoe weerbaarder de gemeente is om te voldoen aan haar financiële verplichtingen. Bij een lagere solvabiliteit zal de accountant opmerkingen maken over de structurele financiële positie van de gemeente. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing worden diverse kengetallen die een beeld geven over de financiële positie geduid.

Overige actuele financiële ontwikkelingen

Herijking gemeentefonds

Zoals bekend wordt de invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds wederom uitgesteld tot begin 2023. Op dit moment lijkt de herijking voor onze gemeente nagenoeg neutraal uit te pakken. Dit is positiever dan het nadeel van ruim € 3 miljoen die eerder verwacht werd.

In de nieuwe verdeling gaan de stedelijke gebieden er echter op achteruit. Het is dus nog maar de vraag of deze nieuwe verdeling ook de definitieve verdeling gaat zijn. De ontwikkelingen worden zowel ambtelijk als bestuurlijk actief gevolgd.

Verwachting is dat eind 2021 de definitieve verdeling gereed is, zodat gemeenten deze kunnen meenemen bij het opstellen van de begroting 2023.

Stelpost jeugdzorg

In de begroting was vanaf het jaar 2022 een stelpost jeugdzorg opgenomen van € 1 mln. Door de gemaakte afspraken over het jeugdbudget 2022 is deze stelpost komen te vervallen en vervangen voor het bedrag wat we daadwerkelijk gaan ontvangen. Ook voor de volgende jaren is deze stelpost vervangen voor 75% van het bedrag genoemd door de arbitragecommissie. Het blijft een stelpost wat betekent dat het nog onzeker is of dit geld definitief toegekend wordt. Wanneer er komend jaar geen toezegging vanuit het Rijk komt vervalt de stelpost. In onderstaande tabel de gevolgen voor het structurele saldo.

Bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Stelpost jeugdzorg	€ 0	-€ 2.507	-€ 2.353	-€ 2.169

Corona

Tot dusver ondervinden we, in financiële zin, weinig gevolgen van de Coronapandemie. Vanuit het Rijk zijn de diverse steunpakketten ontvangen die de extra kosten, of minder gerealiseerde opbrengsten, compenseren.

Wat de mogelijke structurele gevolgen zijn als de steun aan ondernemers wordt afgebouwd is nog niet te zeggen. Feit blijft dat dit een risico voor de toekomst blijft. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn ook Corona gerelateerde risico's opgenomen.

In de tussentijdse rapportage en jaarrekening wordt gerapporteerd over de stand van de reserve Coronacompensatie. Vooralsnog lijkt daar voldoende middelen in te zitten om de financiële gevolgen van Corona op te kunnen vangen.

Integraal huisvestingsplan (IHP)

In oktober 2020 is het Integraal Huisvestingsplan Noardeast-Fryslân (IHP) vastgesteld. Het IHP is gezamenlijk door gemeente en schoolbesturen opgesteld. In het IHP staat onder andere een inhoudelijke visie op onderwijshuisvesting en een meerjarenplanning van projecten, met daarbij een eerste indruk van de benodigde financiën.

Deze meerjarenplanning is nader financieel uitgewerkt in de financiële uitwerking IHP. De totaalopgave komt uit op een investering van bijna € 55 miljoen voor de komende 12 jaar. Als het plan wordt vastgesteld heeft dit ook gevolgen voor de meerjarenbegroting van de gemeente.

Bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Integraal huisvestingplan	€ 0	€ 0	-€ 326	-€ 1.562

Het bedrag loopt nog op naar structureel € 2,1 miljoen negatief in 2026.

Algemene financiële uitgangspunten bij de begroting

De algemene technische uitgangspunten bij het opstellen van de begroting 2022 zijn:

- De raming van lasten en baten van bestaand beleid vindt plaats op basis van analyses en niet uitsluitend op basis van inflatie indexering.
- De meicirculaire van het gemeentefonds wordt structureel verwerkt. De september- en december circulaire worden incidenteel voor het lopende jaar en het jaar T+1 verwerkt.
- De raming van gemeentelijke bijdragen aan externe instanties vindt plaats op basis van ervaringscijfers en recente ontwikkelingen.
- Voor de meerjarenbegroting wordt geraamd op basis van constante prijzen.
- Structurele lasten worden gedekt door structurele baten en incidentele baten zijn dekkingsmiddel voor incidentele lasten.
- De samenwerking met Dantumadiel is integraal onderdeel van de begroting, de baten en lasten worden verantwoord op het taakveld Overhead.
- De algemene reserves en de weerstandscapaciteit voldoen aan normen die zijn gebaseerd op een risicoanalyse opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.
- De financierings- en schuldpositie en het kasstroomsaldo voldoen aan de normen van de Economische Monetaire Unie (EMU) en de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet HOF).
- In de begroting wordt ruimte gelaten voor onderhoud van kapitaalgoederen conform de door de raad vastgelegde kwaliteitsniveaus.

Bij het opstellen van de begroting wordt uitgegaan van de volgende technische parameters.

Begrotingsparameter	Aan te houden waarde
Prijseffect bij interne budgetten (m.b.t. de leveringen binnen de gemeente)	Geen vaste aanpassingen, maximaal conform de prognose van de HCPI (geharmoniseerde consumentenprijsindex) 2021 van het Centraal Planbureau (CPB) in het Centraal Economisch Plan (CEP) van maart 2021 1,4%.
Prijseffect bij externe budgetten (uitgaven)	Geen vaste indexering, eveneens maximaal conform CPB-prognose van de HCPI 2021: 1,4%.
Rente % (voor interne verrekeningen: kosten kort geld, rekenrente reserves, kapitaallasten)	Uitgegaan wordt van het conform de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepalingen berekende omslagpercentage. Voor 2021 is deze vastgesteld op 1,6%.
Cao-loonstijgingspercentage (betreft stijging bovenop periodieke loonstijging)	Op basis van afgesloten cao met daarbij een loonkostenstijging ten opzichte van 2021 van 1,5% voor 2022 en verder.

In het hiernavolgende schema zijn de uitgangspunten voor de componenten van het tariefbeleid opgenomen.

(Belasting)tarieven	Uitgangspunten
Onroerendezaakbelasting (OZB)	Voor de OZB wordt het volgende uitgangspunt gehanteerd: voor de lokale lasten uit te gaan van het bedrag 2021 + 1,4% inflatie. Hierbij de OZB te compenseren bij een significante daling of stijging in de afvalstoffenheffing en rioolrechten, waardoor de totale stijging lokale lasten voor woningeigenaren maximaal uitkomt op 1,4%.
Afvalstoffenheffing	100% kostendekkend, inclusief de component BTW-compensatie.
Rioolrechten	100% kostendekkend, inclusief de component BTW-compensatie.
Leges	Verhoging tarieven afhankelijk van kostenniveau, berekend op basis van het model opgesteld door de Adviesgroep Nederlandse Gemeenten (ANG-model).
Begraafrechten	Indexatie tarieven met 1,4%
Tarieven sportaccommodaties (binnen- en buitensport)	Tarieven conform vastgesteld beleidsplan.

Van deze algemene uitgangspunten kan met betrekking tot de OZB-tarieven worden afgeweken op basis van een politieke afweging tussen bezuinigingen op uitgaven voor de burger versus tariefverhogingen voor de burger.

Uitgangspunten beleidsindicatoren

De uniforme set van beleidsindicatoren is voorgeschreven in het BBV. Hierin is aan de gemeenten opgelegd gebruik te maken van een basis set van beleidsindicatoren voor de begroting en de verantwoordingsstukken. Het doel hiervan is om de resultaten van beleidsmatige inspanningen van gemeenten beter inzichtelijk te maken en te kunnen vergelijken met het landelijke gemiddelde.

De set van beleidsindicatoren is ondergebracht bij het betreffende programma binnen de begroting. Een klein aantal beleidsindicatoren, welke betrekking hebben op de eigen organisatie, worden door gemeenten zelf ingevuld. Voor de overige beleidsindicatoren dient gebruikt te worden gemaakt van de website www.waarstaatjegemeente.nl. Ook de definities van de diverse beleidsindicatoren worden op deze website nader toegelicht. Voor wat betreft de actualiteit van de maatstaven kunnen grote verschillen bestaan. Het jaar waarover wordt gerapporteerd staat bij de betreffende indicator vermeld.

Programma 1: Ynwenner en Bestjoer

Waar gaat programma 1 'Ynwenner en Bestjoer' over?

Portefeuillehouder(s) : J.G. Kramer / T. Berends
Programmaregisseur : S. Elverdink
Programmamanager : H. Verbunt

Inleiding:

Dienstverlening is een kerntaak van de gemeente. Daaraan is in de afgelopen jaren dan ook de nodige aandacht besteed, wat onder andere tot uitdrukking kwam in de ontwikkeling en vaststelling van een aantal documenten, zoals de Besturings- en Organisatiefilosofie 2017 (BOF), Centrumregeling en Dienstverleningshandvest Dantumadiel – Noardeast Fryslân 2018 en het nieuwe Dienstverleningsconcept Noardeast-Fryslân en Dantumadiel 2019-2022.

Vanuit het organisatiemotto 'Samen, persoonlijk en in de buurt' zal worden gewerkt aan het optimaliseren van onze dienstverlening. Daarbij wordt deze raadsperiode ingezet op de hierna onder 101.1 t/m 101.3 genoemde speerpunten.

Eén van de opbrengsten van de programmamarkt van maart 2019 is daarbij dat er extra aandacht komt voor bewustwording over (digitale) laaggeletterdheid en hulp voor en doorverwijzing van mensen die daaraan behoefte hebben.

Ten aanzien van interne dienstverlening en bedrijfsvoering worden alleen doelen of activiteiten opgenomen, als die bijdragen aan een betere (externe) dienstverlening aan de klant. Het belang van een goede interne bedrijfsvoering voor onze externe dienstverlening is onmiskenbaar.

Gebiedsgericht werken – een vorm van collectieve dienstverlening – maakt onderdeel uit van het programma Mienskip, maar een gebiedsgerichte benadering is natuurlijk ook terug te vinden bij de doelstellingen op het gebied van een krachtig en eigentijds bestuur.

Ook veiligheid is een kerntaak van de overheid en in het bijzonder ook van de gemeente.

Het realiseren van een veilige woon- en leefomgeving is een terugkerend en actueel onderwerp en staat daarom altijd hoog op de politieke agenda.

Hoewel de gemeente een regierol heeft als het gaat om veiligheid en ook de kaders voor het (integraal) veiligheidsbeleid vaststelt, opereert de gemeente in een speelveld met veel spelers (ketenpartners). In het veiligheidsdomein is het formuleren en realiseren van smart-doelstellingen door de afhankelijkheid van ketenpartners daarom niet altijd mogelijk. Bovendien is het openbare orde en veiligheidsdomein onvoorspelbaar.

In 2020 heeft de gemeenteraad de vierjarige veiligheidsagenda *Mei elkoar foar feiligens* vastgesteld. Bij het bepalen van de doelen, speerpunten en activiteiten is dan ook zoveel mogelijk aangesloten op dit bestaande beleid en de actuele ontwikkelingen op het gebied van openbare orde veiligheid. De inspanningen op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving behoren in de regel tot de reguliere activiteiten en daar waar extra inspanning wordt gevraagd, zijn deze (door alle programma's heen) expliciet op activiteitsniveau opgenomen (bijvoorbeeld bij jeugdoverlast en evenementen).

De gemeentebesturen van de drie voormalige gemeenten hebben de afgelopen jaren ingezet op meer ruimte voor de samenleving als het gaat om zeggenschap over en invloed op het beleid en de eigen woon- en leefomgeving. Initiatieven vanuit de samenleving werden zoveel mogelijk ondersteund en gefaciliteerd. Noardeast-Fryslân trekt die lijn door.

Bij de inrichting van de bestuurspraktijk en het functioneren van de bestuursorganen wordt er veel ruimte gegeven aan de samenleving. Zo biedt de nieuwe vergaderstructuur van de raad met ondermeer 'It Petear' en 'It Poadium' volop gelegenheid voor een actieve inbreng vanuit alle geledingen van de samenleving. Ook het college wil zoveel mogelijk met inwoners, bedrijfsleven en andere partners werken aan het behouden en verbeteren van de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de gemeente: 'Samen, In de buurt, Persoonlijk!'.

De bestaande internationale samenwerking en vriendschapsband vanuit voormalig Dongeradeel met Fulda en Crediton wordt voortgezet.

Op grond van het BBV wordt het financieel beleid (inclusief belastingen) jaarlijks verwerkt in de

toelichting(en) en paragrafen bij de begroting en meerjarenraming (niet in de doelen).

Hoofddoelstelling:

De gemeente Noardeast-Fryslân is een resultaatgerichte organisatie met focus op klantgerichte dienstverlening, goed toegesneden op de toekomst en met als speerpunten het verbeteren van de dienstverlening, een veilige woon- en leefomgeving, een krachtig en eigentijds bestuur en een gezond financieel beleid voor de lange termijn.

Kerdoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Onderwerp: verbeteren van de dienstverlening

Kerdoelen

Het aanbod van producten en diensten dat digitaal wordt aangeboden, neemt verder toe

Speerpunt:

- optimaliseren digitale dienstverlening en benutten van kansen op dat gebied.

Beter passende dienstverlening (maatwerk) en hoge kwaliteit en klanttevredenheid

Speerpunten:

- persoonlijke, servicegerichte en integrale dienstverlening, afgestemd op behoeften van inwoners en op doelgroepen (toegankelijkheid via meerdere kanalen);
- hoge klanttevredenheid;
- optimaliseren loketfunctie.

Minder regels en meer efficiënte en effectieve (digitale) werkprocessen

Speerpunten:

- klantgerichte, efficiënte en effectieve bedrijfsvoering en werkprocessen;
- deregulering.

Onderwerp: veilige woon- en leefomgeving

Kerdoel

De inwoners ervaren een veilige leefomgeving, zowel thuis als in de openbare ruimte

Speerpunten:

- Verkeersveiligheid
- Aanpak (woning) inbraken
- Jeugd en overlast
- Evenementen en horeca
- Personen met onbegrepen gedrag
- Ondernijning

Onderwerp: open, transparant, interactief, integer en coöperatief bestuur

Kerdoel

Open, transparante, interactieve en integere bestuursorganen

Speerpunten:

- het bestuur is herkenbaar en toegankelijk, blijft dichtbij de inwoners en zorgt zo voor verbinding met de gemeente Noardeast-Fryslân;
- de inwoners en samenleving staan centraal (van buiten naar binnen werken);
- het bestuur geeft vorm en inhoud aan een open dialoog met de samenleving;
- het bestuur biedt ruimte voor initiatieven en invloed vanuit de samenleving.

Kerdoel

De internationale samenwerking en vriendschapsband met Fulda en Crediton wordt voortgezet

- het bestendigen en stimuleren van culturele uitwisseling en contacten met Fulda en Crediton

Onderwerp: gezond financieel beleid voor de lange termijn

Kerdoel

Gezond financieel beleid voor de lange termijn

Nr	Smartdoelen activiteiten
101.1	Doel: Het aanbod van producten en diensten dat digitaal wordt aangeboden neemt verder toe. Smartdoel: In 2022 kan 80% van alle producten en diensten digitaal worden aangevraagd. Activiteit: Het plan van aanpak dat in 2019 is opgesteld, is vertaald naar uitgangspunten voor implementatie van het zaakstelsel. In 2022 zullen nieuwe formulieren ontwikkeld worden bij de producten en diensten die via de website worden aangeboden, maar waarvoor nog geen digitale aanvraag mogelijk is (bv. evenementenvergunning).
101.2	Doel: Een beter passende dienstverlening (maatwerk) en hoge kwaliteit en klanttevredenheid. Smartdoel 1: De waardering van de dienstverlening (gemiddeld over alle kanalen) uitgedrukt in een cijfer is in 2022 minimaal een 7,0 (2018: 6,7). Activiteit: Jaarlijks wordt de klanttevredenheid en -bejegening gericht op het verbeteren van onze dienstverlening gemonitord. Smartdoel 2: De waardering van de klantbejegening (gemiddeld over alle kanalen) uitgedrukt in een cijfer is in 2022 minimaal een 7,0 (2018: 6,7). Activiteit: Investeren in een organisatie-ontwikkelingsprogramma gericht leren denken en handelen vanuit de behoefte van de klant (klantbetrokken benadering) en de zelfredzaamheid van de klant bevorderen. Smartdoel 3: Cijfer klanttevredenheid is in 2022 gestegen naar een 7,0 (2018: 6,6). Activiteit: Ontwikkeling actieve sturing op managementinformatie. Smartdoel 4: Alle schriftelijke communicatie van de gemeenten is vanaf 2022 op B1 niveau (dit is het niveau van 80% van de Nederlanders). Activiteit: Inzet van taalcoaches die medewerkers trainen om op B1 niveau te schrijven.
101.3	Doel: Minder regels en meer efficiënte en effectieve (digitale) werkprocessen. Smartdoel 1: In 2022 voldoet 80% van de dienstverlening aan de vast te stellen servicenormen. Activiteit: De in 2019 op basis van het dienstverleningsconcept vastgestelde servicenormen worden doorlopend gemonitord op naleving. Smartdoel 2: Effectieve implementatie van de Omgevingswet. Activiteit: Uitvoering van de Omgevingswet.
102	Doel: De inwoners ervaren een veilige leefomgeving, zowel thuis als in de openbare ruimte. Smartdoel 1: Aanpak verkeersveiligheid in Noardeast-Fryslân (op naar nul slachtoffers) door vergroten van de feitelijke verkeersveiligheid én het verhogen van de verkeersveiligheidsbeleving (zie ook programma 6). Activiteit 1A: De integrale verbinding tussen verkeer & vervoer én veiligheid wordt geïntensiveerd door een structurele samenwerking te organiseren tussen deze beleidsafdelingen, aangevuld met de politie. Activiteit 1B: Verkeersveiligheid wordt structureel geagendeerd in het operationeel veiligheidsoverleg met de politie én minstens eenmaal per jaar in de lokale gezagsdriehoek.

Nr	Smartdoelen activiteiten
	Smartdoel 2: Aanpak woninginbraken: realiseren stabilisering van het aanpak (woning)inbraken naar het niveau van 2017. Activiteit 2A: Vergroten van het risicobewustzijn én meldingsbereidheid door blijvende inzet op inbraakpreventie, met name rond de ‘donkere dagen’ en vakantieperiodes. Dit wordt gedaan door het inzetten van allerlei communicatiemiddelen, maar ook door het organiseren van inbraakpreventieavonden, het gebruiken van lichtkranten of de inzet van bijvoorbeeld de ‘preventietruck’. Activiteit 2B: Preventief bestrijden van heling door de verdere uitrol van het Digitaal Opkopers Register (DOR), waarmee de registratieplicht van handelaren in tweedehands goederen wordt gefaciliteerd. Activiteit 2C: Insteken op buurtpreventie door de begeleiding, facilitering en bekendmaking van WhatsApp groepen (onder andere door WhatsApp-borden ter beschikking te stellen). Smartdoel 3: De komende jaren wordt er ingezet op de aanpak van problematische jeugdgroepen en groepsgedrag door: • het verminderen van criminaliteit en overlast • het versterken van de sociale positie en de jongeren perspectief bieden • het verstoren van de negatieve groepsdynamiek • het voorkomen van aanwas • het vergroten van het veiligheidsgevoel in de wijken en dorpen en onder de jongeren Activiteit 3A: Implementatie en verdere ontwikkeling van de aanpak problematische jeugdgroepen en groepsgedrag (inclusief juridisch kader voor o.a. het delen van informatie). Hierbij is aandacht voor de capaciteit en beschikbaarheid van jongerenwerk en gemeentelijke toezichthouders/ boa's. Activiteit 3B: Jeugdoverlast is een samenspel en per casus/groep wordt een concrete aanpak ontwikkeld. Daar waar sprake is van structurele overlast, worden (fysieke) maatregelen getroffen. Activiteit 3C: Blijven investeren in de aanpak op en rond het water in Dokkum en aan De Swemmer. Smartdoel 4: Een evenementenrijke gemeente met een gezond horecaklimaat, waarbij een veilig verloop vooropstaat. Overlast, geweld en excessief middelengebruik wordt zoveel als mogelijk voorkomen. Activiteit 4A: Uitvoering geven aan in 2020 vastgesteld evenementenbeleid, waaronder het opstellen van verschillende locatieprofielen in 2022. Activiteit 4B: Onder regie van de gemeentelijke evenementencoördinator worden aanvragen voor evenementen nauwkeurig behandeld, waarbij we nauw samenwerken met onze adviespartners als de politie en Veiligheidsregio Fryslân (brandweer/ GHOR). Activiteit 4C: Bij verschillende (grote) evenementen wordt een multidisciplinair veiligheidsteam ingericht, onder voorzitterschap vanuit het veiligheidsdomein (i.v.m. directe verantwoordelijkheid burgemeester). Dit veiligheidsteam monitort de uitvoering van het evenement en stuurt bij op beperking/ voorkoming van risicovolle situaties. Activiteit 4D: De meerwaarde en het inrichten van de functie van een gemeentelijke horecacoördinator wordt verkend. Smartdoel 5: De komende jaren moet de overlast door verwarde en overlast gevende personen worden verminderd, het draagvlak op straat en in de buurt worden vergroot en een snellere toeleiding tot zorg en ondersteuning. Activiteit: Naast deelname aan de regionale aanpak wordt lokaal ingezet op (multi)casuïstiek waarmee de overlast door personen met verward gedrag wordt beperkt.

Nr	Smartdoelen activiteiten
	Smartdoel 6: Medewerkers, inwoners en ondernemers herkennen ondermijnende criminaliteit en weten hoe en waar ze dit moeten melden. Er is hierbij specifiek aandacht voor het buitengebied. Activiteit 6A: Er wordt projectmatig ingezet op locaties, fenomenen en branches binnen de gemeente waar nog onvoldoende zicht op is. In 2022 gaat dit om een project bedrijventerreinen en een project recreatieterreinen. Ook wordt er een zgn. branchescan uitgevoerd op een specifieke bedrijfstak. Activiteit 6B: Er wordt extra ingezet op de ambtelijke en bestuurlijke integriteit en weerbaarheid in relatie tot het thema ondermijning. Activiteit 6C: Het uitvoeren van onderzoeken die voortvloeien uit de in het ondermijningsbeeld genoemde signalen, bovenop de reguliere werkzaamheden. Activiteit 6D: Er wordt, in samenhang met omgevingsplan, beleid ontwikkeld over de herontwikkeling van leegstaande boerderijen. Activiteit 6E: Er wordt extra ingezet op bewustwording van inwoners, ondernemers en de eigen organisatie. Activiteit 6F: Er wordt een verkennend onderzoek uitgevoerd naar aanvullende toepassingsmogelijkheden van onze Algemene Plaatselijke Verordening in de aanpak van ondermijnende activiteiten.
103.1	Doel: Raad en bestuur zijn open, transparant, interactief en integer.
	Smartdoel 1: De gemeente heeft een krachtig, eigentijds en integer bestuur dat een goede relatie met de burger onderhoudt en ruimte geeft aan nieuwe vormen van participatie en democratie vanuit een open dialoog met de samenleving. Activiteit 1A: Het onderwerp bestuurlijke integriteit heeft permanente aandacht en staat minimaal één keer per jaar op de agenda van raad en college. Activiteit 1B: Om ook de stem van kinderen te (laten) horen wordt er jaarlijks een nieuwe kinderburgemeester benoemd.
103.2	Doel: De internationale vriendschapsband met Fulda en Crediton wordt voortgezet.
	Activiteit: Het Vriendschapscomité Dokkum wordt ondersteund bij het stimuleren van culturele uitwisseling en contacten met Fulda en Crediton. De samenwerking met Fulda en Crediton wordt verder aangehaald.
104	Doel: Gezond financieel beleid voor de lange termijn.
	Activiteit: De gemeenteraad stelt jaarlijks een sluitende meerjarenbegroting vast. De Provincie toetst de begroting aan de financiële vereisten en baseert op basis daarvan de mate van haar wettelijke toezicht. Naast een sluitende begroting houdt de gemeente voldoende middelen in de Algemene Reserve om de risico's die de gemeente loopt op te kunnen vangen.

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Dienstverlening</i>
Besturings- en organisatiefilosofie en hoofdstructuur Noardeast-Fryslân en Dantumadiel (2017)
Centrumregeling en Dienstverleningshandvest Dantumadiel – Noardeast-Fryslân (2018)
Dienstverleningsconcept Noardeast-Fryslân en Dantumadiel
<i>Veilige woon- en leefomgeving</i>
Veiligheidsagenda Noardeast-Fryslân 2020 – 2023: Mei elkoar foar feiligens
Regionaal Beleidsplan Veiligheid Noord-Nederland 2020 – 2023 (Politie)
Beleidsplan Veiligheid 2019 – 2022 (Veiligheidsregio Fryslân)
Samenwerkingsovereenkomst Veiligheidshuis Fryslân
Convenant Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC)
Beleidsregels artikel 13b Opiumwet (2019)
<i>Open, transparante, interactieve en integere bestuursorganen</i>
Besturings- en organisatiefilosofie en hoofdstructuur Noardeast-Fryslân en Dantumadiel (2017)
Centrumregeling en Dienstverleningshandvest Dantumadiel – Noardeast Fryslân (2018)

	Onderwerp beleidsdocumenten
	Sociaal Economisch Masterplan en Agenda Netwerk Noordoost (ANNO)
	Notitie gebiedsgericht werken Noardeast-Fryslân en Dantumadiel
	<i>Gezond financieel beleid voor de lange termijn</i>
	Financiële beleidsdocumenten (begroting, meerjarenraming, jaarrekening en perspectiefnota)

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Vereniging van Friese Gemeenten	De VFG behartigt de belangen voor alle Friese gemeenten, totaal 18.
Vereniging van Nederlandse Gemeenten	De VNG behartigt de belangen voor alle Nederlandse gemeenten.
Vereniging van Waddenzeegemeenten	Deze vereniging treedt op als belangenorganisatie voor alle Waddenzeegemeenten.
Veiligheidsregio Fryslân (VRF), onderdeel veiligheid	Belangrijke partner bij het realiseren van een veilige woon- en leefomgeving
Shared Servicecentrum Leeuwarden	Het SSL garandeert en faciliteert de ICTvoorzieningen en –dienstverlening voor de gemeenten Noardeast-Fryslân en Dantumadiel. Zij schept zoveel mogelijk de randvoorwaarden voor een efficiënte bedrijfsvoering en een klantgerichte en effectieve dienstverlening.
Centrumregeling samenwerking Dantumadiel en Noardeast-Fryslân	De gemeente Dantumadiel laat door de gemeente Noardeast-Fryslân in beginsel alle gemeentelijke taken uitvoeren, voor zover deze niet aan anderen zijn opgedragen en zoals omschreven in het dienstverleningshandvest (art 7 centrumregeling).

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2020	12,97	Niet bekend
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2020	12,02	Niet bekend
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2020	878	Niet bekend
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2020	14,2% € 5,69 mln	Niet bekend
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	2020	70,00	110,00
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2019	0,30	2,30
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2020	3,00	4,60
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2019	0,90	2,30
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2020	4,20	6,20

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Formatie	Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari, uitgedrukt in fte per 1.000 inwoners.	Eigen gegevens

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Bezetting	Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is (inclusief boventallige werknemers), dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan. Het aantal fte wordt uitgedrukt per 1.000 inwoners.	Eigen gegevens
Apparaatskosten	Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.	Eigen begroting
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.	Bureau Halt
Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.	CBS
Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden hiervan zijn seksuele misdrijven, lichamelijk letsel door schuld, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.)	CBS
Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.	CBS
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.	CBS

Overzicht baten en lasten 2022 Programma 1: Ynwenner en Bestjoer

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
101 Bestuur	74	-2.259	-2.185
102 Dienstverlening	449	-812	-364
103 Veiligheid	57	-4.058	-4.000
Totalen voor mutaties reserves	580	-7.129	-6.548
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	53	0	53
Geraamd resultaat	633	-7.129	-6.495

Programma 2: Mienskip

Waar gaat programma 2 'Mienskip' over?

Portefeuillehouder(s) : F. Breeuwsma / J. D. de Vries
Programmaregisseur : M. Jansen
Programmamanager : L. Venekamp

Inleiding:

In Noardeast-Fryslân staan inwoner en samenleving centraal en gaan we uit van de leefwereld van de inwoners in onze samenleving. Dat past bij de veranderende rollen die overheid, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties innemen. We ontwikkelen ons van een overheid die beslist en stuurt en daarbij waar nodig mensen en organisaties betreft, naar een overheid die inwoners en instellingen faciliteert bij door hen aangedragen ideeën.

De rol van de gemeente is binnen dit programma vaak die van:

- een netwerkende overheid, die samenwerking zoekt met andere partijen en daarmee gezamenlijk doelen bepaalt;
- een responsieve, participerende overheid, die ruimte geeft aan maatschappelijke initiatieven van onderop en deze ondersteunt.

Vanwege de veranderende rol van de gemeente is een aantal doelen binnen dit programma opgenomen als procesdoelen: we gaan met initiatiefnemers en partners een (gebiedsgericht) proces in en het resultaat is niet vooraf te bepalen. De doelen zijn daarom soms minder 'smart' geformuleerd.

Daar waar meetbare smartdoelstellingen zijn geformuleerd zal een nulmeting worden uitgevoerd en worden gegevens van GGD en "Waar staat je gemeente" gebruikt.

Noardeast-Fryslân kent een rijk verenigingsleven en sterke mienskipssin. Activiteiten op het gebied van sport en cultuur, al dan niet in verenigingsverband, verbindt mensen en vergroot de levendigheid van de dorpen. Het is daarom belangrijk initiatieven blijvend aan te jagen en te ondersteunen.

Binnen de gemeente hebben we echter wel te maken met demografische ontwikkelingen: bevolkingsdaling, vergrijzing en ontgroening. Dit heeft gevolgen voor bijvoorbeeld voorzieningen als sportclubs, scholen, zorgvoorzieningen en wonen. En daarmee voor de leefbaarheid.

Duidelijk is dat het niet mogelijk is alle voorzieningen of accommodaties in de regio te behouden. Er is discussie nodig over voorzieningsverspreiding, op thematisch of meer integraal niveau. In alle gevallen is afstemming nodig, anders riskeert de gemeente de leefbaarheid en vitaliteit.

Het realiseren van een toekomstige voorzieningenstructuur (voorzieningentransitie) vergt tijd en zal vorm moeten krijgen mét de betrokken partners (zoals schoolbesturen en sportverenigingen) en de dorpen (inwoners). Het is belangrijk betrokkenen te informeren over bevolkingsontwikkelingen en met elkaar de perspectieven voor de toekomst te bespreken.

Hoofddoelstelling:

Behouden en versterken van vitale gemeenschappen en van de leefbaarheid.

Kerdoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Onderwerp: sociale verbondenheid

Kerdoelen

Meer sociale verbondenheid en betrokken burgers

Speerpunten:

- aanbod van culturele activiteiten;
- aanbod van cultuureducatie voor kinderen / jeugd;
- sportactiviteiten;

Waar gaat programma 2 'Menskip' over?

- verenigingsleven;
- vrijwillige inzet in dorpen.

Meer zelforganisatie, zelfsturing en eigen verantwoordelijkheid van inwoners

Speerpunten:

- ondersteunen en versterken van initiatieven van onderop;
- duidelijk gemeentelijk aanspreekpunt;
- participatie van burgers;
- samenhang in initiatieven waar mogelijk;
- overheidsparticipatie / nieuw samenspel inwoners en overheid.

Onderwerp: voorzieningenniveau

Kerdoel

Beter passend voorzieningenniveau

Speerpunten:

- onderwijs;
- culturele voorzieningen (culturele infrastructuur);
- sportvoorzieningen;
- overige maatschappelijke voorzieningen (en combi's).

Onderwerp: talentontwikkeling (onderwijs, cultuur)

Kerdoelen

Optimaliseren van de schoolloopbaan zodat kinderen beter voorbereid zijn op hun toekomst

Speerpunten:

- doelgroep jongeren;
- aansluiting onderwijs op arbeidsmarkt.

Jongeren in de gelegenheid stellen hun talenten op het gebied van cultuur te ontdekken

Speerpunten:

- doelgroep 0-18 jarigen.

Onderwerp: verbondenheid met het gebied

Kerdoelen

Versterken van de culturele identiteit van het gebied

Speerpunten:

- samenwerkingsverbanden;
- richten op kinderen basisschoolleeftijd–educatie;
- initiatieven aanjagen en faciliteren;
- inwoners zijn trots op de streek/gemeente waar ze wonen.

Kerdoelen

Versterken van de Friese taal(cultuur)

Speerpunten:

- doelgroep kinderen basisschoolleeftijd;
- tweetalige gemeentelijke organisatie;
- zichtbaarheid van het Fries.

Nr	Smartdoelen activiteiten
201.1	Meer sociale verbondenheid en betrokken burgers
	Smartdoel: Het aantal mensen dat in aanraking komt en betrokken is bij culturele activiteiten en/of culturele vorming is in 2022 toegenomen met 10% t.o.v. 2018. Activiteit 1: Nieuwe initiatieven op cultureel gebied worden gestimuleerd. Activiteit 2: Op basis van de Cultuurnota wordt een uitvoeringsnotitie opgesteld waarin ook de verdeling van de middelen is opgenomen. Smartdoel: Toename van het aantal door inwoners georganiseerde activiteiten al dan niet in verenigingsverband (o.a. cultuur en sport) gericht op de levendigheid van de dorpen. Activiteit 1: Er worden kennismakingslessen van diverse sporten op de scholen gegeven via de buurtsportcoach. Hierbij is aandacht voor de Fryske sporten. De plaatselijke verenigingen worden hierbij betrokken. Activiteit 2: Eén keer per 3 jaar wordt een groot evenement georganiseerd met nationale dan wel internationale uitstraling. Activiteit 3: Het lokaal Sportakkoord voor het ondersteunen van verenigingen wordt uitgevoerd, met aandachtspunt: de basis op orde na Corona. Activiteit 4: We faciliteren mensen met een beperking om te kunnen sport en bewegen door de uitleen van sportmiddelen voor minder-validen. Activiteit 5: Inbreng (communicatie) bij met name grotere evenementen met publieke aandacht zoals de (fiets)Elfstedentocht, ludieke acties voor goede doelen etc. Hierin zal de evenementencoördinator een rol spelen.
201.2	Meer zelforganisatie, zelfsturing en eigen verantwoordelijkheid van burgers.
	Smartdoel: Inwoners hebben meer mogelijkheden voor invloed op hun eigen leefomgeving. Activiteit 1: In 2022 ontvangen de dorpen en wijken een budget als basisondersteuning. Daarnaast kunnen dorpsbelangen en wijkraden incidenteel subsidie aanvragen voor leefbaarheidsinitiatieven. Activiteit 2: Daar waar sprake is van een specifieke opgave wordt in overleg en in samenwerking met betrokkenen uit de samenleving een gebiedsagenda opgesteld (gebiedsgerichte aanpak). Initiatiefnemers / dorpen / wijken worden daarbij ondersteund en gefaciliteerd. Activiteit 3: De 12 Dorpsontwikkelingsmaatschappijen (DOM's) worden begeleid en gefaciliteerd. Er wordt onderzocht op welke manier de DOM-werkwijze kan worden geïntegreerd met de Uitvoeringsagenda van het Projektburo. Daar waar sprake is van een specifieke opgave wordt in overleg en in samenwerking met betrokkenen uit de samenleving een gebiedsagenda opgesteld (gebiedsgerichte aanpak). Initiatiefnemers / dorpen / wijken worden daarbij ondersteund en gefaciliteerd. Activiteit 4: Er wordt een beleidskader voor participatie en een leidraad voor participatie ontwikkeld voor initiatieven vanuit de samenleving én gemeentelijke projecten. We gaan daarbij uit van het principe 'ja, mits'.
202	Beter passend voorzieningenniveau
	Smartdoel: De maatschappelijke voorzieningen (voor sport, cultuur en ontmoeten) zijn toekomstbestendig: betaalbaar en bereikbaar. Activiteit 1: In verband met de vrijval van een aantal gebouwen wordt in Ferwert een gebiedsgericht proces doorlopen met inwoners, dorpen en initiatiefnemers, gericht op een toekomstbestendige voorzieningenstructuur. Activiteit 2: Initiatieven vanuit de samenleving gericht op een toekomstbestendige voorzieningenstructuur worden gestimuleerd.

Nr	Smartdoelen activiteiten
	Smartdoel: De scholen zijn toekomstbestendig, betaalbaar en blijven goed bereikbaar voor leerlingen. Activiteit 1: In 2022 worden op basis van een vastgesteld Integraal Huisvestingsplan de huisvestingsaanvragen beoordeeld en er wordt uitvoering gegeven aan het IHP. Smartdoel: Onderwijs-, voorschoolse en andere maatschappelijke voorzieningen worden waar mogelijk geclusterd met het oog op meer samenwerking (ook met jeugdzorg) en multifunctioneel gebruik. Activiteit 1: In 2022 worden de projecten Holwerd (eerste formele samenwerkingsschool) en Oosternijkerk uitgevoerd. In Holwerd wordt de school verbonden met het MFA. Activiteit 2: Er wordt een proces doorlopen om te komen tot concentratie van onderwijsvoorzieningen (scholenpark) voor de regio in Dokkum.
203.1	Optimaliseren van de schoolloopbaan zodat kinderen beter voorbereid zijn op hun toekomst.
	Smartdoel: Alle kinderen hebben in 2022 kennis gemaakt met nieuwe (technologische) ontwikkelingen en vaardigheden kunnen ontwikkelen die van belang zijn voor een goede aansluiting op de arbeidsmarkt. Activiteit: De gemeente faciliteert en stimuleert sterk techniek onderwijs in basis- en voortgezet onderwijs. De gemeente brengt partijen daartoe samen en zoekt aansluiting bij de Versnellingsagenda. Er worden projecten op het gebied van technologie en zorg uitgevoerd als onderdeel van de Regiodeal.
203.2	Jongeren in de gelegenheid stellen hun talenten op het gebied van cultuur te ontdekken.
	Smartdoel: Het aantal leerlingen van het primair- en voortgezet onderwijs dat gedurende hun schoolloopbaan in aanraking komt met meerdere culturele activiteiten is in 2022 met 5% toegenomen t.o.v. 2018. Activiteit 1: Opus3 zet i.s.m. de Wâldsang als vervolg op UurCultuur een gevarieerd cultuuraanbod op voor het basisonderwijs (onderdeel van de Cultuurnota).
204.1	Versterken van de culturele identiteit.
	Smartdoel: Initiatieven en activiteiten zijn beter op elkaar afgestemd / met elkaar verbonden. Mensen vinden elkaar bij het voorbereiden van en bezoeken van culturele activiteiten. Activiteit: Activiteiten uit de nieuwe Cultuurnota worden uitgevoerd. Smartdoel: Het aantal scholen dat aandacht besteedt aan de cultuurhistorie van de regio is in 2022 toegenomen met 5% t.o.v. 2018. Activiteit: We stimuleren in overleg met Markant Friesland de samenwerking tussen scholen, lokale musea en andere erfgoedinstellingen (onderdeel van de Cultuurnota).
204.2	Behâld en fuortserkjen van de meartaligens en wêrûnder Frysk en streekeigen talen.
	Smartdoel: It tal trijetalige skoallen is yn 2024, neffens 2017, ferdûbele. Activiteit: Basisskoallen stimulearje om Frysk taalbelied in plak yn harren skoallebelied te jaan en harren stimulearje oan te slûten by it Netwurk Meartaligens. Smartdoel: Yn 2024 bin alle pjutteropfanglokaasjes en bernedeiferbliuwen twatalich sertifisearre. Activiteit: Yn gearwurking mei it SFBO organisaasjes stimulearje twatalich te wurden. Dit jildt benammen foar nije organisaasjes.

Nr	Smartdoelen activiteiten
	Smartdoel: De sichtberens fan it Frysk yn 'e gemeente en de gemeentlike organisaasje fergrutsje. Activiteit: Der wurdt mear Frysk brûkt op de gemeentlike webside, gemeentepagina krante, sosjale media, Viadesk en brieven. Smartdoel: Yn 2022 wurdt wurke oan aktiviteiten foar it behâlden fan de streekeigen taalkultueren (ûnder oaren it Dokkumers, Kollumers en Pompsters). Activiteit: Der wurdt fierder útfiering jûn oan de aktiviteiten sa as neamd yn de beliedsnota Frysk taalbelied "Mei elkoar foarút mei it Frysk" en de taalferoardering Frysk. Der is in wurkgroep aktyf dy't aktiviteiten betinkt en útfiert om de streekeigen taalkultueren te behâlden en út te wreidzjen.

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Sociale verbondenheid</i>
Notitie gebiedsgericht werken Noardeast-Fryslân en Dantumadiel 2019-2022
<i>Voorzieningenniveau</i>
Agenda voor onderwijsvoorzieningen in Noordoost Fryslân (2017)
Atlas van Noordoost Fryslân Eindrapport (sept. 2015)
Naar een regionaal voorzieningsverspreidingsmodel in Noordoost Fryslân 2010-2030 (jan. 2014)
Naar een regionale ontwikkelagenda voor onderwijsvoorzieningen in NO Friesland; Verkennend masterplan huisvesting DDFK
<i>Talentontwikkeling (onderwijs, cultuur)</i>
Kennislab
<i>Verbondenheid met het gebied</i>
Frysk Taalbelied "Mei elkoar foarút mei it Frysk" (2020)
Nog op te stellen Cultuurnota Noardeast-Fryslân

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Roobol	Verzorgt het openbaar onderwijs zoals beschreven in artikel 46 van de Wet op het primair onderwijs
Elan Onderwijsgroep	Verzorgt het openbaar onderwijs zoals beschreven in artikel 46 van de Wet op het primair onderwijs

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast- Fryslân	Nederland
Niet-Sporters	%	2016	61,20	48,70

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Niet-Sporters	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)

Overzicht baten en lasten 2022 Programma 2: Mienskip

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
201 Voorzieningen	0	-301	-301
202 Onderwijshuisvesting en -kansenbeleid	62	-4.143	-4.081
203 Sport	70	-303	-233
204 Cultuur	31	-3.255	-3.224
Totalen voor mutaties reserves	163	-8.002	-7.839
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	390	0	390
Geraamd resultaat	553	-8.002	-7.449

Programma 3: Soarch en Wolwêzen

Waar gaat programma 3 'Soarch en Wolwêzen' over?

Portefeuillehouder(s) : J.D. de Vries
Programmaregisseur : A.Hofer
Programmamanager : G. Hettema

Inleiding:

De transitie als gevolg van het in werking treden van de Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en de Participatiewet heeft de afgelopen jaren van onze inwoners/cliënten, zorgaanbieders, hulpverleners en gemeente grote inspanningen gevergd. Ook in de toekomst blijven deze inspanningen van de partijen gevraagd om het sociale domein verder te transformeren.

Met deze transformatie van het sociaal domein wordt beoogd een nieuwe inrichting van ons zorgstelsel tot stand te brengen. We willen dat mensen zelfredzaam en samen-redzaam zijn en zelf de regie over hun leven kunnen behouden. De gemeente is verantwoordelijk voor het bieden van hulp en ondersteuning aan die inwoners die niet in staat zijn om dit op eigen kracht te doen. We investeren in zowel het algemeen welzijn als de zorg van onze inwoners.

In 2019 kreeg de gemeente te kampen met grote tekorten op het sociaal domein. Wanneer we het sociaal domein bereikbaar én betaalbaar willen houden dan moeten we anders werken.

Sindsdien moet ingezet worden op kostenbeheersing d.m.v. een uitgebreide set maatregelen, die consequenties heeft voor beleid en uitvoering van welzijn en zorg. Anders werken is noodzakelijk om het sociaal domein bereikbaar én betaalbaar te houden.

Met het benutten van sturingsinformatie, een efficiëntere inzet van middelen en innovatie in de bedrijfsvoering willen we de beperkte middelen zo inzetten dat deze maximaal ten goede komt aan inwoners die het nodig hebben om te kunnen participeren in de samenleving.

De gemeente Noardeast-Fryslân streeft naar een samenleving waar inwoners de mogelijkheid hebben om mee te doen, ongeacht belemmeringen of beperkingen.

Dit is dan ook de hoofddoelstelling van dit programma. De hoofddoelstelling is uitgewerkt in een viertal kerndoelstellingen met bijbehorende speerpunten:

- 301 Een gezondere levensstijl;
- 302 Meer maatschappelijke participatie;
- 303 Gunstiger opvoedklimaat;
- 304 Beter organiseren zorg, welzijn en ondersteuning om dit duurzaam, bereikbaar en betaalbaar te houden.

De punten uit de raads- en coalitieagenda van Noardeast-Fryslân m.b.t. dit programma zijn als volgt in de kerndoelstellingen verwerkt:

In de raadsagenda is als dialoogonderwerp opgenomen:

- Bereikbaarheid en inzet van formele zorg door gebiedsteams en informele zorgaanbieders (mantelzorg, voorzieningen in dorpen): Kerndoelstelling 304.

De volgende hoofdpunten zijn in de coalitieagenda is opgenomen:

- Doelgerichte, proactieve en preventieve aanpak armoede, schulden, eenzaamheid; (netwerken, samenwerking met partners, herkenbare contactpersonen, armoede zichtbaar maken, aanpak laaggeletterdheid, vrijwilligers en ervaringsdeskundigen waarderen): Kerndoelstelling 302;
- Gezonde leefstijl; (preventieve aanpak alcohol- en drugsgebruik jongeren, Mei Feste hân, voorkomen overgewicht, handhaven nulbeleid) : Kerndoelstelling 301;
- Iedere inwoner kan rekenen op zorg die hij nodig heeft, nu en in de toekomst; (bereikbare zorg, één aanspreekpunt, contacten met huisartsen en wijkverpleging, schoolmaatschappelijk werk zonder wachtlijsten, ruimte voor nieuwe en kleine zorgvormen, makkelijker maken aanvragen WMO-voorziening, waardering en ondersteuning pleeggezinnen): Kerndoelstelling 303;
- Overschotten innovatief inzetten/ slimmer inzetten van geld; (overschotten voor sociaal domein reserveren, passende inzet, effectiviteit, efficiency, innovatie, monitoring en evaluatie aanpak om

Waar gaat programma 3 'Soarch en Wolwêzen' over?

- toekomstbestendig zorgaanbod te kunnen garanderen): Kerndoelstelling 304;
- Tegenprestatie (maatwerk gericht op bijdragen aan de samenleving met werk en als dat niet mogelijk is vrijwilligerswerk, maatwerk, aanpak jeugdwerkloosheid met NEF, tegenprestatie naar vermogen bij uitkering, goede praktijkvoorbeelden uitdragen): Kerndoelstelling 302.

Onderstaand worden de speerpunten van de kerndoelen benoemd:

Hoofddoelstelling:

Inwoners in onze gemeente hebben de mogelijkheid om mee te doen, ongeacht belemmeringen of beperkingen.

Kerndoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Kerndoel

Een gezondere levensstijl

Speerpunten:

Verbeteren van de leefstijl:

- voorkomen onverantwoord gebruik van verslavende middelen als alcohol, drugs en tabak;
- verbeteren psychisch welbevinden;
- meer inwoners op gezond gewicht;
- verbetering gezonde voeding en levensstijl bij kinderen en jong volwassenen;
- verbeteren toegang tot zorg.

Onderwerp: meer maatschappelijke participatie

Kerndoel

Meer maatschappelijke participatie

Speerpunten:

- zinvolle besteding van de dag;
- inkomen zekerstellen;
- schulden voorkomen;
- ondersteunen van mantelzorgers;
- bevorderen vrijwillige inzet;
- eenzaamheid/sociaal isolement tegenaan;
- vermindering laaggeletterdheid;
- ondersteuning bij zorgvraag;
- inclusieve samenleving.

Onderwerp: gunstiger opvoedklimaat

Kerndoel

Gunstiger opvoedklimaat

Speerpunten:

- veilige passende leer- en leefomgeving (thuis en op school) met voldoende middelen voor persoonlijke ontwikkeling;
- versterken ouderschap;
- alle kinderen kunnen meedoen.

Kerndoel

Beter organiseren zorg, welzijn en ondersteuning om dit duurzaam, bereikbaar en betaalbaar te houden

Speerpunten:

- opzet stuurinformatie;
- optimaliseren werkwijzen en sturing.

Nr	Smartdoelen activiteiten
301	Gezondere levensstijl Smartdoel 1: Gezond gewicht (bewegen en voeding) In 2022 is het overgewicht onder jongeren, volwassenen en ouderen aantoonbaar afgenomen t.o.v. de vorige meting. Activiteit 1A: Uitvoering activiteitenprogramma 2021 gericht op gezond gewicht van het nieuwe Gezondheidsbeleid (2021-2025), dat in 2020 aan de raad wordt aangeboden). Activiteit 1B: Uitvoering van het basistakenpakket en het aanvullende pakket door GGD-Fryslân 2022. (Aanvullende pakket wordt jaarlijks herzien), gericht op gezond gewicht. Activiteit 1C: Verder uitwerken programmatische aanpak status als JOGG gemeente (Jongeren op gezond gewicht"; een programmatische aanpak waarbij bestaande en nieuwe initiatieven bijeengebracht worden, gericht op gezonde voeding en levensstijl). Activiteit 1D: Uitvoeren projecten vanuit GIDS (terugdringen van gezondheidsachterstanden, met speciale aandacht voor lage sociale economische status). Smartdoel 2: Alcohol en Drugs (middelen gebruik) en Rookvrije generatie In 2022 is het middelen gebruik onder jongeren, volwassenen en ouderen aantoonbaar afgenomen t.o.v. de vorige meting. Activiteit 2A: Uitvoering activiteitenprogramma 2022 gericht op middelengebruik en rookvrije generatie, van het nieuwe Gezondheidsbeleid (2021-2025). Activiteit 2B: Uitvoering activiteitenprogramma 2022 gericht op middelengebruik en rookvrije generatie, van het Preventie en Handavingsplan 2020-2023. Smartdoel 3: Psychosociale gezondheid In 2021 zijn depressie gevoelens onder jongeren, volwassenen en ouderen aantoonbaar afgenomen t.o.v. de vorige meting. Activiteit 3A: Uitvoering activiteitenprogramma 2022 gericht op psychosociale gezondheid van het nieuwe Gezondheidsbeleid 2021-2025. Activiteit 3B: Uitvoering activiteitenprogramma 2022 'Mei fêste hân' gericht op grensoverschrijdend gedrag en cyberpesten.
302	Meer maatschappelijke participatie. Smartdoel 1: Het aantal huishoudens dat binnen de gemeente in armoede leeft neemt af naar <3,2%. Activiteit 1: Uitvoering nieuw armoedebeleid dat najaar 2021 door de raad is vastgesteld. • Ontwikkelen en uitvoeren van nieuw vast te stellen integraal en kindgericht armoedebeleid • Inzet van minimacoaches • Versterken samenwerking schuldhelpverlening, zowel intern (Gebiedsteam) als met derden (woningstichtingen); • Intensiveren van vroegsignalering; • Inzetten op preventie Smartdoel 2: Het percentage inwoners dat als vrijwilliger actief is bedraagt eind 2022 45%. Dat houdt een stijging in van 3% t.o.v. 2020. NB Friesland kent het hoogste % vrijwilligers landelijk. Activiteit 2A: Inzet werk- en activiteitenprogramma Stichting het Bolwerk/Timpaan. Activiteit 2B: In 2022 zijn er nieuw uitgangspunten voor het welzijnsbeleid (2022-2025) bepaald inclusief bijbehorende activiteiten, waarbij ingezet wordt op álle speerpunten benoemd in dit kerndoel. Het welzijnsbeleid omvat mantelzorg, volwassenen / ouderenwerk, jongerenwerk, vrijwillige inzet en samenlevingsopbouw.

Nr	Smartdoelen activiteiten
	Smartdoel 3: Het aantal inwoners dat zich sociaal en emotioneel eenzaam voelt neemt af met 5% van 39% (in 2020) naar 34% (in 2022). Activiteit: Inzet werk- en activiteitenprogramma Stichting het Bolwerk/Timpaan. Smartdoel 4: Het aantal inwoners dat gebruik maakt van de locaties en trainingen om te willen leren is in 2021 t.o.v. 2020 toegenomen met 5%. Activiteit: Er worden i.s.m. met partners themamiddagen en cursussen georganiseerd om laaggeletterdheid onder de aandacht te brengen en een goede doorverwijzing te realiseren (digitaalhuisplus).
303	Gunstiger opvoedklimaat. Smartdoel 1: Alle kinderen vóór de schoolgerechtigde leeftijd zijn in beeld t.b.v. een afgestemde aanpak Activiteit 1A: Zorgcoördinatoren/pedagogen worden ingezet om het kind in beeld te brengen en vroegtijdige achterstand te kunnen signaleren (0-4 jaar). Activiteit 1B: Inzet op onderwijszorgarrangementen met de scholen: • Vanuit gemeente: Samenwerking met SBO De Twine en Dockinga • In ANNO verband: Zorg en Onderwijs • In provinciaal verband: Actieplan "Foar Fryske bern". • In landelijk verband: 'Met andere ogen'. Smartdoel 2: Samenwerking op basis van een convenant met alle huisartspraktijken. Verdere uitwerking en monitoring van het 2021 gestarte POH GGZ Jeugd. Smartdoel 3: De problematiek van kinderen die worden geconfronteerd met een echtscheidingssituatie wordt tot een minimum beperkt. Activiteit: Resultaten bereiken via een actieve deelname aan het provinciale programma: • Kind in beeld bij echtscheiding, onderdeel van Foar Fryske Bêrn, en de methode van Sociale Innovatie. (Zie: www.foarfryskebern.nl).
304	Beter organiseren van zorg, welzijn en ondersteuning om dit duurzaam bereikbaar te houden. Smartdoel 1: Sturinginstrumentarium sociaal domein geïmplementeerd inclusief periodieke rapportagestructuur ter ombuiging van tekorten en ter vergroting van inzicht en sturingsmogelijkheden. Activiteit 1A: Vervolg kostenbeheersing uitvoeren monitoren: onderwijs en zorg (met scholen 3 sporen van samenwerking en casuïstiek), zorg en welzijn, sociale bouwmarkt en poh ggz jeugd. Activiteit 1B: Evaluatie van project Wending voorjaar 2022. Smartdoel 2: In 2022 wordt 50% van onze diensten voor enkelvoudige producten digitaal verleend. Activiteit: Afronden Digitaliseringsproject. Smartdoel 3: Gebiedsteams werken in het gebied met betrokken organisaties en inwoners (om zorg, welzijn en ondersteuning samen en zo dichtbij mogelijk te organiseren). Activiteit 3A: In samenwerking met bewoners opstellen gebiedsanalyses per gebied ter voorbereiding op gebiedsplannen. (één van de resultaten van project Wending). Activiteit 3B: Benutten laagdrempelige voorzieningen voor ontmoeting en dagbesteding. Activiteit 3C: Uitvoering activiteiten 2022 voortvloeiend uit nieuwe uitgangspunten voor het welzijnsbeleid (2022-2025).

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Langer leven in goede gezondheid</i>
Gezondheidsbeleid 2014-2017
In concept:
Gezondheidsbeleid/handhavingsbeleid
<i>Meer maatschappelijke participatie</i>
Kadernota "samen leven, sterk voor elkaar" (2013)
Algemeen deel uitvoeringsplan (2014)
Uitvoeringsplan Participatiewet (2014)
Uitvoeringsplan WMO (2014)
Fan Wearde, mantelzorgbeleid (2016)
"Het nieuwe jongerenwerken DDFK"
In Concept
Beleid sociaal domein (Wmo, Jeugdwet, Participatiewet) 2018/(2019)
Armoedebelid (2018/2019)
Beleid terugvordering en verhaal, verificatiebeleid en handhavingsbeleid sociaal domein
Herijking Participatiebeleid
Visiedocument wonen en zorg
Visiedocument gebiedsteam (toegang)
Kadernota Welzijnsbeleid 2022-2025
<i>Gunstiger opvoedklimaat</i>
Uitvoeringsplan Jeugdwet (2014)
Lokaal actieplan Huiselijk geweld en kindermishandeling

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Werk-en Leerbedrijf NEF	Uitvoering geven aan de Participatiewet.
Veiligheidsregio Fryslân onderdeel GGD Fryslân	Gezondheidsdienst van de Friese gemeenten ter bevordering van de gezondheidssituatie en leefstijl van inwoners.
Sociaal Domein Fryslân	Het doel is de beleidsvoorbereiding ten behoeve van de wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie en de inkoop ten behoeve van de wettelijke taken op deze terreinen doelmatig en kwalitatief hoogwaardig te organiseren. Vanuit SDF participeren wij ook in 'Foar Fryske Bern'.
Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân	De gemeenten Achtkarspelen, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân en Tytsjerksteradiel en de provincie Fryslân hebben besloten om samen te werken op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer en openbaar vervoer in de regio Noordoost Fryslân. Dit om de leefbaarheid te vergroten.
Stichting Versnellingsagenda Noordoost Fryslân	

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2019	2,10	2,40
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2019	17,00	26,00
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2019	1,90	2,00
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	2019	602,00	792,10
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2019	1,00	1,00
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2019	4,00	6,00
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2020	68,30	68,40
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2019	2,00	2,00
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2020	430,40	459,70
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	2020	157,10	202,00
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2020	11,00	11,90
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2020	1,50	1,20
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2020	0,20	0,40
Clënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2020	740,00	700,00

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Absoluut verzuim	Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven.	DUO
Relatief verzuim	Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend.	DUO
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De periodeaanduiding "2018" staat voor schooljaar "2017/2018".	Ingrado
Banen	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, partimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.	LISA

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Kinderen in uitkeringsgezin	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.	CBS
Werkloze jongeren	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Personen met een bijstandsuitkering	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.	CBS
Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar.	CBS
Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.	CBS
Jongeren met jeugdbescherming	Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst.	CBS

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.	CBS
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.	GMSD

Overzicht baten en lasten 2022 Programma 3: Soarch en Wolwêzen

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
301 WMO (maatschappelijke participatie)	646	-16.426	-15.780
302 Toegang zorg en ondersteuning (w.o. Gebiedsteam)	0	-405	-405
303 Inkomensondersteuning	17.469	-20.782	-3.313
304 Participatie	1	-14.467	-14.466
305 Jeugdwet	1	-14.161	-14.160
306 Gezondheid	0	-2.149	-2.149
307 Welzijnswerk	0	-827	-827
308 Onderwijs (kinderopvang / vve)	787	-3.071	-2.284
Totalen voor mutaties reserves	18.905	-72.289	-53.384
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	632	0	632
Geraamd resultaat	19.537	-72.289	-52.752

Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

Waar gaat programma 4 'Wurk, Bedriuw en Rekreaasje' over?

Portefeuillehouder(s) : J. Boerema
Programmaregisseur : W. Oosterhuis
Programmamanager : M. van den Bosch

Inleiding:

Noardeast-Fryslân staat als nieuwe gemeente voor een grote opgave. Een gerichte economische aanpak moet er toe bijdragen dat de gemeente zich in totaliteit sterk ontwikkelt. In Noardeast-Fryslân zijn van oudsher de sectoren landbouw (met name agrifood), maakindustrie (in het bijzonder de metaalindustrie) en bouwnijverheid sterk aanwezig. Dit zijn de meest stuwende en innovatieve sectoren in de regio. Deze sectoren herbergen vele toppers die wereldwijd koploper zijn maar die bij het grote publiek niet bekend zijn.

In dat licht bezien is het verstandig om extra aandacht voor deze sterke sectoren binnen de gemeente te genereren vanwege hun innovatieve kracht en/of vanwege hun duurzame ontwikkelingspotentie. Het is dan ook noodzakelijk om deze krachten verder te ontwikkelen in samenhang met het onderwijs en de ondernemers. Daarnaast moeten de krachten gebundeld worden om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt beter te laten aansluiten.

Het faciliteren van het bedrijfsleven in vestigingsmogelijkheden en bereikbaarheid in zijn totaliteit heeft daarbij grote aandacht. Want door de komst van de Centrale As en daarmee een veel betere bereikbaarheid is een duidelijk waarneembare belangstelling voor bedrijfsvestiging op gang gekomen.

Daarnaast dient ingezet te worden op verdere ontwikkelingsruimte voor de bovenregionale positie van Dokkum en de centrumpositie van Kollum voor de leefbaarheid in de gehele gemeente. Ook ontwikkelmogelijkheden voor Hallum zijn in dit kader van belang.

Mogelijk is een insteek op een aantal duidelijke prioritaire onderdelen waarbinnen een aantal thema's van belang zijn als stimulering bedrijvigheid, opwaardering infrastructuur duurzame energie en voorzieningenniveau een te verkiezen strategie.

De gemeente Noardeast-Fryslân kan zich gelukkig prijzen met het gegeven dat ze naast een nationaal park (Lauwersmeer) een werelderfgoed (Waddenzee) en een Nationaal landschap (Noardlike Fryske Wâlden) kent. Zeer waardevolle elementen die een cruciale rol vervullen in het recreatieve en toeristische beleid. In een nog nader uit te werken beleidsplan zal hier met name aandacht voor zijn, zeker in relatie tot het ontwikkelen van streekmerken en de reeds bestaande infrastructuur en voorzieningen.

Om de economische kracht en structuur van de gemeente Noardeast-Fryslân te versterken is het tevens van belang om ook regionaal de samenwerking te zoeken. Het gezamenlijk optrekken met andere gemeenten en de provincie, in de vorm van het werken aan de economische versnellingsagenda, kan daarbij een stevige impuls betekenen. Immers overheden, bedrijfsleven, kennis- en onderwijsinstellingen en andere actoren, werken aan de totstandkoming van een dergelijk instrument voor Noardeast-Fryslân, die in economische zin moet werken aan het versterken van de economische vitaliteit, het verdienend vermogen van de regio en de leefbaarheid in de kernen op peil te houden.

In dit verband is het mogelijk wenselijk om er naar te streven om ook een kernzone te worden waar rekening mee gehouden dient te worden in het provinciale beleid. Verstandiger is het om te stoppen met de focus op economische kernzones en meer aandacht te vragen voor de ontwikkeling van de rest van Fryslân.

Hoofddoelstelling:

Behouden en streven naar een gezond ondernemersklimaat.

Kerdoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Onderwerp: bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven

Kerdoelen

Bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven

Speerpunten:

- aanbod van bedrijventerreinen;
- provinciaal convenant bedrijventerreinen;
- dienstverlening aan en het faciliteren van de ondernemers;
- contacten met ondernemersverenigingen;
- ontsluiting d.m.v. wegen en digitale mogelijkheden;
- op peil houden van werkgelegenheid;
- bedrijven zoveel mogelijk in de dorpen behouden met het oog op de leefbaarheid.

Meer instroom en toeleiding naar werk

Speerpunten:

- mismatch op de arbeidsmarkt;
- re-integratie;
- onderwijs;
- ondernemersbelangen.

Toelichting;

- Door aantrekkende economie is de vraag naar bedrijventerreinen op verschillende plaatsen groot. Dat vraagt om actie en zal er zeker toe bijdragen dat het overleg over het aantal m² bedrijventerreinen weer op scherp komt. Dat zal zeker de nodige spanning op gaan leveren in het overleg met de provincie.
- Daarnaast is door de genoemde economische ontwikkeling de vraag naar personeel sterk gestegen. De instroom vanuit de groep lager opgeleiden neemt gestaag toe maar zou mogelijk nog beter kunnen. Daar zal door gerichte acties een antwoord op gevonden moeten worden.

Onderwerp: verbeteren detailhandel en structuur

Kerdoel

Verbeteren detailhandel structuur

Speerpunten:

- ondernemers;
- ondernemersverenigingen;
- overige maatschappelijke voorzieningen(en combi's);
- ANNO onderzoek;
- winkelvloeroppervlak;
- bereikbaarheid;
- compleetheid detailhandel in de grotere kernen.

Onderwerp: meer toekomstbestendige, Duurzame en innovatieve bedrijvigheid

Kerdoel

Meer toekomstbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid

Speerpunten:

- behoud bedrijvigheid;
- versterken sterke sectoren;
- inzet op innovatie als dragende en stuwende kracht.

Onderwerp: een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeente om te recreëren en te verblijven

Kerdoel

Een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeente om te recreëren en te verblijven

Speerpunten:

- ondernemersklimaat;
- marketing en promotie;
- verblijfsaccommodaties;
- recreatieve infrastructuur;
- toeristische voorzieningen.

Nr	Smartdoelen activiteiten
401.1	Bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven.
	Smartdoel 1: Het aantal verkochte bedrijfskavels moet in de periode 2019-2022 toenemen met 5%. Activiteit: Inzet van Bedrijvencontact- functionarissen en communicatie. Smartdoel 2: Het realiseren van toename bedrijfsterreinen van 3% in het convenant. Met name Betterwird in Dokkum en het bedrijventerrein in Hallum. Activiteit: In regionaal verband het convenant regelen om zodoende voldoende bedrijfsterreinen te ontwikkelen. Met name in Dokkum, Hallum en Kollumerzwaag dient uitbreiding gerealiseerd te worden. Smartdoel 3: Het aantal gecombineerde bedrijfsbezoeken (collegeleden en BCF) vastleggen in Plan van Aanpak (PvA). Activiteit 3A: Regelen van gecombineerde bezoeken door de contactfunctionaris, op basis van de afspraken in het plan van aanpak. Activiteit 3B: Het actief ondersteunen en beleggen van het economisch platform, waarin de bestaande ondernemersverenigingen zijn vertegenwoordigd (Voor de landbouw, vertegenwoordigd door o.a. LTO wordt een separaat overleg opgestart). Smartdoel 4: Onderzoek naar nieuwe westelijke ontsluitingsweg Dokkum en oost-tangent Kollum in periode van 2020-2022. Activiteit: Dit wordt uitgewerkt in de opgaven zoals deze zijn opgesteld in de onlangs vastgestelde Mobiliteitsvisie (ANNO).
401.2	Meer instroom en toeleiding naar werk.
	Smartdoel 1: De werkgelegenheid voor de laaggeschoolde arbeidskrachten en ouderen groeit met 2% per jaar in de periode van 2019 - 2022. Activiteit 1: NEF wordt ingezet om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt weer goed te kunnen laten functioneren als werknemer. De inzet is zowel gericht op mensen (werknemers) als bedrijven. Smartdoel 2: Betere samenwerking en aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt realiseren in het kader van de Versnellingsagenda Noordoost Friesland. Activiteit 2A: In het kader van de Versnellingsagenda worden de volgende business-cases uitgevoerd: a. Mobiliteitscentrum; b. Wendbaar vakmanschap; c. Bouwen aan ambitie. Door de coronacrisis heeft er een aanzienlijke verschuiving in de uitwerking van deze pakketten plaats gevonden. Nadere uitwerking toegesneden op de huidige situatie is vereist. Activiteit 2B: Inzet van de Kenniswerkplaats en Kennislab, om een sluitende keten te vormen voor arbeidsbemiddeling en toeleiding. Smartdoel 3: Stimuleren en mede organiseren van een traject van leven lang leren. Activiteit 3A: Ontwikkelen en implementeren van doorlopende ambitieroutes, ook experimenteel. Activiteit 3B: Werken aan challenges in de diverse themalabs (Techlab, Digilab, Fjildlab en Zorglab). Activiteit 3C: Blijvend inzetten op Bab-banen (Baan Afspraak Banen).

Nr	Smartdoelen activiteiten
402	Creëren en realiseren van de juiste randvoorwaarden voor detailhandelsbeleid. Smartdoel 1: Het in stand houden van het winkelaanbod voor de dagelijkse boodschappen in de kernen van Noardeast-Fryslân. Activiteit: Gelet op de enigszins zorgelijke situatie in de detailhandel zal in voorkomende gevallen actiever ingespeeld worden op mogelijk nieuwe ontwikkelingen als het gaat om de leegstand in één van de kernen. Smartdoel 2: Op basis van het in ANNO verband opgesteld onderzoeksrapport nagaan hoe in de grotere kernen het complete winkelaanbod te behouden is in het belang van de totale regio. Activiteit: De nadere bijstelling en uitwerking van het detailhandelsbeleid in regionaal verband zal gezien de huidige wijze van samenwerken en de huidige stand van de economie in eerste instantie meer gemeentelijk vorm en inhoud moeten krijgen.
403	Meer toekomstigbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid voortvloeiend uit de Versnellingsagenda. Smartdoel 1: Door een grote mate van samenwerking tussen bedrijven, onderwijs en overheid een hogere uitstroom vanuit het onderwijs naar bedrijven in drie stuwende bedrijfssectoren stimuleren. Activiteit 1A: Het vormen van samenwerkingsclusters van bedrijven en onderwijsinstellingen in de sectoren bouw, metaal en agrifood in 2020 en 2021. Activiteit 1B: Innovatieve samenwerking in de bouwcampus gericht op procestechnologie, ontwikkeling van circulaire producten en versnellen van marktintroductie. Activiteit 1C: Binnen de metaalsector werken aan shared facility centre en het verder uitbouwen van samenwerkingsclusters. Activiteit 1D: Stimuleren van meer kennisdeling in zogenaamde regionale kennisnetwerken. Smartdoel 2: Meer innovatieve ontwikkelingen in de sectoren bouw, metaal en agrifood. Activiteit: Activiteiten vanuit de agenda van de Versnellingsagenda uitvoeren, gebruik makend van de reeds ontwikkelde initiatieven in de regio. Smartdoel 3: Meer duurzaamheid in de sectoren bouw, metaal en agrifood. Activiteit 3A: Bedrijven stimuleren meer duurzaamheidsmaatregelen te nemen en in samenwerkingsclusters te werken aan innovaties in de productie en de procestechnologie. Activiteit 3B: Circulair/duurzaam inkopen. Activiteit 3C: Duurzame en circulaire initiatieven vanuit dorpen en ondernemers stimuleren en faciliteren. Activiteit 3D: Bedrijven stimuleren afval als grondstof te gebruiken.
404	De aantrekkelijkheid en gastvrijheid van de gemeente om te recreëren en te verblijven verder vergroten en vermarkten. Smartdoel 1: Meer toeristische en recreatieve voorzieningen in het Lauwersmeer-gebied/Waddengebied realiseren in de periode 2020-2022. Activiteit 1A: Uitvoering/samenwerking rondje Lauwersmeer (o.a. Uitkijktoren, Kollumeroord, TOP Dokkumer Nieuwe Zijlen Tribune op de Waddendijk).Aansluiting zoeken bij het Wereld Erfgoed Centrum, Lauwersoog (WEC). Activiteit 1B: Ontwikkelen Hoek van de Bant tot recreatieve trekpleister aan het Lauwersmeer/Waddenzee. Activiteit 1C: Faciliteren en ondersteunen van programma Friese Waddenkust (projecten o.m. Holwerd aan zee, Sense of Place. Bezoekerscentrum Hegebeintum, Op Paad Lâns it Waad)

Nr	Smartdoelen activiteiten
	Smartdoel 2: Dokkum en Kollum beter en meer ontwikkelen tot toeristische en recreatieve centra in de periode 2020-2022. Activiteit 2A: Nader uitwerken van mogelijke ontwikkeling Harddraverspark in Dokkum ter versterking van de binnenstad (zie programma 5 onder 503). Activiteit 2B: Uitvoering Sûd Ie 3^e fase (route Dokkum-Lauwersmeer/Oostmahorn). Activiteit 2C: Uitvoering Kollum Watersportdorp fase 2 (o.a. blauwe TOP, sanitaire voorziening centrum en verhogen Molenkampbrug). Smartdoel 3: Groei van vrijetijdssector: meer bezoekers, bestedingen en banen in balans met de leefomgeving 2020-2022. Activiteit 3A: Uitvoering geven aan de visie 'Land waar je landt; eropuit in de regio Noordoost- Fryslân' in samenhang met de uitvoering van de Versnellingsagenda, onderdeel regiomarketing en bestemmingstrategie. Activiteit 3B: Ondersteunen van recreatieve ontwikkelingen vanuit de dorpen en bedrijven in de gemeente.

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Masterplan Waterfront Dokkum (2011)</i>
Lauwersmeer presentatie 22-11-2012
Toeristisch programma Friese Wadden: Horizon 2013-2020
Toeristisch programma Friese Wadden: Horizon 2013-2020;
Merk Fryslân: Strategisch Marketingplan 2015-2018
<i>Bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven</i>
Convenant bedrijventerreinen Noordoost Fryslân
Agenda Netwerk Noordoost Fryslân 2016 – 2020
<i>Verbeteren detailhandel en structuur</i>
Inventarisatie detailhandel Noordoost Friesland
Agenda Netwerk Noordoost Fryslân 2016 – 2020
<i>Meer toekomstbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid</i>
Op weg naar een versnellingsagenda; Versnellingsagenda Noordoost Fryslân
<i>Een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeente om te recreëren en te verblijven</i>
Zwerven door Fryslân: Plan van Aanpak Integrale Toeristische Basisinfrastructuur Fryslân (2015)
Land en water verbonden; Uitvoeren Waterrecreatievisie Noordoost Fryslân
Agenda Netwerk Noordoost Fryslân II 2016-2020
Agenda Netwerk Noordoost II met bijlagen en opgaven
Meerjarenplan 2016-2019 Stichting Regiomarketing en Toerisme Noordoost Fryslân
Beleidsbrief Economie van de gastvrijheid provincie Fryslân (2016)
Actieplan Noordoost aan het Wad 1 (2016)
Het Waddengebied een cultuurlandschap van wereldklasse
Investeringskader Waddengebied 2016-2026
Jaarplan 2018 Stichting Regiomarketing en Toerisme Noordoost Friesland
Meerjarenprogramma Investeringskader Waddengebied 2018 en verder
Toeristische ontwikkeling en ontsluiting Wetterwâlden-Bûtenfjild
Toekomstplan 2020 De Marrekrite
Land en water verbonden; Toekomstbeeld en Strategische visie Waterrecreatie Noordoost Fryslân 2025

Onderwerp reguliere activiteiten
<i>Bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven</i>
<i>Verbeteren detailhandel en structuur</i>
<i>Meer toekomstbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid</i>
<i>Een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeente om te recreëren en te verblijven</i>
Het op peil houden en versterken van de recreatieve en toeristische infrastructuur (water en land)

Onderwerp reguliere activiteiten
Marketing en gastheerschap van de regio (via subsidie Stichting Regiomarketing en Toerisme)
Harmonisatie van regelgeving binnen de Noordoost-Friese gemeenten op het gebied van recreatie en toerisme
Beoordelen, verlenen en vaststellen van subsidies op het gebied van recreatie en toerisme
Het houden van overleggen met stakeholders en het afleggen van bedrijfsbezoeken
Ondersteunen van recreatieve en toeristische ondernemers bij het realiseren van hun plannen
Advisering over recreatieve en toeristische vraagstukken

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Marrekrite	De Marrekrite behartigt binnen de opgedragen taken de gemeenschappelijk belangen van de colleges, met als doel een evenwichtige en gecoördineerde ontwikkeling van de recreatie in de provincie Fryslân, rekening houdende met de belangen van natuur en landschap
Bedrijvencentrum Dokkum	Opgericht door de ondernemers van de Vereniging van Handel en Industrie Dokkum en Omgeving in samenwerking met de gemeente Noardeast-Fryslân. Doel is het aanbieden van betaalbare ruimten voor startende ondernemers
IJswegencentrale Oostergo	Opgericht met als doel het organiseren van schaatstochten in de regio bij voldoende ijsdikte

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland
Functiemenging	%	2019	45,30	53,20

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Functiemenging	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel banen als woningen.	LISA

Overzicht baten en lasten 2022 Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
401 Economie en werkgelegenheid	5	-2.628	-2.623
403 Recreatie en toerisme	742	-600	142
Totalen voor mutaties reserves	747	-3.229	-2.481
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	583	0	583
Geraamd resultaat	1.330	-3.229	-1.899

Programma 5: Wenjen en Omjouwing

Waar gaat programma 5 'Wenjen en Omjouwing' over?

Portefeuillehouder(s) : Esther Hanemaaijer
Programmaregisseur : W. de Vries
Programmamanager : B. Schat

Inleiding:

In Noardeast-Fryslân is zich een demografische verandering aan het voltrekken. De bevolkingsomvang wordt kleiner en de bevolkingssamenstelling biedt geen zicht op een spoedige ombuiging naar groei. Dat vraagt aandacht van de gemeente op veel onderwerpen, waaronder de woningmarkt. Wonen is een eerste levensbehoefte en is erg bepalend voor de leefbaarheid. De overheid, de gemeente niet in de laatste plaats, heeft en houdt onvermijdelijk een grote invloed op het voorzien in die behoefte. Het zal de komende periode een prominent onderwerp van aandacht zijn. Door demografische veranderingen en veranderde woonbehoeften is de vraag ook veranderd. Het aanbod is daar nog onvoldoende op aangepast. De komende jaren wordt het belangrijk om dat te verbeteren. Iedereen moet goed, duurzaam en passend, waar mogelijk levensloop- en toekomstbestendig, in zijn woonbehoefte kunnen voorzien. We willen dat samen met o.a. de woningcorporaties gaan realiseren.

In Noardeast-Fryslân is behoud en versterking van leefbaarheid van belang om ondanks de demografische ontwikkeling aantrekkelijk te blijven voor bewoners en bezoekers. De ruimtelijke kwaliteit van onze omgeving krijgt daarom hoge prioriteit. Bij het inrichten van de omgeving moeten gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde in goede balans worden gebracht. Ruimtelijke kwaliteit vraagt naast ecologische, economische en sociaal-ruimtelijke aspecten ook aandacht voor onze gebouwde omgeving. We willen graag behouden wat waardevol is en de eigenheid en identiteit van onze dorpen en stad mede bepaalt, maar ook vervallen en beeldverstorende elementen zo veel mogelijk opruimen.

Noardeast-Fryslân is een gemeente met een schitterend landschap: de Waddenzee als mooiste natuurgebied van Nederland is onze "achtertuin", de Fryske Wâlden zijn nationaal landschap, en het grote open kleigebied dat met name in gebruik is door de landbouw is prachtig met al haar cultuurhistorische structuren en elementen. Duizenden jaren geschiedenis heeft ons gemaakt tot wat we nu zijn, een gebied met prachtige dorpen en boerderijen op terpen, openheid, maar ook het besloten landschap van de Wâlden (Klaaikluten en Waldpieken). Hoewel we 3 gemeentes waren met een eigen identiteit, hebben we toch veel in onze geschiedenis gemeen. Onze geschiedenis – het leven met de zee, de dijken, de terpen, de landbouwgronden, de recreatie, ... - geeft inzicht in onze identiteit, overeenkomsten én verschillen. Het geeft ook inzicht in hoe toekomstige ontwikkelingen "logisch" een plek kunnen krijgen in het bestaande landschap. Er zijn echter een flink aantal grootschalige ontwikkelingen, zoals grootschalige opwekking van duurzame energie, klimaatadaptatie en transitie van de landbouw die mogelijk een grote impact op het buitengebied hebben. Om bewust te kunnen omgaan met deze ontwikkelingen en ze een plek te geven is het van belang te weten welke kenmerken en kwaliteiten we hebben en welke we willen behouden. Een landschapsbiografie is een middel om ons dit inzicht te geven en een stukje bij te dragen aan de identiteit van de nieuwe gemeente.

Een belangrijke opgave voor de komende periode is ook om onze lokale samenleving duurzamer te maken. We willen daar als gemeente zelf het goede voorbeeld in geven. De inwoners, bedrijven en instellingen moeten bewust worden gemaakt van de noodzaak tot verduurzaming en de mogelijkheden daartoe.

Hoofddoelstelling:

Behouden en versterken van een aantrekkelijke, identiteitsbewuste en toekomstbestendige woon- en leefomgeving.

Kerdoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Onderwerp: wonen

Kerdoel

Het verbeteren van toekomstbestendig wonen, waarbij alle doelgroepen op de woningmarkt hun woonwensen kunnen realiseren

Speerpunten:

- match op de woningmarkt;
- vraaggerichtheid;
- bediening van doelgroepen;
- inspelen op demografische ontwikkelingen.

Onderwerp: duurzaamheid

Kerdoel

In 2030 is Noordoost Fryslân een regio die volhoudbaar voorziet in haar behoefte qua energie, voedsel, producten en diensten

Speerpunten:

- voorbeeldgedrag;
- gedragsbeïnvloeding;
- verduurzaming energieproductie;
- duurzaamheid in de fysieke leefomgeving.

Onderwerp: ruimtelijke kwaliteit, RO, bouwen

Kerdoel

De fysieke leefomgeving wordt dusdanig functioneler en aantrekkelijker ingericht, dat de landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden op een hoger niveau worden beschermd en de belevingswaarden en de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving worden versterkt

Speerpunten:

- focus op integrale benadering ruimtelijke kwaliteit;
- nadrukkelijker koppeling ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid;
- wegnemen kwaliteitsverstoringen;
- behoud en versterking gebiedseigen kwaliteiten.

Onderwerp: afval

Kerdoel

Meer toepassen van de uitgangspunten van de circulaire economie

Speerpunt:

- het sluiten van grondstofketens, door gebruik te maken van hernieuwbare grondstoffen en door de grondstoffen, onderdelen en producten te hergebruiken.

Nr	Smartdoelen activiteiten
501	Het verbeteren van toekomstbestendig wonen, waarbij alle doelgroepen op de woningmarkt hun woonwensen kunnen realiseren. Smartdoel 1: De aansluiting van het woningaanbod op de kwalitatieve vraag is merkbaar verbeterd op de woningmarktmonitor. Activiteit 1A: De op de regionale agenda wonen (ANNO) opgenomen activiteiten worden tot uitvoering gebracht. Activiteit 1B: Er worden zes dorpen (kwetsbare dorpen en/of met krimp) aangewezen voor maatwerk in de dorpen als bedoeld in het woningmarktonderzoek van KAW, nl. Wierum, Ee, Engwierum, Nes, Blija en Paesens/Moddergat. Twee van de zes kernen worden geselecteerd voor een pilotproject Groei Krimp Kwaliteit (GKK).

Nr	Smartdoelen activiteiten
	Activiteit 1C: Het Woonprogramma wordt in 2021 bijgesteld op basis van ontwikkelingen op de woningmarkt. Het saneren van energetisch incurante woningen en deze vervangen door energieneutrale woningen maakt hiervan een actief onderdeel uit. Activiteit 1D: De regionale woningbouwafspraken worden tot uitvoering gebracht en bijgesteld n.a.v. de Transitievisie Warmte. Activiteit 1E: Toekomstbestendig wonen wordt gepromoot en gestimuleerd door het faciliteren en stimuleren van vernieuwende woonconcepten ter uitvoering van de Woonvisie. Smartdoel 2: De langdurige leegstand, gedefinieerd volgens de woningmarktmonitor, neemt niet verder toe. Activiteit 2A: De woningvoorraad wordt gemonitord, waarbij inzicht ontstaat in o.a. de mate van realisatie van plannen en leegstand. Activiteit 2B: De energetische kwaliteit van de woningen wordt gemonitord. Activiteit 2C: Vastgestelde herstructureringsprojecten worden tot uitvoering gebracht. Activiteit 2D: Dom 2-projecten worden uitgerold ter verbetering particuliere woningvoorraad, waarbij in ieder geval een energiebesparingslag wordt gedaan. Smartdoel 3: In elk van de samenstellende NEF-gemeenten (3 gebieden) wordt een pilot vernieuwende woonconcepten gerealiseerd. Activiteit: Er worden drie pilots vernieuwend woonconcept opgezet en tot uitvoering gebracht ter uitvoering van de Woonvisie met strikte inachtneming van de doelen van de Transitievisie Warmte.
502	In 2030 is Noardeast-Fryslân een regio die volhoudbaar voorziet in haar behoefte qua energie, voedsel, producten en diensten.
	Smartdoel 1: De gemeente Noardeast-Fryslân wekt in 2030 70% van de benodigde elektriciteit op een duurzame wijze op. Activiteit 1A: Er wordt een bijdrage geleverd aan realisatie van de provinciale Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 langs de lijnen van de eigen vastgestelde ambitie. Activiteit 1B: In twee dorpen/wijken wordt gestart met de Wijkuitvoeringsplannen (WUP's): het proces om te komen tot een aardgasvrije wijk. Activiteit 1C: In 2022 wordt voor één wijk de Proeftuin Aardgasvrije Wijken (PAW) aangevraagd. Activiteit 1D: Er wordt onderzoek gedaan naar toepassing van alternatieven voor aardgas, zoals aquathermie en hernieuwbare gassen (waterstof en groengas), waarbij specifiek aandacht is voor een gunstige verdeling van de lasten en de lusten in de omgeving. Activiteit 1E: Bepaald wordt welke rol de gemeente neemt in de realisatie van zon-neparken, bv. als eigenaar, facilitator, investeerder of anders. Activiteit 1F: Er wordt uitvoering gegeven aan de doelen en acties uit de Energietransitie 2.0. Smartdoel 2: Energieconsumenten zijn zich bewuster van hun energiegebruik en de consequenties voor milieu en samenleving, en zijn gemotiveerd tot duurzaam energiegebruik en besparing. Activiteit 2A: Samen met bedrijfsleven en onderwijs worden inwoners benaderd, met behulp van ondermeer projectmatige voorlichting, om de isolatie van woningen te optimaliseren. Activiteit 2B: Het communicatieplan wordt uitgevoerd. Activiteit 2C: Er worden voldoende elektrische laadpalen geplaatst om binnen de gemeente aan de behoefte te voldoen en voldoende om in 2025 het aantal van 244 stuks te kunnen halen. Activiteit 2D: Er wordt een snellaadpunt gerealiseerd. Activiteit 2E: Er wordt uitvoering gegeven aan het leningstelsel Noardeast-Fryslân, waarbij inwoners en bedrijven kunnen lenen voor o.a. duurzaamheidsmaatregelen, levensloopbestendigheid en verbetering van panden.

Nr	Smartdoelen activiteiten
	Activiteit 2F: Het project RREW wordt uitgevoerd. • 3.100 huishoudens krijgen een 'energiebespaarbox'. • energiecoaches en -adviseurs stimuleren energiebesparing. Activiteit 2G: Het Duurzaam Bouwloket wordt versterkt. Activiteit 2H: Over de mogelijkheid van een fysiek energieloket wordt een voorstel voorgelegd. Activiteit 2I: Energiecoöperaties worden ondersteund en de oprichting van nieuwe energiecoöperaties wordt gestimuleerd. Smartdoel 3: Door voorbeeldgedrag van bestuur en apparaat over het volledige spectrum van duurzaamheid wordt de lokale samenleving tot duurzamer gedrag aanzet. Activiteit 3A: Er wordt aantoonbaar maatschappelijk verantwoord en circulair ingekocht conform het eigen inkoopbeleid, de duurzaamheidsvisie en het uitvoeringsprogramma circulair inkopen van de provincie. Activiteit 3B: De relatie tussen gebruiksintensiteit en energieverbruik van gebouwen wordt onderzocht. Activiteit 3C: Er wordt een voorstel gedaan voor vergroting van het budget voor het Meerjarig Onderhoudsplan (MJOP) voor het verduurzamen van gebouwen. Zie ook programma 2. Activiteit 3D: Er wordt een plan ter vaststelling voorgelegd voor de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed. Activiteit 3E: De klimaatadaptatie wordt verbeterd op de wijze als vastgelegd in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Smartdoel 4: De biodiversiteit wordt verbeterd. Activiteit 4A: Er wordt een biodiversiteitsplan (beleid) en een Biodiversiteitsagenda (weergave huidige en toekomstigewijze van uitvoering) op- en voorgesteld. Activiteit 4B: Met de door de raad bij amendement daarvoor geoormerkte middelen wordt de uitvoering van het Biodiversiteitsplan en de Biodiversiteitsagenda bevorderd. Activiteit 4C: Onderzocht wordt of ter bevordering van de uitvoering van het Biodiversiteitsplan en de Biodiversiteitsagenda ook crowdfunding mogelijk is.
503	De fysieke leefomgeving wordt dusdanig functioneler en aantrekkelijker ingericht, dat de landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden worden beschermd en de beleevingswaarden en de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving worden versterkt.
	Smartdoel 1: In 2024 is een omgevingsvisie voor Noardeast-Fryslân opgesteld. Activiteit: Het project Omgevingsvisie wordt uitgevoerd i.h.k.v. het programma Implementatie Omgevingswet. De Duurzaamheidsvisie maakt hier als programma een integraal onderdeel van uit. Smartdoel 2: Er wordt een integrale visie voor Dokkum opgesteld. Activiteit: De visie wordt opgesteld en aan de raad voorgelegd. Smartdoel 3: Het project om te komen tot een passende stadsentree in Dokkum conform de Binnenstadvisie Dokkum is in de uitvoeringsfase gebracht. Activiteit: De met de projectpartner gemaakte afspraken worden uitgewerkt in een nieuw bestemmingsplan en aan de raad voorgelegd. Smartdoel 4: Er is geborgd dat het verlies aan parkeerplaatsen op de Markt structureel wordt gecompenseerd, n.a.v. de unaniem in de gemeenteraad aangenomen motie dienaangaande. Activiteit: Creëren van een tijdelijk parkeerterrein, mogelijk op het zuidelijk deel van de gemeentewerf in Dokkum.

Nr	Smartdoelen activiteiten
	Smartdoel 5: De centralisatie van het gemeentelijk ambtenarenapparaat is zorgvuldig ruimtelijk ingepast in het historisch centrum van Dokkum. Activiteit: De keus voor een huisvestingsvariant wordt in nadere planvorming verder uitgewerkt. Smartdoel 6: Het Harddraverspark is ruimtelijk en functioneel beter ingericht en passender in het stedelijk functioneren van Dokkum opgenomen. Activiteit: Het met de gebruikers van het park opgestelde inrichtingsplan wordt vervat in een bestemmingsplan. Smartdoel 7: Woningen en gebouwen zonder cultuurhistorische waarde en met een beeldverstorende invloed op de omgeving, die langer leeg hebben gestaan dan 10 jaar, waarvoor geen zicht is op herinvulling, zijn gesloopt. Activiteit 7A: Leegstaande woningen en gebouwen worden geïnventariseerd, evenals de leegstandsduur, de energetische kwaliteit en ruimtelijke kwaliteitswaarde. Activiteit 7B: In de DOM-structuur wordt het doel integraal opgenomen. Activiteit 7C: Er wordt een prioriteitenlijst opgesteld op basis van sloopurgentie. Activiteit 7D: Er wordt een sloopstimuleringsregeling opgesteld. Smartdoel 8: De ruimtelijke kwesties in Kollum zijn beleids- en procesmatig geïntegreerd. Activiteit: In 2022 wordt een document ter besluitvorming voorgelegd om de ruimtelijke opgaven van Kollum integraal en gecoördineerd aan te pakken. Smartdoel 9: Beschermingswaardige landschap-pelijke en cultuurhistorische structuren, elementen en gebouwen blij-ven behouden. Activiteit 9A: Er wordt een plan van aanpak gemaakt voor het opstellen van dorpsbiografieën in Noardeast-Fryslân. Activiteit 9B: De plannen voor DOM's worden uitgewerkt, waarin ook de uitkomsten van de Transitievisie Warmte (TWV) worden verwerkt. Activiteit 9C: In 2022 is er een Stadsontwikkelingsmaatschappij (SOM) voor Dokkum, die opgericht en ingericht wordt om de integrale ruimtelijke kwaliteit van de Binnenstad op een hoger waarderingsniveau te brengen. Activiteit 9D: In 2022 legt het college een voorstel voor een erfgoednota voor aan de raad.
504	Meer toepassen van de circulaire economie.
	Smartdoel 1: Het te storten of te verbranden afval wordt tot een minimum beperkt op weg naar uiteindelijk nul met een duidelijke uitzonderingspositie voor het verbranden van hout in het kader van (jaarwisseilngs)tradities en andere uitzonderlijke evenementen. Activiteit: Inwoners worden actief gestimuleerd om zo weinig mogelijk afval te produceren. Smartdoel 2: De scheiding van afvalfracties wordt geoptimaliseerd met borging van kwaliteit. Activiteit 2A: Inwoners worden actief gestimuleerd om hun afval zo goed mogelijk te scheiden. Activiteit 2B: De bron- en nascheiding van de huishoudelijk afvalinzameling en -verwerking wordt verder ontwikkeld opdat zo veel als mogelijk van dit afval kan worden hergebruikt.
	Smartdoel 3: De afvalinzameling in de hele gemeente is geharmoniseerd. Activiteit: De wijze van inzameling van afvalfracties wordt binnen de hele gemeente gelijkgeschakeld.

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Wonen</i>
Beleidsvisie wonen
Prestatieafspraken
<i>Duurzaamheid</i>
Energietransitie ANNO Uitvoeringsprogramma 2017-2020
<i>Ruimtelijke kwaliteit / RO / bouwen</i>
Structuurvisies binnen DDFK
Structuurvisie bundelingsgebied Regiostad Dokkum
Binnenstadvisie Dokkum
Beeldkwaliteitsplannen
<i>Afval</i>

Onderwerp reguliere activiteiten
<i>Wonen</i>
Woningbouwprogrammering
Vorbereiden prestatieafspraken woningbouwcorporaties
Adviseren in ruimtelijke processen en procedures
Subsidieadviezen
Adviseren bij herstructureringsopgaven
<i>Duurzaamheid</i>
Adviseren andere disciplines
<i>Ruimtelijke kwaliteit / RO / bouwen</i>
Eigen gemeentelijke ruimtelijke opgaven begeleiden
Ruimtelijk adviseren in vergunningprocedures
Opstellen ruimtelijke onderbouwingen
Begeleiden ontheffings- en bestemmingsplanprocedures

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Welstandszorg Hûs en Hiem	Het voorzien van de gemeenten in de welstandsadviesing als bedoeld in de Woningwet en adviesing over de toepassing van de Monumentenwet
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing	De FUMO is de Friese vertaling van de landelijk in te stellen Regionale Uitvoeringsdiensten. Doel is kwaliteitsverbetering en verhoging van de efficiency van de uitvoering van wettelijke milieutaken van gemeenten en provincie
Stichting monumentenbehoud	Het instandhouden en beschermen van de monumenten als bedoeld in de monumentenwet

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2019	148,50	151,60
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2019	206,00	161,00
Hernieuwbare elektriciteit	%	2019	24,10	20,10
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2020	4,90	8,90
Demografische druk	%	2021	80,80	70,10

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-65 jaar.	LISA
Omvang huishoudelijk restafval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.	CBS
Hernieuwbare elektriciteit	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	RWS
Nieuw gebouwde woningen	Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.	Basisregistratie adressen en gebouwen
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.	CBS

Overzicht baten en lasten 2022 Programma 5: Wenjen en Omjouwning

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
501 Ruimtelijke ontwikkeling / ruimtelijke kwaliteit	236	-439	-203
502 Wonen	1.383	-1.893	-510
503 Milieu	177	-2.704	-2.527
508 Afvalbeleid en afval inzameling	6.397	-4.920	1.476
Totalen voor mutaties reserves	8.192	-9.957	-1.765
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	469	0	469
Geraamd resultaat	8.661	-9.957	-1.296

Programma 6: Iepenbiere Romte

Waar gaat programma 6 'Iepenbiere Romte' over?

Portefeuillehouder(s) : T. Berends / F. Breeuwsma
Programmaregisseur : J.C.J. Talma
Programmamanager : nnb

Inleiding:

Het beheer van de openbare ruimte is van oudsher een belangrijke kerntaak van de gemeente. Voor het welbevinden van zowel onze inwoners als andere gebruikers, is het van belang dat er wordt gezorgd voor een goed onderhouden, leefbare, duurzaam ingerichte, veilige en gezonde openbare ruimte.

Een onderdeel van de openbare ruimte betreft de riolering. Het beleid en de ontwikkelingen op het gebied van riolering worden in 2021 vastgelegd in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP). Het is een beleidsmatig en financieel document over de gemeentelijke watertaken en een hulpmiddel om goede beleidsafwegingen te maken op het terrein van de zorgplicht voor afvalwater, hemelwater en grondwater in relatie tot de bescherming van de bodem- en waterkwaliteit.

De kwaliteit van de openbare ruimte moet doelmatig worden beheerd. Er dient een goede balans te zijn tussen het beheerniveau en de beschikbare financiële middelen.

De afgelopen tijd is gewerkt aan het inzichtelijk maken van de huidige staat van het areaal, de beschikbare budgetten en de benodigde middelen. Bovendien is in 2020 en begin 2021 hard gewerkt aan het omvangrijke project om integraal kapitaalgoederenbeleid en programmatisch beheerbeleid op te stellen, dat in mei 2021 is vastgesteld. Hier dient een duidelijke koppeling te zijn tussen gemeentelijke (integrale) doelen, beheerambities en de benodigde financiële middelen BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) proof uitgewerkt in dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingen). Dit krijgt zijn beslag dan vervolgens in de begroting van 2022 en verder.

Duurzaamheid is een breed begrip dat ook bij de inrichting en beheer van de openbare ruimte een rol speelt. De gemeente is als opdrachtgever nadrukkelijk aan zet om de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente (programma 5) mee te nemen in de aanbesteding, uitvoering en beheer.

In dit programma wordt ook aandacht besteed aan het onderwerp verkeer en mobiliteit. We zetten ons in voor een veilige, aantrekkelijke, gezonde en duurzame bereikbaarheid van alle mogelijke bestemmingen voor bewoners, ondernemers en gasten van onze gemeente. In grote lijn gaan de doelstellingen over de verkeersstructuur en over verkeersveiligheid.

Hoofddoelstelling:

Zorgen voor een goed onderhouden, leefbare, duurzaam ingerichte, veilige en gezonde openbare ruimte voor onze inwoners en andere gebruikers.

Kerdoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Onderwerp: het realiseren van toekomstbestendige rioolsystemen

Kerdoel

Realiseren van toekomstbestendige rioolsystemen

Speerpunten:

- Bestaande en nieuwe openbare ruimte meer klimaatrobust inrichten.
- Inwoners meer waterbewust maken.

Onderwerp: in stand houden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte

Waar gaat programma 6 'Iepenbiere Romte' over?

Kerdoel

In stand houden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte.

Speerpunten:

- voor het beheer van kapitaalgoederen zijn separaat kwaliteitsniveaus vastgesteld.

Onderwerp: realiseren van een duurzame inrichting van de openbare ruimte

Kerdoel

Realiseren van een duurzame inrichting van de openbare ruimte.

Speerpunten:

- in Noardeast-Fryslân is er sprake van een gezond, aantrekkelijk en duurzame openbare ruimte.

Onderwerp: verkeer/mobiliteit

Kerdoel

Het verkeerssysteem is doelmatig, aantrekkelijk en veilig en voldoet aan de behoefte van verkeersdeelnemers.

Speerpunten:

- doorgaande verbetering van de verkeersveiligheid in afstemming met de bereikbaarheid;
- verknopen fiets-, openbaar vervoer- en autonetwerk (ketenmobiliteit);
- fiets als gezond en duurzaam alternatief;
- bewustwording d.m.v. verkeerseducatie.

Nr	Smartdoelen activiteiten
601	Het beheer functioneren van rioolsystemen. Smartdoel 1: Bestaande openbare ruimte meer klimaatrobuust inrichten. Activiteit: Opstellen van factsheets voor de grootste overlast locaties (regenwater). Daarmee leggen we vast om welke gebieden het gaat, welke oplossingsrichting kan worden gekozen en wat globaal de kosten zijn. Bij herstructurering en reconstructies o.i.d. kunnen deze factsheets gebruik worden om de overlast situatie op te lossen. Smartdoel 2: Nieuwe openbare ruimte meer klimaatrobuust inrichten. Activiteit: In ruimtelijke plannen moet ruimte voor berging en afvoer van hemelwater worden gereserveerd. In nieuwe stedenbouwkundige ontwerpen moet klimaatontwikkeling worden meegenomen, zowel in gemeentelijke plannen als die van ontwikkelaars/woningcorporaties. Smartdoel: Inwoners meer waterbewust maken. Activiteit: Deelname actie 'Steenbreek'. Deze stichting kan gemeente ondersteunen met campagnes om de tuinen van onze inwoners te vergroenen.
602	Instandhouden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte. Smartdoel 1: Beter grip houden op kapitaalgoederen. Activiteit: Uitwerken van het Integraal beleidsplan kapitaalgoederenbeheer in beheerplannen, vast te stellen door het college. Smartdoel 2: Inwoners meer bewust maken van en informeren over op welk niveau de gemeente haar kapitaalgoederen onderhoud. Activiteit: Communicatie over nieuwe integrale kapitaalgoederenbeleid: vaststellen van onderhoudsniveaus (beeldkwaliteit).

Nr	Smartdoelen activiteiten
603	Realiseren van een duurzame inrichting van de openbare ruimte.
	Smartdoel 1: Vergroten van de biodiversiteit Activiteit 1A: Initiatieven vanuit de mienskip actief ondersteunen in relatie tot onderhoud gemeentelijk groen. Activiteit 1B: Uitvoering maatregelen vanuit het biodiversiteitsplan. Activiteit 1C: Boomziekten: vervanging bomen. Activiteit 1D: Exotenbestrijding in aansluiting bij de provinciebrede aanpak met de lepenwacht. Smartdoel 2: Energiebesparing op Openbare Verlichting. Activiteit: Opstellen geharmoniseerd beleid- en beheersplan Openbare Verlichting. In deze plannen sturen op duurzaamheid en energiebesparing. Smartdoel 3: Bij nieuwe projecten (investeringen) aan de voorkant de financiering van het extra beheer en onderhoud regelen. Activiteit: In collegevoorstellen opnemen van een verplicht in te vullen paragraaf over financiering van beheer en onderhoud bij nieuwe projecten en investeringen. Smartdoel 4: Kapitaalgoederen duurzamer onderhouden. Activiteit: Plan maken voor levensduurverlengende maatregelen of omvorming van openbare ruimte waardoor duurzamer beheer mogelijk is (budgetverhoging voor eenmalige omvorming). Smartdoel 5: Integrale aanpak van de openbare ruimte (werk met werk maken). Activiteit: Opstellen van een meerjareninvesteringsplan op basis van combinatie van: • Kapitaalgoederenbeheerplan • Groenstructuurplan • Herstructurering/herinrichting • Verkeersknelpunten • Klimaatadaptatie/wateroverlast.
604	Verkeer/mobiliteit
	Smartdoel 1: De gemeente draagt naar vermogen bij aan de ambitie van Fryslân zodat er in 2025 geen verkeersdoden en ernstige verkeergewonden zijn. Activiteit: Instellen Budget voor Verkeer & verkeersveiligheid: voor oplossen van verkeersonveilige situaties. Smartdoel 2: Stimuleren fietsverkeer door optimaliseren van het fietsnetwerk en het fietsparkeren. Activiteit: Opstellen fietspadenplan en opwaarderen van fietsnetwerken. Leidraad hiervoor is de verdere uitwerking van de onlangs vastgestelde Mobiliteitsvisie (ANNO). Smartdoel 3: Verbetering van de ketenmobiliteit van alle vormen van vervoer zoals het openbaar vervoer om de bereikbaarheid te verbeteren, zodanig dat wordt voldaan aan de verplaatsingsbehoefte van de verkeersdeelnemers. Activiteit: Dit wordt uitgewerkt in de opgaven zoals deze zijn opgesteld in de onlangs vastgestelde Mobiliteitsvisie (ANNO).

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Het beter functioneren van rioolssystemen</i>
Gemeentelijk rioleringsplan (in ontwikkeling)
Meetplan riolering (in ontwikkeling)
<i>Instandhouden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte</i>
Quick scan kapitaalgoederen en beleid onderhoudsniveau kapitaalgoederen (PPN 2017)
Groenbeleids- en beheersplannen
Beleidsplannen openbare verlichting
Wegenbeleids- en beheersplannen
Baggerplannen
<i>Realiseren van een duurzame inrichting van de openbare ruimte</i>
Intentieverklaring Dark Sky Waddengebied
Biodiversiteitsbeleid (in ontwikkeling)
<i>Verkeer/mobiliteit</i>
Mobiliteitsvisie (ANNO)
Manifest verkeersveiligheid (2015)

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
GR Leer-Werkbedrijf Noard East Fryslân	Instandhouden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte.

Overzicht baten en lasten 2022 Programma 6: Iepenbiere Romte

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
504 Verkeer en vervoer / Mobiliteit	398	-730	-332
601 Beheer openbare ruimte	5.546	-17.387	-11.841
603 Beheer en onderhoud sportvelden en gebouwen	1.043	-5.325	-4.282
604 Beheer en onderhoud begraafplaatsen	434	-612	-179
Totalen voor mutaties reserves	7.420	-24.053	-16.633
Toevoegingen aan reserves	0	-126	-126
Onttrekkingen aan reserves	325	0	325
Geraamd resultaat	7.745	-24.179	-16.434

Algemeene dekkingsmiddels

Waar gaat 'Algemeene dekkingsmiddels' over?

Algemeene dekkingsmiddels

Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de algemene dekkingsmiddelen in de gemeentelijke begroting apart zichtbaar gemaakt.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

- Lokale heffingen
Dit zijn opbrengsten uit de gemeentelijke belastingen en heffingen en de daarmee samenhangende uitvoeringskosten voor de WOZ, de heffing en de invordering.
- Algemene uitkeringen
Dit zijn de van het Rijk ontvangen middelen om gemeentelijke taken uit te voeren. Een deel van dit geld komt uit het Gemeentefonds en wordt uitgekeerd in de vorm van algemene uitkeringen, dit is inclusief de decentralisatie-uitkering "sociaal domein".
- Dividend
Dit zijn de opbrengsten (dividend) uit de deelnemingen in Eneco en de BNG.
- Overige algemene dekkingsmiddelen
Dit zijn de overige algemene dekkingsmiddelen waaronder het taakveld treasury en de overige baten en lasten (stelposten).

Mutaties in de reserves

Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de mutaties in de algemene- en bestemmingsreserves apart zichtbaar gemaakt in de begroting.

De mutaties in de reserves die een relatie hebben met een specifiek programma zijn opgenomen onder het desbetreffende programma, zodat per programma een resultaat voor en na bestemming zichtbaar is.

Onder algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien vinden rentetoevoegingen plaats aan de algemene reserve en de reserve bouwgrondexploitatie.

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
NV Afvalsturing Friesland (Omrin)	De gemeente is op twee manieren betrokken bij Omrin, als aandeelhouder en als klant/leverancier van afval.
BV Fryslân Milieu Noordwest (Omrin) (inzamelen afval)	Uitvoeren van de wettelijke taak huishoudelijk en bedrijfsafval in te zamelen en te verwerken op basis van contractafspraken met de gemeente Noardeast-Fryslân en uitsluitend op het grondgebied van de vm gemeente Ferwerderadiel tot 1-1-2022.
NV Bank Nederlandse Gemeenten	De bank behartigt het efficiënte betalingsverkeer van alle gemeenten.
NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland	De aanleg, het beheer, het onderhoud, de instandhouding en de exploitatie van centrale antenne inrichtingen met bijbehorende kabelnetten in de gemeente.
Exploitatiemaatschappij Havencomplex Lauwersoog BV	De regionale economische ontwikkeling en de werkgelegenheid in de haven.
NV Eneco Beheer	Beschikbaarheid van energievoorzieningen en de daarvoor noodzakelijke infrastructuur. In de vergadering van 23 januari 2020 heeft de raad besloten de aandelen te verkopen. De is

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
	geëffectueerd op 25 maart 2020.
NV Stedin groep	Stedin is een netbeheerder die elektriciteits- en gasnetten aanlegt, beheert en toekomstbestendig maakt. Stedin faciliteert de energiemarkt.
Stichting Dataland met een BV Dataland	Dataland ontzorgt, ondersteunt en faciliteert sinds 2011 gemeenten op het gebied van geo-, WOZ- en vastgoedinformatie, oftewel objectinformatie. Door het bestuur van de vennootschap is in 2019 het besluit genomen tot overname en afbouw van haar activiteit voor eind december 2021. De onderneming kan de beëindiging uit eigen middelen financieren.

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland
Overhead	% van totale lasten	2020	10,8%	Niet bekend
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	2020	172,00	270,00
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	2021	759,00	700
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	2021	843,00	773

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Overhead	Overheadkosten: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.	Eigen begroting
Gemiddelde WOZ waarde	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen. In duizenden euro's	CBS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO

Overzicht baten en lasten 2022 Algemeene dekkingsmiddels

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
Lokale heffingen	9.904	-328	9.576
Algemene uitkeringen	97.426	-485	96.941
Dividend	511	-53	458
Overige algemene dekkingsmiddelen	218	-445	-226
Totalen voor mutaties reserves	108.059	-1.311	106.748
Toevoegingen aan reserves	0	-1.830	-1.830
Onttrekkingen aan reserves	323	0	323
Geraamd resultaat	108.382	-3.140	105.242

Overhead

Waar gaat Overhead over?

Overhead

In het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV wordt onder artikel I, tweede lid onder I de definitie overhead nader geduid. In de toelichting van het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV is de definitie voor overhead van "Vensters voor Bedrijfsvoering" gehanteerd als uitgangspunt voor de definitie van overhead binnen het BBV. De Commissie BBV heeft als taak om duidelijkheid te verschaffen wanneer de toepassing van deze definitie in de praktijk tot vragen leidt. Dit heeft geleid tot een notitie overhead waarin beschreven is wat wel en wat niet onder de overhead valt.

Overhead bestaat in elk geval uit:

1. leidinggevend en primair proces (hiërarchisch);
2. financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
3. P&O / HRM;
4. inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement);
5. interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie (KCC);
6. juridische zaken;
7. bestuurszaken en bestuursondersteuning;
8. informatievoorziening en automatisering (ICT);
9. facilitaire zaken en Huisvesting;
10. documentaire Informatie Voorziening (DIV);
11. managementondersteuning primair proces.

Samenwerking Dantumadiel

De samenwerking met Dantumadiel wordt verantwoord op het taakveld Overhead. Zowel de lasten als ook de baten van afgerond € 14 miljoen worden op dit taakveld, in overleg met de accountant, met ingang van de primaire begroting 2021 verantwoord.

Overzicht baten en lasten 2022 Overhead

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
Overhead	14.977	-33.563	-18.586
Geraamd resultaat	14.977	-33.563	-18.586

Heffing VPB

Waar gaat Heffing VPB over?

Heffing VPB

Voor een zeer groot aantal activiteiten van de gemeente Noardeast-Fryslân geldt dat niet voldaan wordt aan de ondernemingscriteria en dat deze niet belasting- en aangifteplichtig zijn voor de VPB. Er is ofwel sprake van het aanbieden van een “collectief goed” (geen deelname economische verkeer), “normaal vermogensbeheer” of van “structureel verlieslatende activiteiten”.

De gemeente doet alleen aangifte voor haar belaste activiteiten in het kader van de verkoop afvalstromen en het grondbedrijf.

Op basis van het meerjarenperspectief is het te betalen bedrag aan VPB op het resultaat behaald met de grondexploitatie op korte termijn beperkt. Daarom is ervoor gekozen het te betalen bedrag aan VPB als een PM-post te oormerken en alleen de externe kosten die gemoeid zijn met het verplichte aangifteproces te begroten.

Overzicht baten en lasten 2022 Heffing VPB

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
Heffing VPB	0	-5	-5
Geraamd resultaat	0	-5	-5

Onvoorzien

Waar gaat Onvoorzien over?

Onvoorzien

Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de gereserveerde middelen voor structureel onvoorzien apart zichtbaar gemaakt in de begroting.

Overzicht baten en lasten 2022 Onvoorzien

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
Onvoorzien	0	-96	-96
Geraamd resultaat	0	-96	-96

Geprognotiseerde balans per 31 december

Omschrijving (Bedragen x€ 1.000)	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Activa						
(im) Materiële vaste activa	125.553	122.079	132.600	130.637	129.895	128.467
Financiële vaste activa:						
Kapitaalverstrekkingen	1.444	1.444	1.386	1.386	1.386	1.386
Financiële vaste activa: Leningen	5.058	4.785	6.634	6.338	6.091	5.840
Financiële vaste activa:						
Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0
Totaal Vaste Activa	132.055	128.308	140.620	138.361	137.372	135.693
Vorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	-2.765	-3.333	-3.623	23	-346	-346
Vorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen <1 jaar	39.412	39.412	39.412	39.412	39.412	39.412
Liquide middelen	1.235	2.445	603	525	3.646	6.299
Overlopende activa	4.562	4.562	4.562	4.562	4.562	4.562
Totaal Vlottende Activa	42.444	43.086	40.953	44.522	47.274	49.927
Totaal Activa	174.499	171.394	181.573	182.884	184.646	185.620

Omschrijving (Bedragen x € 1.000)	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Passiva						
Eigen vermogen	34.210	36.626	41.261	41.507	40.670	40.614
Voorzieningen	13.689	13.700	19.239	20.533	18.435	19.941
Vaste schuld	85.649	80.117	80.122	79.893	79.538	79.062
Totaal Vaste Passiva	133.548	130.443	140.622	141.933	138.643	139.617
Vlottende schuld	17.809	17.809	17.809	17.809	17.809	17.809
Overlopende passiva	23.142	23.142	23.142	23.142	28.194	28.194
Totaal Vlottende Passiva	40.951	40.951	40.951	40.951	46.003	46.003
Totaal Passiva	174.499	171.394	181.573	182.884	184.646	185.620

De meerjarenbegroting 2022 - 2025

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten						
1: Ynwenner en Bestjoer	743	549	580	600	600	600
2: Mienskip	417	387	163	163	163	163
3: Soarch en Wolwêzen	23.281	20.816	18.905	18.900	18.900	18.900
4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	2.465	10.922	747	747	747	747
5: Wenjen en Omjouwing	9.067	8.457	8.192	8.484	8.474	8.188
6: Iepenbiere Romte	8.379	8.299	7.420	7.370	7.364	7.423
Algemiene dekkingsmiddels	131.462	106.048	108.059	103.932	104.242	105.170
Overhead	15.707	14.915	14.977	14.860	14.862	14.877
Heffing VPB	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	191.522	170.392	159.045	155.056	155.352	156.067

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Lasten						
1: Ynwenner en Bestjoer	-7.396	-7.230	-7.129	-7.014	-7.098	-7.151
2: Mienskip	-11.646	-9.537	-8.002	-7.710	-7.428	-7.368
3: Soarch en Wolwêzen	-75.994	-74.488	-72.289	-71.477	-71.016	-70.622
4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	-4.436	-13.746	-3.229	-3.387	-3.240	-2.879
5: Wenjen en Omjouwing	-10.531	-12.525	-9.957	-9.226	-9.115	-9.058
6: Iepenbiere Romte	-21.656	-22.288	-24.053	-23.577	-23.602	-23.793
Algemiene dekkingsmiddels	-3.441	-534	-1.311	-1.230	-1.286	-1.222
Overhead	-33.713	-33.125	-33.563	-33.148	-33.027	-32.648
Heffing VPB	-13	-5	-5	-5	-5	-5
Onvoorzien	0	-95	-96	-96	-96	-96
Totaal lasten	-168.826	-173.575	-159.635	-156.870	-155.912	-154.843

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Geraamde saldo van baten en lasten per programma						
1: Ynwenner en Bestjoer	-6.653	-6.681	-6.548	-6.414	-6.499	-6.551
2: Mienskip	-11.229	-9.151	-7.839	-7.547	-7.265	-7.204
3: Soarch en Wolwêzen	-52.713	-53.672	-53.384	-52.577	-52.115	-51.722
4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	-1.971	-2.823	-2.481	-2.640	-2.493	-2.132
5: Wenjen en Omjouwing	-1.464	-4.068	-1.765	-742	-641	-871
6: Iepenbiere Romte	-13.277	-13.989	-16.633	-16.206	-16.238	-16.371
Algemiene dekkingsmiddels	128.021	105.514	106.748	102.702	102.956	103.948
Overhead	-18.005	-18.211	-18.586	-18.288	-18.164	-17.771
Heffing VPB	-13	-5	-5	-5	-5	-5
Onvoorzien	0	-95	-96	-96	-96	-96
Totaal saldo van baten en lasten	22.696	-3.182	-590	-1.814	-561	1.224
Toevoegingen & onttrekkingen aan reserves						
Toevoegingen aan reserves	-38.118	-12.054	-1.956	-276	-276	-276
Onttrekkingen aan reserves	17.656	14.610	2.774	1.364	791	403
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-20.462	2.556	819	1.088	515	127
Geraamde resultaat	2.234	-626	229	-726	-46	1.351

Paragraaf lokale heffingen

Hieronder treft u een beknopte uiteenzetting aan van de omvang van het huidige pakket aan belastingen en van het beleid met betrekking tot de jaarlijks vast te stellen belastingtarieven en de kwijtschelding van belastingen.

Tot slot worden de effecten van dat beleid afgezet tegen de landelijke en provinciale woonlasten.

Overzicht belastingen en heffingen

Onroerendezaakbelastingen

De onroerendezaakbelastingen zijn de belangrijkste gemeentelijke belastingen waarvan de opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus naar eigen inzicht kan worden besteed. De hoogte van de aanslagen is zowel afhankelijk van de waarde van een pand, zoals die elk jaar wordt bepaald op basis van de Wet waardering onroerende zaken (hierna: Wet WOZ), als van de door de raad vastgestelde tarieven.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen tarieven voor eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen.

Roerende woon- en bedrijfsruimteheffingen

Deze qua omvang bescheiden heffingen, zijn een tegenhanger van de onroerendezaakbelastingen. Het kenmerkende verschil is, zoals de naam van deze belastingen al doet vermoeden, dat zij zich richten op roerende zaken die bestemd zijn om duurzaam ter plaatse te blijven, zoals bedrijfsvaartuigen en woonboten. De hoogte van de heffing is gekoppeld aan de WOZ-waarde van die objecten. Net als de onroerendezaakbelastingen kennen ook deze belastingen drie tarieven.

Forensenbelasting

De forensenbelasting wordt geheven van een natuurlijke persoon die voor hemzelf of zijn gezin op meer dan negentig dagen een gemeubileerde woning binnen de gemeente beschikbaar houdt (tweede woning).

Bijkomende eis is, dat diegene geen hoofdverblijf houdt binnen de gemeente waar de woning is gelegen.

De belasting is gekoppeld aan de hoogte van de WOZ-waarde van de woning. Dat is dezelfde waarde als wordt gebruikt voor de onroerendezaakbelastingen.

Het tarief is een percentage van die waarde met een maximum van € 1.533,00 voor 2022.

Toeristenbelasting

Deze belasting wordt geheven voor het houden van nachtverblijf tegen vergoeding door personen die niet als ingezetene met een adres in de gemeente in de basisregistratie personen zijn ingeschreven. Met ingang van 1 januari 2021 is het tarief € 1,50 per persoon per overnachting. Er geldt een vrijstelling van belasting voor personen jonger dan 13 jaren.

De aanslagen worden op naam gesteld van degene die verblijf biedt. Dat is de belastingplichtige. De aanslagen worden na afloop van een belastingjaar (belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar) vastgesteld op basis van daartoe aan de verblijfbieder gezonden belastingaangiften. Wel worden in de loop van een belastingjaar aan de grootste belastingplichtigen in de maanden juni/juli voorlopige aanslagen gezonden.

Reclamebelasting

Deze belasting wordt geheven voor het doen van openbare aankondigingen (reclame-uitingen). Het tarief is een vast bedrag per jaar per vestiging. In de praktijk betalen voornamelijk de eigenaar/gebruikers van winkelruimten in het centrum van Dokkum deze belasting.

Vanwege een overeenkomst met Stichting Ondernemersfonds Dokkum, wordt de jaarlijkse opbrengst onder aftrek van perceptiekosten (gemeentelijke kosten om deze belasting te heffen en te innen) uiteindelijk teruggegeven aan de Stichting. De gelden dienen dan te worden aangewend voor diverse promotionele activiteiten gericht op versteviging van de economische positie van de binnenstad van en haar winkelbestand.

Parkeerbelastingen

Deze belastingen worden geheven voor het parkeren van motorvoertuigen waar dat alleen tegen betaling is toegestaan. En voor de afgifte van een vergunning om op een betaalde plaats te mogen staan zonder de meter in werking te stellen. Het zogenoemde belanghebbende parkeren.

De gemeente is vrij om de hoogte van de tarieven te bepalen. Dat geldt niet voor het tarief als niet of niet tijdig voor het parkeren is betaald. In dat geval ontvangt de houder van het kenteken een naheffingsaanslag ("parkeerbon") waarvan de maximale hoogte wettelijk is vastgesteld.

Voor het jaar 2021 bedroeg dat maximum € 65,30. Niet eerder dan in het najaar maakt de Rijkswetgever het nieuwe maximum voor 2022 bekend.

Precariobelastingen kabels en leidingen

Het tarief voor deze belasting is vanwege wettelijke voorschriften tot en met 2021 wettelijk bepaald op € 1,98 per strekkende meter leiding/kabel. Het is niet toegestaan om deze belasting ook nog te heffen ná 31 december 2021. Deze verordening houdt daarom eind 2021 van rechtswege op te bestaan.

Baatbelasting Esonstad-Oostmahorn.

Met ingang van het jaar 2022 wordt deze belasting niet meer geheven.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing. De opbrengst vloeit niet naar de algemene middelen, maar dient ter dekking van de kosten van afvalinzameling en –verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. Het uitgangspunt is dat deze kosten inclusief de kosten van kwietschelding volledig gedekt worden uit de opbrengst van de afvalstoffenheffing. In de tariefstelling wordt onderscheid gemaakt tussen één en meerpersoonshuishoudens. Hiermee wordt invulling gegeven aan het principe “de vervuiler betaalt”.

Rioolheffing

De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door deze heffing verhaald. Gemeenten hebben naast de zorgplicht voor gemeentelijk afval- en hemelwater ook de zorg voor grondwater. De opbrengst van de rioolheffing, met als uitgangspunt 100% kostendekking, is geoormerkt. De belangrijkste functie is het genereren van inkomsten om de voorzieningen mogelijk te maken. De rioolheffing wordt geheven van de gebruiker van een perceel van waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt of kan worden afgevoerd.

Leges

De diensten waarvoor leges worden geheven zijn in de Legesverordening op samenhang geclusterd.

- Titel 1 Algemene dienstverlening;
- Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning;
- Titel 3 Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn.

Onder titel 1 vallen met name de legestarieven voor diensten van Burgerzaken (paspoorten, rijbewijzen en huwelijksvoltrekkingen). Onder titel 2 vallen de legestarieven voor diensten die verleend worden onder de noemer ‘omgevingsvergunning’ (voorheen bouwvergunning). Onder titel 3 vallen de legestarieven voor diensten die uitsluitend verleend worden aan ondernemers zoals de drank- en horecavergunning, de evenementenvergunning en de vergunning voor seksbedrijven.

Binnen titel 1 is kruissubsidiëring toegestaan. Zo mag bijvoorbeeld het tarief voor huwelijksvoltrekkingen meer dan kostendekkend worden vastgesteld ter compensatie van een niet kostendekkend tarief voor paspoorten.

Ook binnen titel 2 is kruissubsidiëring toegestaan en ook tussen titel 1 en titel 2. Niet kostendekkende tarieven voor de diensten die vallen onder titel 1 mogen dus gecompenseerd worden door meer dan kostendekkende tarieven voor de omgevingsvergunning uit titel 2.

Op grond van de Europese Dienstenrichtlijn is binnen titel 3 kruissubsidiëring niet toegestaan. Voor elk van de tarieven van titel 3 geldt de norm van maximaal 100% kostendekking.

ANG-model

Uitgangspunt voor de berekening van de lasten is al het zogenoemde ANG-model. Ook voor het jaar 2022 is dat model leidend voor de in aanmerking te nemen geraamde lasten per Titel.

Liggelden woonschepen en bedrijfsvaartuigen

Ofschoon de groep van belastingplichtigen in belangrijke mate dezelfde is als die voor de roerende woon- en bedrijfsruimteheffing, dient deze heffing toch een ander doel. De roerende woon- en bedrijfsruimte is een echte belasting zoals de onroerendezaakbelastingen. Daarmee zijn de middelen van die belasting vrij aanwendbaar.

De heffing liggelden woonschepen en bedrijfsvaartuigen is daarentegen een retributie, die dient tot verhaal van gemeentelijke kosten voor de instandhouding van ligplaatsen. De houder van de ligplaatsvergunning is belastingplichtig en betaalt per jaar een in de belastingverordening opgenomen vast bedrag.

Bruggelden

Onder de naam “bruggelden” wordt een recht geheven voor het door de gemeente openen en geopend houden van een brug voor het doorlaten van een vaartuig. Het gaat daarbij om een drietal in de belastingverordening nader aangeduide bruggen over de Dokkumer Ee. Afhankelijk van welke brug men passeert, variëren de tarieven van € 1,75 tot € 5,00 per passage.

Lig- en staangeld pleziervaartuigen/campers

Op grond van deze belastingverordening worden rechten geheven van houders van pleziervaartuigen en campers die gebruik maken van respectievelijk lig- en standplaatsen die bij de gemeente in beheer en onderhoud zijn. De heffing ziet hoofdzakelijk op passanten. Voor zover zij tevens nachtverblijf houden tegen vergoeding is ook toeristenbelasting verschuldigd.

De hoogte van de heffing voor liggelden is afhankelijk van de lengte van het schip en de duur van het verblijf. Voor Campers wordt steeds een vast bedrag per dag per standplaats in rekening gebracht.

Rioolaansluitrecht

Nog slechts zelden worden op fiscale wijze de kosten verhaald voor het aansluiten van bestaande panden op het gemeentelijke rioolnet. In die sporadische gevallen voorziet de verordening rioolaansluitrecht in een eenmalige heffing. De belasting wordt geheven van de aanvrager van de dienst.

Lijkbezorgingsrechten

Op basis van deze belastingverordening worden rechten geheven voor het gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen en de daarmee samenhangende diensten. Zowel het gebruik als de aard van de af te nemen diensten kennen veel verschijningsvormen, die in de bij de verordening behorende tarieventabel met naam en toenaam limitatief zijn genoemd.

Tarieven- en kwijtscheldingsbeleid

Tarievenbeleid

- Voor zover geen ander beleid of andere overwegingen gelden, worden de tarieven van de belastingen, heffingen en rechten verhoogd met de stijging van het consumentenprijsindexcijfer. Voor het jaar 2022 is daarbij uitgegaan van een inflatiepercentage van 1,4%, gebaseerd op de geharmoniseerde consumentenprijsindex (HICP) van het Centraal Planbureau.
- Voor de afvalstoffen- en rioolheffing wordt een kostendekking aangehouden van 100%.
- Voor de toeristen- en parkeerbelastingen geldt, dat zij dienen als instrumentarium en daarmee als onderdeel van een veel meer omvattend beleid aangaande toerisme en de bereikbaarheid van winkelharten. De tariefontwikkelingen van die belastingen zijn dan ook zelden autonoom, maar vaak gekoppeld aan de gewenste richting op genoemde beleidsterreinen.
- Voor de leges is aansluiting gezocht bij het ANG-model

Kwijtscheldingsbeleid

Met het hanteren van een kwijtscheldingsregeling geeft de gemeente een deel van zijn burgers de mogelijkheid om voor een lagere belastingaanslag in aanmerking te komen. De ruimte om een eigen gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid te voeren is beperkt. De criteria waaraan kwijtscheldingsverzoeken getoetst worden, zijn op rijksniveau vastgesteld. Wel mogen gemeenten zelf bepalen van welke belastingen zij kwijtschelding verlenen en welk deel van de belastingaanslag wordt kwijtgescholden.

De aanslagen onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing komen in principe voor kwijtschelding in aanmerking. De gemeente Noardeast-Fryslân maakt gebruik van de ruimst mogelijke normen voor kwijtschelding, te weten de 100% bijstandsnorm en 100% AOW-norm. Het kabinet heeft op 6 juli 2021 besloten om de normen voor kwijtschelding met ingang van 1 januari 2022 aan te passen. De zogenoemde “vermogensnorm”, waaronder te verstaan het in acht te nemen vrij te stellen vermogen om voor kwijtschelding in aanmerking te komen, wordt voor volledig arbeidsongeschikten en AOW'ers verhoogd met € 2.000. De gemeente zal haar beleid daarop aanpassen. Het totaalbedrag aan te verlenen kwijtscheldingen wordt geraamd op € 500.000.

Tarieven 2022

In de begroting staat jaarlijks een overzicht van de opbrengsten van de lokale heffingen. Het tarief van iedere lokale heffing wordt in het najaar door middel van een apart raadsvoorstel vastgesteld. Met inachtneming van hetgeen hiervoor onder is verwoord over de kaders waarbinnen beslissingen worden genomen over tariefontwikkelingen, zijn hierna de precieze effecten daarvan voor het jaar 2022 ten opzichte van 2021 opgenomen.

Belasting soort	Tarief 2021	Tarief 2022	Procentuele resultaat
OZB-eigenaar woningen ¹⁾	0,1625%	0,1511%	-/-7,00%
OZB-eigenaar niet-woning	0,2512%	0,2547%	1,40%
OZB-gebruiker niet-woning	0,1922%	0,1949%	1,40%
RWBR-eigenaar woning	0,1744%	0,1768%	1,40%
RWBR-eigenaar niet-woning	0,2512%	0,2582%	1,40%
RWBR-gebruiker niet woning	0,1922%	0,1949%	1,40%
Forensenbelasting	0,5201%	0,5274%	1,40%
Reclamebelasting	€ 494,00	€ 508,00	1,40%
Precariobelasting kabels en leidingen	€ 1,98	€ 0,00	0%
Parkeerbelastingen	div.	div.	n.v.t.
Leges	div.	div.	n.v.t.
Toeristenbelasting	€ 1,50	€ 1,50	0%
Baatbelasting	€ 2.426,00	0	n.v.t.
Rioolheffing			
Woning	€ 249,88	€ 249,88	0,00%
Niet-woning	€ 249,88	€ 249,88	0,00%
Grootverbruikers	€ 22,24	€ 22,24	0,00%
Percelen onder aansluiting op waterleidingnet	€ 49,90	€ 49,90	0,00%
Afvalstoffenheffing			
Éénpersoonshuishouden	€ 199,16	€ 206,45	3,68%
Meerpersoonshuishouden	€ 282,90	€ 293,30	3,68%
Bruggelden			
Altenabrêge:			
➤ Per vaartuig	€ 5,00		n.v.t.
➤ Per abonnement	€ 56,95		n.v.t.
Bruggen Dokkumer Ee			
➤ Per vaartuig	€ 1,75		n.v.t.
Liggeld woonschepen en bedrijfsvaartuigen	div.	div.	1,4%
Lig- en staangeld pleziervaartuigen/campers	div.	div.	1,4%
Rioolaansluitrecht	€ 1035,00	€ 1.050,00	1,40%
Lijkbezorgingsrechten	div.	div.	0,00%

- 1) De gemiddelde WOZ-waarde van de woningen bedroeg in het jaar 2021 € 187.000 (taxatiedatum 1 januari 2020). Op basis van cijfers van het CBS verwachten wij voor het jaar 2022 (taxatiedatum 1 januari 2021) een stijging van de woning waarde met 7% tot een gemiddelde WOZ-waarde van € 200.000.
Om te bereiken dat ontwikkeling van de WOZ-waarde niet van invloed is op de begrote opbrengst voor het jaar 2022 en dus (per saldo) alleen een tariefverhoging van 1,4% wordt doorgevoerd, is het effect van de stijging met 7% verdisconteerd in het tarief. Dat tarief daalt, omdat de WOZ-waardestijging de autonome tariefstijging van 1,4% overtreft.
De verwachting is dat waarde van de niet-woningen voor het jaar 2022 nagenoeg ongewijzigd blijft ten opzichte van 2021.

Belastingopbrengsten 2022

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de voor het jaar 2022 begrote opbrengsten voor de belastingen, rechten en heffingen van de Gemeente Noardeast-Fryslân.

De totale opbrengst voor het jaar 2022 is begroot op € 23.147.851. De daling ten opzichte van het jaar 2021 wordt voornamelijk veroorzaakt door het wegvallen van de precariobelasting op kabels en leidingen. Het is wettelijk niet toegestaan om die belasting na 1 januari 2022 nog te heffen.

Opbrengsten belastingen (bedragen x 1 euro)

Belasting soort	Verwachte opbrengst 2021	Begroting 2022	Mutatie
OZB-eigenaar woningen	6.110.850	6.196.850	86.000
OZB-eigenaar niet-woning	2.166.750	2.197.100	30.350
OZB-gebruiker	1.315.620	1.334.120	18.500
RWBR	1.283	1.303	20
Forensenbelasting	155.000	165.000	10.000
Toeristenbelasting	690.000	690.000	0
Parkeerbelastingen	190.00	190.000	0
Baatbelasting	20.000	0	-/- 20.000
Reclamebelasting	79.000	80.100	1.100
Precariobelasting kabels en leidingen	2.881.743	0	-/- 2.881.743
Afvalstoffenheffing	5.156.151	5.345.893	189.742
Rioolheffing	5.021.685	5.021.685	0
Liggeld woonschepen en bedrijfsvaartuigen	3.400	3.445	45
Lig- en staangeld pleziervaartuigen/campers	6.000	6.000	0
Bruggelden	91.347	91.347	0
Leges	1.474.436	1.474.436	0
Lijkbezorgingsrechten	350.572	350.572	0
Totaal	25.713.837	23.147.851	-/- 2.565.986

Kostendekking afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges en rechten lijkbezorging

De geraamde opbrengsten van de afvalstoffenheffing, rioolheffing, rechten lijkbezorging en leges mogen niet uitgaan boven de geraamde lasten ter zake. Dit betekent dat de tarieven van die heffingen maximaal kostendekkend mogen zijn. Een overzicht van de geraamde lasten en opbrengsten die als basis hebben te gelden voor het tarief van deze heffingen treft u hierna aan. Voor de leges hebben wij een verkort overzicht overgenomen. Voor een meer uitgebreid overzicht zij verwezen naar bijgaand ANG-model.

Afvalstoffenheffing

De tarieven voor het jaar 2022 stijgen met 3,68%.

Overzicht kostendekking afvalstoffen	Taakveld	Begroting 2022
LASTEN:		
Exploitatielasten afvalstoffen	7.3 Afval	4.609.504
Straatreiniging	7.3 Afval	92.052
Heffings en inningskosten	0.64 Belastingen overig	11.878
Overhead	0.4 Overhead	674.957
Compensabele BTW	n.v.t.	581.454
Kwijtscheldingen	6.3 Inkomensregelingen	250.000
Kapitaallasten	7.3 Afval	207.026

Overzicht kostendekking afvalstoffen	Taakveld	Begroting 2022
Totale lasten		6.426.871
BATEN:		
Afvalstoffenheffing	7.3 Afval	5.156.151
Overige baten	7.3 Afval	973.778
Dividend	0.5 Treasury	30.200
Onttrekking Voorziening huishoudelijk afval	7.3 Afval	77.000
Voorgestelde tariefstijging	7.3 Afval	189.742
Totale baten		6.426.871
Dekkingspercentage		100%

Rioolheffing

Vooralsnog geven de te verwachten ontwikkeling van de lasten en opbrengsten voor 2022 geen aanleiding om de tarieven aan te passen. Noch een stijging, noch een daling.

Daarin kan verandering komen op het moment dat het nieuwe Gemeentelijke Rioleringsplan (naar verwachting) in de loop van dit najaar het licht ziet. Niet uitgesloten is, dat op basis van de resultaten van dat plan toch gewijzigde inzichten gaan ontstaan. Eventuele daarmee verband houdende aanpassingen van het tarief dienen dan wel uiterlijk in de raadsvergadering van december dit jaar te worden vastgesteld. In de loop van 2022 kunnen de tarieven voor dat jaar niet meer worden verhoogd.

Overzicht kostendekking riolering	Taakveld	Begroting 2022
LASTEN:		
Exploitatielasten riolering	7.2 Riolering	1.666.178
Straatreiniging	7.2 Riolering	92.052
Heffings- en inningskosten	7.2 Riolering	11.878
Overhead	0.4 Overhead	485.414
Compensabele BTW	n.v.t.	476.090
Kwijtscheldingen	6.3 Inkomensregelingen	250.375
Kapitaallasten	7.2 Riolering	1.719.712
Dotatie aan Voorziening GRP	7.2 Riolering	256.102
Dotatie aan Voorziening Groot onderhoud Riolering	7.2 Riolering	85.000
Totale lasten		5.042.801
BATEN:		
Rioolheffing	7.2 Riolering	5.021.685
Overige baten	7.2 Riolering	21.116
Voorgestelde tariefstijging	7.2 Riolering	0
Totale baten		5.042.801
Dekkingspercentage		100%

Lijkbezorgingsrechten

Overzicht kostendekking riolering	Taakveld	Begroting 2022
LASTEN:		
Exploitatielasten begraafplaatsen	7.5 Begraafplaatsen	455.431
Overhead	0.4 Overhead	160.898
Kapitaallasten	7.5 Begraafplaatsen	44.102
Totale lasten		6.660.431
BATEN		
Begraaftarieven	7.5 Begraafplaatsen	350.572
Overige baten	7.5 Begraafplaatsen	96.672
Totale baten		447.244
Dekkingspercentage		68%

Leges

	Begrote opbrengsten 2022	Toegerekende kosten	Kostendekking
Titel 1 Algemene Dienstverlening	€ 469.530	€ 573.731	82%
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning	€ 974.656	€ 1.614.925	60%
Totaal Titel 1 en 2	€ 1.444.186	€ 2.188.656	66%
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijnen	€ 30.250	€ 176.481	17%
Totaal Legesverordening	€ 1.474.436	€ 2.365.137	62%

Woonlastenontwikkeling een- en meerpersoonshuishoudens 2021 – 2022

Voor een beeld over de ontwikkeling van de woonlasten wordt onderscheid gemaakt tussen twee groepen, te weten de eigenaar-bewoners en de huurders. Voor beide groepen wordt dan weer een splitsing aangebracht tussen een- en meerpersoonshuishoudens.

Voor beide groepen geldt dat de woonlasten in ieder geval een resultante zijn van tariefontwikkelingen van de afvalstoffen- en rioolheffing. Voor de eigenaar-bewoner wordt dat aangevuld met de tariefontwikkeling voor de onroerendezaakbelastingen woningen.

Woonlasten eigenaar-bewoner

Gemiddelde woonlasten eigenaar-bewoner	Eenpersoonshuishouden 2022	Meerpersoonshuishouden 2022
Onroerendezaakbelastingen eigenaar ¹⁾	302,20	302,20
Afvalstoffenheffing	206,45	293,30
Rioolheffing ²⁾	249,88	249,88
	-----	-----
Totaal	758,53	845,38
Gemiddelde woonlasten 2021	752,36	836,65
Toename lokale lastendruk 2022	1,00%	1,00%

¹⁾ Voor het jaar 2022 is voor de berekening van de woonlasten een gemiddelde WOZ-woningwaarde aangehouden van € 200.000 Een stijging van 7% ten opzichte van de woningwaarde voor het jaar 2021.

²⁾ Rioolheffing voor meerpersoonshuishoudens gebaseerd op een waterverbruik van 135 m3 per jaar en voor éénpersoonshuishoudens op 46 m3 per jaar.

Woonlasten huurder

Gemiddelde woonlasten huurder	Eenpersoonshuishouden 2022	Meerpersoonshuishouden 2022
Afvalstoffenheffing	206,45	293,30
Rioolheffing	249,88	249,88
	-----	-----
Totaal	456,33	543,18
Gemiddelde woonlasten 2021	449,04	532,23
Toename lokale lastendruk 2022	1,60%	2,00%

Vergelijking woonlasten op basis van Atlas van de lokale belastingen

Elk jaar publiceert het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo) een onafhankelijk onderzoeksinstituut verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen, de zogenoemde Atlas van de lokale belastingen. Dat Atlas geeft jaarlijks een overzicht van de heffingen van gemeenten, provincies en waterschappen, waaraan wij voor het jaar 2021 de onderstaande tabellen hebben ontleend.

In die tabellen worden de gemiddelde woonlasten voor de eigenaar-bewoner en de huurder weergegeven, en ook de provinciale en landelijke rangorde voor wat betreft de meerpersoonshuishoudens. In het verlengde daarvan hebben wij, zowel in relatieve als absolute zin, de afwijkingen ten opzichte van het Friese gemiddelde weergegeven. Let wel: het gaat hierbij om de cijfers 2021. De cijfers 2022 zijn uiteraard pas in de loop van volgend jaar beschikbaar.

Woonlasten 2021 eigenaar – bewoner

Gemeente	Eénpersoons	Meerpersoons	Rangorde provinciaal meer- persoons	Rangorde landelijk meer- persoons
Noardeast-Fryslân	752	836	14 ¹⁾	205 ²⁾
Gemiddelde in Friesland	685	791		

Verhouding t.o.v. Fries gemiddelde	Eénpersoons	Meerpersoons
In procenten	110%	105%
In euro's	67	45

De provinciale rangorde is in 2021 in vergelijking met 2020 ongewijzigd gebleven. Van de 18 gemeenten binnen de provincie staat Noardeast-Fryslân nog altijd op plek 14. Nummer 1 heeft de laagste woonlasten (Ameland) en nummer 18 de hoogste (Dantumadiel).

Landelijk is de positie wel iets verbeterd. Daar is de gemeente gestegen van plek 235 naar 205.

Wat verder opvalt is, dat de relatieve verschillen met het Friese gemiddelde steeds verder afnemen. Voor één persoonshuishoudens is die verhouding verbeterd met 6% ten opzichte van 2020 en voor meerpersoonshuishoudens met 2%. De gemeente groeit steeds meer naar dat gemiddelde toe.

Woonlasten 2021 huurder

Gemeente	Eénpersoons	Meerpersoons	Rangorde provinciaal meer- persoons	Rangorde landelijk meer- persoons
Noardeast-Fryslân	449	532	15	301
Gemiddelde in Friesland	333	442		

Verhouding t.o.v. Fries gemiddelde	Eénpersoons	Meerpersoons
In procenten	134%	120%
In euro's	116	90

Ook voor de huurder met een meerpersoonshuishouden geldt, dat de provinciale positie in 2021 ten opzichte van 2020 ongewijzigd is gebleven. Nog altijd plek 15. Nummer 1 heeft de laagste woonlasten (Harlingen) en nummer 18 de hoogste (Waadhoeke).

De landelijk positie is wel iets verbeterd. Daar is de gemeente in de rangorde van “goedkoopste” gemeenten gestegen van plek 320 naar plek 301.

Ook hier constateren we, dat de relatieve verschillen ten opzichte van het Friese gemiddelde steeds kleiner worden. Voor éénpersoonshuishoudens daalt dat met 6% ten opzichte van 2020 en voor meerspersionshuishoudens met 4%. Ook hier groeit de gemeente langzaam naar het Friese gemiddelde toe.

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Aanleiding en achtergrond

De Gemeente Noardeast-Fryslân vindt het van belang om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie. Om inzicht in de risico's van de gemeente te verkrijgen is er een risico-inventarisatie uitgevoerd. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van de risico-inventarisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico's is tevens het minimaal noodzakelijke weerstandsvermogen berekend.

Risicoprofiel

Om de risico's van de gemeente in kaart te brengen is een risico-inventarisatie uitgevoerd in samenwerking met de betrokken medewerkers uit de organisatie. Hierbij is gebruik gemaakt van het softwareprogramma NARIS waarmee risico's systematisch in kaart kunnen worden gebracht en beoordeeld. Uit de inventarisatie zijn 62 risico's in beeld gebracht. In het onderstaande overzicht wordt de top 20 van deze risico's gepresenteerd die de hoogste bijdrage leveren aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Deze top 20 risico's bepalen gezamenlijk voor 76% het noodzakelijke weerstandsvermogen.

Met deze risico inventarisatie hebben wij een eerste stap gezet in het beschrijven van risico's. Het geeft meer inzicht in de aanwezige risico's en stelt organisatie en bestuur in staat beter te sturen op de beheersing van risico's en te bepalen welk weerstandsvermogen nodig is om financiële schade voortkomend uit risico's te ondervangen. Wij zijn van plan de komende jaren het inzicht in risico's en de sturing en beheersing van de risico's verder te ontwikkelen.

Onderstaand treft u een overzicht aan van de risico top-20 van de gemeente Noardeast-Fryslân.

Tabel 1 : belangrijkste financiële risico's

Risico-nummer	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R169	Groei van het aantal klanten en voorzieningen waardoor er meer gebruik wordt gemaakt van de WMO.	Financieel - Uitvoeringskosten WMO stijgen.	70%	max.€ 500.000	8.95%
R267	CORONA - Sterkte instroom en vertraagde uitstroom bijstandgerechtigden (BUIG) en bijzondere bijstand zelfstandigen (BBZ)	Financieel - -, Imago - -	90%	max.€ 500.000	7.50%
R182	Er is minder uitstroom uit de participatiewet dan de beoogde 10%.	Financieel - Kosten voor de uitvoering van de participatiewet dalen niet terwijl daar wel rekening mee wordt gehouden.	70%	max.€ 525.000	6.01%
R260	CORONA - Faillissement/surveillance verbonden partijen	Financieel - Extra bijdrage verbonden partijen, Imago - Extra bijdrage verbonden partijen	50%	max.€ 800.000	5.97%
R162	Prijsstijging van uit te besteden werk. Vertraging in leveringen. Prijsstijging inkoop bouw materiaal.	Financieel - Toenemende kosten bij onderhoud, vervanging en nieuwe projecten.	70%	max.€ 500.000	5.73%
R227	Door de herijking van het gemeentefonds zullen de plattelandsgemeenten	Financieel - Herijking zal waarschijnlijk tot een lagere Algemene Uitkering	30%	max.€ 1.000.000	4.33%

Risico-nummer	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
	waarschijnlijk minder geld van het rijk ontvangen.	leiden.			
R262	CORONA - Taakstellende bezuinigingen worden niet gehaald	Financieel - -, Imago - -	50%	max.€ 500.000	4.08%
R261	CORONA - Minder inkomsten Faillissement/surveillance/financiële tegenvallers bij deelnemingen	Financieel - Minder dividend, Imago - Minder dividend	50%	max.€ 446.000	3.09%
R155	De munitiestortplaats op de Engelsmanplaat moet worden gesaneerd en het Rijk houdt de gemeente daarvoor verantwoordelijk.	Financieel - In de begroting is geen rekening gehouden met mogelijke saneringskosten van munitiestortplaats Engelsmanplaat.	3%	max.€ 5.000.000	2.92%
R32	Faillissement van MFC.	Financieel - Garantstelling van €1,2 miljoen. Afboeken boekwaarde op maatschappelijk vastgoed en treffen alternatieve voorzieningen.	10%	max.€ 2.500.000	2.85%
R188	Indicaties voor jeugdzorg worden niet conform contractafspraken en administratieprotocol uitgevoerd door de zorgaanbieders.	Financieel - Dit leidt tot hogere zorgkosten.	75%	max.€ 220.000	2.69%
R107	Extreem hoog ziekteverzuim van het gemeentelijke personeel	Financieel - Er moet meer personeel van derden worden ingehuurd	50%	max.€ 251.600	2.67%
R189	Oneigenlijk gebruik van gemeenschapsgeld door dubieuze zorgaanbieders (fraude)	Financieel - Gemeente betaalt voor zorg die niet volgens afspraak wordt geleverd	30%	max.€ 525.000	2.58%
R214	Het budgethouderschap en de sturing & control op de bewaking van budgetten is niet optimaal.	Financieel - Overschrijding van budgetten.	30%	max.€ 500.000	2.46%
R229	Het subsidiebureau voor de versnellingsagenda maakt een (procedurele) inschattingfout bij de beoordeling van een ingediende subsidieaanvraag, waardoor door de Regioboard en het college van Noardeast-Fryslân een foutieve subsidietoekenning plaatsvindt.	Financieel - Een bezwaarschrift kan er toe leiden dat de aangevraagde middelen toch moeten worden toegekend. Het niet goed hanteren van de regels (bijv. voor steunverlening) kunnen ertoe leiden dat subsidie moet worden teruggevorderd.	30%	max.€ 500.000	2.44%
R106	Naheffing en/of boete van belastingdienst, UWV, ABP of een andere instantie (belastingdienst)	Financieel - Naheffing en/of boete	20%	max.€ 629.000	2.06%
R62	Sud Ie: overschrijding budget programma	Financieel -	30%	max.€ 400.000	1.97%
R110	Beschikbaarheid van informatiesystemen	Financieel -	10%	max.€ 1.125.000	1.88%
R141	Grondexploitatie: kosten vallen	Financieel - Lopende	25%	max.€ 274.000	1.77%

Risico-nummer	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Involed
	hoger uit dan begroot	grondexploitaties worden verliesgevend, dan wel minder winstgevend.			
R165	Financiële tekorten bij verbonden partijen waarvoor geldt dat de gemeente mede risicodragend is (gemeenschappelijke regelingen)	Financieel - Tekorten moeten worden gedekt uit de algemene reserve van de verbonden partij of door bijdrages van de deelnemende gemeenten	10%	max.€ 685.000	1.57%

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie in Naris uitgevoerd. De risicosimulatie is toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag niet nodig is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden.

De onderstaande grafiek en tabel 2 laten de resultaten van de risicosimulatie zien

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages	
Percentage	Bedrag
10%	€ 1.975.853
20%	€ 2.279.186
30%	€ 2.513.334
40%	€ 2.723.554
50%	€ 2.926.589
60%	€ 3.146.502
70%	€ 3.395.978
80%	€ 3.707.721
90%	€ 4.209.145

Uit de grafiek en de bijbehorende tabel volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van afgerond € 4.209.000 (benodigde weerstandscapaciteit).

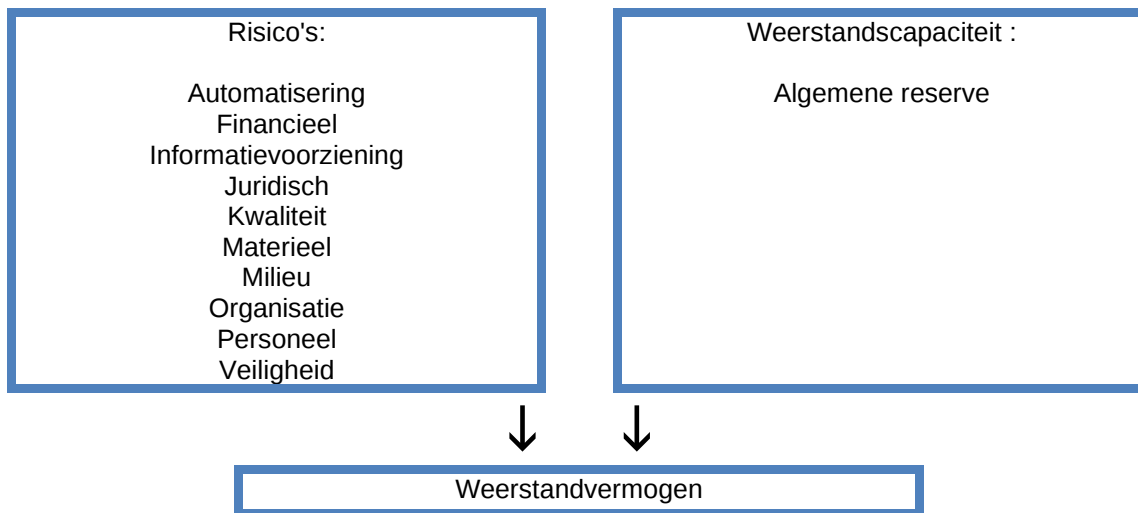
Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van Gemeente Noardeast-Fryslân per 1 januari 2022 bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. In het geval van de gemeente Noardeast-Fryslân is dat de Algemene reserve (vrij besteedbaar), de reserve ter dekking van de risico's en structureel de post onvoorzien. In de reserve ter dekking van de risico's zit op dit moment een bedrag van € 5.616.000, er zit dus een overdekking in van circa € 1,4mln. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het kleiner geworden risico aangaande de herijking van het gemeentefonds en de kleiner geworden risico's in het kapitaalgoederenbeheer omdat hier nu structureel extra middelen voor zijn opgenomen. Bij de jaarrekening worden de risico's opnieuw beoordeeld en valt zonodig een deel van de reserve ter dekking van risico's vrij ten gunste van de Algemene reserve.

Weerstand	Startcapaciteit
Algemene reserve	16.453.000
Algemene reserve ter dekking van risico's	5.616.000
Post onvoorzien	96.000
Totale weerstandscapaciteit	€ 22.165.000

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 22.165.000}}{\text{€ 4.209.000}} = 5,27$$

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Het weerstandsvermogen valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen. Echter, het weerstandsvermogen alleen zegt niet zoveel over de financiële positie van de gemeente. Om een beter beeld te krijgen van de financiële positie moeten verschillende kengetallen, opgenomen onder het kopje 'Kengetallen' in samenhang beoordeeld worden. Alleengezamenlijk en in hun onderlinge verhouding geeft dit een goed beeld van de actuele financiële positie.

Kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van gemeenten. Om dit te bereiken is de BBV op dit onderdeel aangepast en wordt deze paragraaf uitgebreid met de volgende kengetallen voor :

- Netto schuldquote;
- Solvabiliteitsratio;
- Grondexploitatie;
- Structurele exploitatieruimte;
- Belastingcapaciteit.

Deze kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de gemeente. Per kengetal worden drie momenten vergeleken, namelijk:

Netto schuldquote / Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote laat de verhouding zien tussen de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen van de gemeente en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- en exclusief doorgeleende gelden weergegeven.

	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Netto schuldquote (excl. doorgeleende gelden)	27%	45%	47%	48%	49%	47%
Netto schuldquote	29%	47%	43%	44%	45%	43%

De schuldquote blijft over de jaren heen redelijk constant, wat betekent dat we voor het uitvoeren van de begroting geen extra leningen hoeven aan te trekken. Dit is mede te verklaren door de ontvangen middelen door de verkoop van de Eneco aandelen. De signaalwaarde voor de netto schuldquote bedraagt 130%. Bij deze signaalwaarde is sprake van een relatief hoge schuldendruk. Voor Noardeast-Fryslân kan dus vastgesteld worden dat er geen sprake is van een hoge schuldendruk.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio (= Eigen Vermogen / Totaal Vermogen) geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe weerbaarder de gemeente is.

	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Solvabiliteit	25%	21%	23%	23%	22%	22%

Harde normen voor de waarde die de solvabiliteit zou moeten hebben, zijn er niet. De signaalwaarde voor de solvabiliteit bedraagt 5%, bij een lagere uitkomst heeft de gemeente een hoge schuldbelasting van het bezit. De Solvabiliteit van een gemeente is relatief laag doordat veel van de activa van de gemeente niet verhandelbaar is. Een solvabiliteit van rond de 20% is voor een gemeente goed te noemen. Door de verkoop van de Eneco aandelen komen we boven de 20% uit. Om dit niveau vast te houden kan de Algemene reserve slechts beperkt aangewend worden, de raad heeft echter geen minimum niveau voor wat betreft de Solvabiliteit vastgesteld.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten uit de exploitatie. Omwille van de vergelijkbaarheid van jaar op jaar is voor alle jaren uitgegaan van grond waarden exclusief niet in exploitatie genomen gronden (zoals vanaf de jaarrekening 2016 voorgeschreven door het BBV).

	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Grondexploitatie	1%	-2%	-2%	0%	0%	0%

Het kengetal is negatief, doordat er al opbrengsten zijn gerealiseerd waar nog kosten voor gemaakt gaan worden. Het lage percentage (meerjarig 0%) geeft aan dat de grondposities van de gemeente zeer beperkt zijn.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar het saldo van de structurele baten en structurele lasten en dit saldo wordt afgezet tegen de totale baten.

	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Structurele exploitatieruimte	1%	2%	0%	0%	1%	1%

De structurele exploitatieruimte ligt dicht bij de 0% omdat het begrotingssaldo ook rond de nul euro ligt.

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De ruimte die een gemeente heeft om haar belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale lasten woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar "t" te vergelijken met het landelijke gemiddelde in jaar "t-1" in en uit te drukken in een percentage.

	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Belastingcapaciteit	106%	109%	104%	104%	104%	104%

Het betekent dat de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in Noardeast-Fryslân boven het landelijk gemiddelde ligt (€ 845,- in Noardeast-Fryslân tegenover € 811,- landelijk gemiddeld). Daarbij opgemerkt dat we niet weten welke stijging andere gemeenten in 2022 gaan toepassen. Mogelijk is deze hoger dan de stijging die Noardeast-Fryslân in 2022 doorvoert, het gevolg zou zijn dat de belastingcapaciteit daalt. In de paragraaf Lokale heffingen wordt nader ingegaan op de gemiddelde woonlasten, ook in relatie tot het Nederlandse en Friese gemiddelde.

Benchmark BDO

In de benchmark van BDO, waar gemeenten gescoord worden op een vijftal financieel relevante indicatoren, staat Noardeast-Fryslân over 2019 (meest recente informatie) met een rapportcijfer 6 op plek 123 van de 140 gemeenten in de klasse 25.000-50.000 inwoners.

In onderstaande tabellen wordt een vergelijking gemaakt tussen de rekening 2019, de begroting 2020 en de rekening 2020. Het hogere cijfer wordt voornamelijk veroorzaakt door de stijging van de Solvabiliteit, wat voornamelijk komt door de verkoop van de aandelen Eneco.

Kengetallen	Solvabiliteit	Netto schuld quote	Grond exploitatie	Struct. Expl. Ruimte	Belasting capaciteit
Rekening 2019	16%	53%	2%	-6%	108%
Begroting 2020	14%	66%	0%	-2%	109%
Rekening 2020	25%	27%	1%	1%	109%
Begroting 2021	21%	47%	-2%	2%	109%
Begroting 2022	23%	43%	-2%	0%	104%
Gemiddelden gemeenten klasse 25.000-50.000 inwoners	33,8%	48,2%	12%	-0,1%	105,3%

Rapport cijfer op basis BDO	Solvabiliteit	Netto schuld quote	Grond exploitatie	Struct. expl. ruimte	Belasting capaciteit	Totaal cijfer
Rekening 2019	13	30	15	3	1	62
Begroting 2020	13	30	15	3	1	62
Rekening 2020	27	30	15	10	1	83
Begroting 2021	27	30	15	10	1	83
Begroting 2022	27	30	15	6	3	81

Op basis van het cijfer 8,1 zou Noardeast-Fryslân stijgen naar plek 107 van de ranglijst, al is het natuurlijk niet te zeggen hoe de andere gemeenten presteren bij de begroting 2022.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Noardeast-Fryslân heeft 12.358.360 m2 openbare ruimte in beheer. Er vinden veel activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Voor deze activiteiten zijn veel gemeentelijke kapitaalgoederen nodig, zoals wegen, riolering, kunstwerken, (zoals bruggen, tunnels en kademuren) groen, verlichting en gebouwen. In deze paragraaf wordt ingegaan op de manier waarop Noardeast-Fryslân omgaat met het onderhoud van deze kapitaalgoederen. Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting en een integraal overzicht is belangrijk voor een goed inzicht in de financiële positie van de gemeente.

De gemeente Noardeast-Fryslân heeft ruwweg de volgende arealen in onderhoud:

Gebouwen	Groen	Bomen	Speeltoestellen	Verharding	Kunstwerken	Lichtmasten
65 stuks	7.200.000 m2	38.400 st	600 st	4.908.000 m2	750 st	8.100 st

Stand van zaken onderhoudsplannen kapitaalgoederen

In juni 2021 heeft de raad de nota kapitaalgoederen vastgesteld. In de nota kapitaalgoederen staat het beleidskader beschreven voor het onderhouden van de kapitaalgoederen inclusief de financiële consequenties. Tevens zijn de vervangingsinvesteringen in beeld gebracht en zijn er voorzieningen ingesteld voor het groot onderhoud. De financiële consequenties worden verwerkt in de begroting van 2022.

In de tabel hieronder een weergave van de stand van zaken aangaande de beleid / beheerplannen.

Onderdeel	Beheers en onderhoudsplan aanwezig	Datum vaststelling beheerplan gemeenteraad	Beheersplan actueel?	Toelichting
Wegen	Ja	Juni 2021	Ja	Nota kapitaalgoederen
Onkruidbestrijding	Ja	Juni 2021	Ja	Nota kapitaalgoederen
Openbare verlichting	Ja	Juni 2021	Ja	Nota kapitaalgoederen
Kunstwerken	Ja	Juni 2021	Ja	Nota kapitaalgoederen
Gebouwen	Ja	Juni 2021	Ja	Nota kapitaalgoederen
Waterwegen	Ja	Juni 2021	Ja	Nota kapitaalgoederen

De raad heeft bij het vaststellen van de Nota kapitaalgoederen, middels een amendement, besloten het onderhoudsniveau voor de wegen en voor het groen vast te stellen op het niveau Basis, voor de gebouwen conditiescore 4, voor de kunstwerken, straatverlichting en baggeren een instandhoudingsniveau te hanteren met als toelichting;

Het voorgestelde onderhoudsniveau van bovengenoemde onderdelen minimaal op het huidige niveau instant te houden. Dit om kapitaalvernietiging tegen te gaan. Gedurende de volgende 4-5 jaar toewerken naar een basis-onderhoudsniveau om stapsgewijs het onderhoudsniveau laag te vervangen. Hiervoor middelen te reserveren die elders binnen de gemeentelijke financiën vrijkomen.

In de begroting 2022 zijn de financiële consequenties opgenomen voor onderhoudsniveau Basis voor wegen en voor onderhoudsniveau Laag voor Groen, voor de gebouwen het onderhoudsniveau conditiescore 4 en voor de kunstwerken en waterwegen een instandhoudingsniveau.

In 2022 zal onderzocht worden waar nog bezuinigd kan worden door bijvoorbeeld (groen)areaal om te vormen of af te stoten. Deze bezuiniging kan op andere plaatsen gebruikt worden om een hoger onderhoudsniveau te realiseren zodat bij het groen toegewerkt kan worden naar onderhoudsniveau Basis.

Dit wordt op de volgende wijze aangepakt: per dorp / wijk de mogelijkheden in beeld te brengen waar bezuinigd kan worden door bijvoorbeeld omvorming. Bij het in beeld brengen van de mogelijkheden zal er ook gekeken worden naar mogelijkheden om de biodiversiteit te vergroten. De besparing die ontstaat te gebruiken om op andere plaatsen de onderhoudskwaliteit te verhogen. De voorstellen zullen besproken worden met de dorpen / wijken.

Verhardingen

Beleidskader verhardingen

De wegen worden op het onderhoudsniveau onderhouden zoals vastgesteld in de nota kapitaalgoederen. Dit is het onderhoudsniveau Basis. Tevens zijn de investeringen voor de komende jaren in beeld gebracht die onlosmakelijk verbonden zijn met het in het stand van het kapitaalgoed. Er is extra budget voor onkruidbestrijding meegenomen zodat de onkruidbestrijding op het niveau Basis is te onderhouden. De financiële voordelen van koppelkansen met riolering (werk met werk maken) zijn niet meegenomen. Tevens zijn de volgende kosten meegenomen in het plan:

- “opfrissen” van wegmarkering
- onderhoud en vervanging van ANWB bewegwijzering
- de kosten voor de wegeninspecties

Onderhoud verhardingen

Een maal per 2 jaar wordt er een visuele wegininspectie uitgevoerd ten behoeve van het vaststellen van het groot onderhoud. De inspectiegegevens worden ingebracht in een geautomatiseerde wegbeheersysteem. De onderhoudsstrategieën voor de wegverhardingen zijn gestoeld op de landelijk toegepaste methodiek (gedragsmodellen) van het CROW (kenniscentrum voor verkeer, vervoer en infrastructuur).

Binnen de uitvoering van het onderhoud is een tweedeling aangebracht tussen groot en klein onderhoud. Klein onderhoud wordt uitgevoerd door team Utfiering en groot onderhoud wordt uitbesteed aan aannemers. Het klein onderhoud aan verharding betreft het herstel van elementenverhardingen. Dit klein onderhoud wordt uitgevoerd naar aanleiding van eigen constatering, na meldingen van burgers / bedrijven of na opmerkingen die worden gemaakt tijdens het schouwen van de openbare ruimten. Het groot onderhoud is via onderhoudsbestekken door aannemers uitgevoerd onder regie van team Behear.

Onkruidbestrijding op verhardingen

De onkruidbestrijding op verharding binnen de bebouwde kom is uitbesteed aan een aannemer. Team Utfiering geeft uitvoering aan de onkruidbestrijding op verhardingen buiten de bebouwde kom, rondom gemeentehuizen en werven en op begraafplaatsen.

Openbare verlichting

Beleidskader openbare verlichting

De Openbare verlichting wordt op het onderhoudsniveau onderhouden zoals vastgesteld in de nota kapitaalgoederen. Dit is een instandhoudingsniveau waarbij geen kapitaalvernietiging plaats vindt. Tevens zijn de investeringen voor de komende jaren in beeld gebracht die onlosmakelijk verbonden zijn met het in het stand van het kapitaalgoed. De besparing op energie en onderhoud door “verledden” is meegenomen. De kosten voor periodieke reiniging van armatuur is meegenomen. Kosten voor het reinigen van masten is niet meegenomen.

Het planmatig vervangen van armaturen door LED armaturen leidt tot een besparing op onderhoud en energie. Bij LED armaturen hoeven periodiek geen lampen vervangen te worden en is er ook geen uitval van lampen meer. LED armaturen hebben een lager vermogen dan conventionele armaturen, waardoor er minder energie verbruikt wordt. Dit sluit ook aan op duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente, zonder dat dit een extra investering vraagt.

Onderhoud Openbare verlichting

Inspectie of schouw van de openbare verlichting vindt niet (meer) plaats. Storingen worden opgelost op basis van meldingen (piepsysteem). De vervangingen van masten en armaturen geschiedt op basis van leeftijd. Met de nota kapitaalgoederen is de vervangingsbehoefte in beeld gebracht.

Openbaar groen

Beleidskader openbaar groen

Het Openbaar groen wordt onderhouden op het onderhoudsniveau zoals vastgesteld in de nota kapitaalgoederen. Dit is het onderhoudsniveau Basis. Het oude onderhoudsniveau was Laag. De raad wil gedurende de volgende 4-5 jaar toewerken naar een basis-onderhoudsniveau om stapsgewijs het onderhoudsniveau laag te vervangen. Dit wordt gedaan door in beeld te brengen waar er middels afstoten en / of omvormen bezuinigd kan worden. Deze besparing zal ingezet worden om op andere plaatsen een hoger niveau te realiseren. Met de periodieke beeldkwaliteit schouw zullen de effecten hiervan in beeld worden gebracht. Tevens zijn de investeringen voor de komende jaren in beeld gebracht die onlosmakelijk verbonden zijn met het in het stand van het kapitaalgoed.

Onderhoud openbaar groen

Het onderhoud van openbaar groen wordt voor het grootste deel uitgevoerd door het team Utfiering. Deze taken worden beleidsmatig ondersteund door het team Beheer Iepenbiere Romte. Tevens verzorgt dit team het maaien en hekkelen buiten de bebouwde kom en grootschalige groen vervangingen/investeringen. De onderhoudswerkzaamheden in plantsoenen bestaan in hoofdzaak uit schoffelen, spitten, snoeien, maaien, bemesten, inboet, onkruidbestrijding, mollenbestrijding, doorspuiten drains, onderhoud bestrating, onderhoud hekwerken/rasters, reconstructie en onderhoud (bos)plantsoen. Een groot deel van de eenvoudige repeterende groenonderhoudswerkzaamheden wordt verricht door de bij het team Utfiering gedetacheerde medewerkers van NEF.

Groen en speelvoorzieningen

Het dagelijks onderhoud van het openbaar groen wordt volgens onderhoudsschema's op het vastgestelde onderhoudsniveau onderhouden. Het onderhoudsniveau wordt geborgd middels een doorlopende kwaliteitsschouw van de openbare ruimte waardoor, waar nodig, tijdig kan worden bijgestuurd. Het groot onderhoud en de vervangingen worden uitgevoerd naar aanleiding van jaarlijkse inspecties. De speeltoestellen worden vier maal per jaar geïnspecteerd. Aan de hand van deze inspecties wordt onderhoud uitgevoerd en worden speeltoestellen en veiligheidsondergronden vervangen.

Kunstwerken (bruggen, tunnels en grondkeringen)

Beleidskader kunstwerken

De kunstwerken worden op het onderhoudsniveau onderhouden zoals vastgesteld in de nota kapitaalgoederen. Dit is een instandhoudingsniveau waarbij geen kapitaalvernietiging plaats vindt. Tevens zijn de investeringen voor de komende jaren in beeld gebracht die onlosmakelijk verbonden zijn met het in het stand van het kapitaalgoed.

Onderhoud kunstwerken

Voor de beweegbare bruggen, grote vaste bruggen en de kademuurs is er een vast onderhoudsschema voor schilderwerk en kleine reparaties. Jaarlijks worden alle beweegbare bruggen geïnspecteerd. Uit deze inspectie wordt een planning opgesteld voor het groot onderhoud en de vervanging.

Het team Beheer Iepenbiere Romte verzorgt de beleidsmatige ondersteuning van het onderhoud van kunstwerken. Daarnaast verzorgt zij het groot onderhoud. Groot onderhoud is conform de besluitvorming over het kunstwerkbeheer opgenomen in de programmabegroting. Dagelijks onderhoud en kleine reparaties worden verzorgd door het team Utfiering.

Riolering

Het beleid en de ontwikkelingen op het gebied van riolering ligt vast in Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). In 2021 zal er een nieuw vGRP worden vastgesteld. Wettelijke kaders voor het GRP worden gevormd door de Wet Milieubeheer en de Waterwet. De Gemeentewet doet (o.a.) uitspraken over de rioolheffing. In de Wet Milieubeheer is geregeld dat de gemeenteraad een GRP telkens voor een daarbij vast te stellen periode vaststelt. Het is een beleidsmatig en financieel document over de gemeentelijke watertaken en een hulpmiddel om goede beleidsafwegingen te maken op het terrein van de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater in relatie tot de bescherming van de bodem- en waterkwaliteit. De zorg voor

water en riolering is een voortdurend proces dat door ontwikkelingen in de tijd moet worden aangepast. Volgens de huidige wetgeving, vastgelegd in de Waterwet en de wet Milieubeheer, is er voor de gemeente sprake van drie zorgplichten:

- de zorgplicht voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater;
- de zorgplicht voor het afvloeiende hemelwater;
- de zorgplicht ter voorkoming van structureel nadelige gevolgen van het grondwater.

Uitvoering van de maatregelen uit het vGRP zorgt ervoor dat de inzameling en het transport van afvalwater effectief blijft verlopen. Hiermee wordt voorkomen dat er schade aan het milieu ontstaat, er overlast voor de bewoners is en dat de volksgezondheid wordt gewaarborgd. Verder wordt ervoor gezorgd dat hemelwater, voor zover particulieren dat niet zelf kunnen, goed wordt ingezameld en verwerkt en dat inwoners weten waar ze met grondwatervragen terecht kunnen.

Onderhoud rioleringen

Het dagelijks beheer en onderhoud aan de riolering wordt uitgevoerd door het team Utfiering. Grootschalig onderhoud, inspectie en vervangingen worden gerealiseerd door het team Beheer Iepenbiere Romte. Tevens verzorgt het team Beheer Iepenbiere Romte de beleidsmatige aspecten en bewaakt het hydraulisch en hygiënisch functioneren van de riolering. Het dagelijks onderhoud bestaat uit een groot aantal werkzaamheden waaronder; legen van straat en trottoirkolken, reinigen van leidingen, vegen van goten, inspectie en onderhoud van pompen en gemalen, reparatie van kleinere lekkages, etc. Vrijkomend slib uit onderhoud werkzaamheden wordt afgevoerd naar Omrin. Groot onderhoud aan en vervangingen van de riolering wordt uitgevoerd op basis van inspecties van het riool. Inspectie gegevens worden bijgehouden in een beheersysteem op basis waarvan jaarlijks het vervangingsprogramma wordt opgesteld. Naast vervangingen worden ook optimalisaties doorgevoerd. Hierbij valt te denken aan het ombouwen van verbeterd gescheiden stelsels en hydraulische aanpassingen van het stelsel en het afkoppelen van regenwater.

Waterwegen

Beleidskader waterwegen

De waterwegen worden op het onderhoudsniveau onderhouden zoals vastgesteld in de nota kapitaalgoederen. Dit is een instandhoudingsniveau waarbij geen kapitaalvernietiging plaats vindt. De onderhoudsplanning voor het baggeren is voor een groot deel gebaseerd op een cyclische planning. In 2021 / 2022 worden de resterende peilingen uitgevoerd en wordt zo nodig de planning bijgesteld.

Onderhoud van waterwegen is te verdelen in watervoerendheid en bevaarbaarheid. Ten aanzien van watervoerendheid moeten alle gemeentelijke watergangen voldoen aan de keur van het waterschap. Hiertoe worden de sloten uitgemaaid. Incidenteel moet er worden gebaggerd.

Bevaarbare waterwegen worden in beginsel vastgelegd in het Provinciaal Verkeer en Vervoersplan (PVVP).

Onderhoud waterwegen

Voor het hekkelen van waterwegen (betreft voornamelijk bermsloten) wordt getracht zo veel mogelijk afspraken te maken met eigenaren van aanliggende percelen waarbij de gemeente hekkelt en de eigenaren van de aanliggende percelen het hekkelmateriaal ontvangt. In een aantal gevallen zijn er hekkelcontracten met de aanliggende grondeigenaar afgesloten. In deze gevallen wordt de gehele sloot gehekkeld door de aanliggende eigenaar tegen een bepaalde vergoeding.

Overdracht stedelijk water

Wetterskip is waterbeheerder voor alle het stedelijk water (binnen de bebouwde kom). Gemeente voert wel dagelijks / jaarlijks onderhoud uit (hekkelen) aan hoofd- en secundaire watergangen voor het Wetterskip en krijgt de kostprijs hiervan vergoed. Baggeren van hoofd- en secundaire watergangen onder OSW is voor het Wetterskip. Voor vijvers binnen de bebouwde kommen ontvangt de gemeente jaarlijks een vast bedrag om jaarlijks te hekkelen / maaien (indien noodzakelijk) en om periodiek te baggeren.

Gebouwen

De gebouwen worden op het onderhoudsniveau onderhouden zoals vastgesteld in de nota kapitaalgoederen. Dit is het onderhoudsniveau conditiescore 4. Tevens zijn de investeringen voor de komende jaren in beeld gebracht die onlosmakelijk verbonden zijn met het in het stand van het kapitaalgoed. Het grootonderhoud en de vervangingen zijn niet meegenomen voor het gemeentehuis in Kollum en het gemeentehuis in Ferwert. Het klein onderhoud voor deze gebouwen is wel meegenomen. Gebouwen waarvan de toekomstige bestemming onzeker is, worden alleen wind en waterdicht gehouden. Bijvoorbeeld een aantal gebouwen op de gemeentelijke werf in Dokkum.

Alle gebouwen worden tweejaarlijks geïnspecteerd waarna de planningen worden geactualiseerd. Het zwembad wordt jaarlijks geïnspecteerd. Op basis van de conditiescore volgens NEN2767 zal het benodigde onderhoud worden uitgevoerd. In het kader van duurzaamheid is bij het beheer en onderhoud van de gebouwen het doel om het energieverbruik te verlagen. Het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen wordt grotendeels in eigen beheer uitgevoerd. Voor grootschalig of specialistisch onderhoud worden derden ingeschakeld.

Onderhoud onderwijsgebouwen

Voor het onderhoud aan de schoolgebouwen is een meerjarig onderhoudsplan met de schoolbesturen opgesteld. Door een wetwijziging zijn de taken en budgetten voor het buitenonderhoud en aanpassingen van schoolgebouwen per 2015 overgeheveld van de gemeente naar de schoolbesturen. Door deze wijziging wordt de gemeente gekort op de algemene uitkering en komt de verplichting van het onderhoud voor de schoolgebouwen te vervallen.

Onderhoud sportaccommodaties

De gebouwen voor sportaccommodaties in de gemeente Noardeast-Fryslân, die in eigendom zijn van de gemeente, vallen onder het meerjarig planmatig onderhoudsprogramma.

Beeldkwaliteit

Drie maal per jaar wordt er een beeldkwaliteitschouw uitgevoerd volgens de CROW publicatie 223. Deze beeldkwaliteitsschouw heeft betrekking op groen en wegen. Bij deze schouwrondes worden er op willekeurig gekozen plaatsen geïnspecteerd waarbij wordt gekeken naar wat de beeldkwaliteit is ten opzicht van de vastgestelde kwaliteit. De vastgestelde kwaliteit is niveau B (Basis) voor de winkelgebieden, toeristische plaatsen, begraafplaatsen en onkruidbestrijding op verharding en voor de rest van de gemeente niveau C. (Laag) Naast beeldkwaliteit worden er ook technische inspecties uitgevoerd. De beeldkwaliteit zegt nog niets over de technische kwaliteit.

Het uitgangspunt van het beheren van de kapitaalgoederen is een cyclische aanpak mede gebaseerd op het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV)

Team Utfiering voert een groot deel van de werkzaamheden uit die invloed hebben op de beeldkwaliteit. In 2018 is er begonnen met een inhaalslag met het planmatig groot snoeionderhoud bij bosplantsoenen en heesters. In 2022 zal met team Utfiering verder worden gekeken hoe uitvoeringsprocessen beter afgestemd kunnen worden op het vastgestelde integrale kwaliteitsbeeld.

Majeure vervangingen / projecten 2022

Beschoeiingen / damwanden:

- Dokkum Westersingel
- Dokkum, bij de Omloop.
- Dokkum, Zuiderschans
- Dokkum, Jaachpaad (tussen Dokkum en Sibrandahus)
- Westergeest, Weardebuorsterwei (bij brug)
- Westergeest, Brewei
- Westergeest, Prellewei

Straatverlichting:

- Vervangen masten (374 st.) en armaturen (3.252 st.)

Wegen:

- Dokkum, Lange Oosterstraat
- Ferwert, De Streek
- Ferwert, Elingawei*
- Ferwert, Hoofdstraat*
- Hallum, Cannegieterstrjitte*
- Hallum, Meekmawei
- Hallum, Noorderleegsteroprit
- Hallum, Noordermiedweg
- Hegebeintum, De Wym
- Kollum, Tolhuis (vp's)
- Oostrum, Tichelwei (zijweg)
- Rioolproject Ferwert, Johannes Wildeboerstraat*
- Rioolproject Metslawier, Julianastrjitte*

*: werk met werk riolering, vanuit VGRP wordt hier financieel ook aan bijgedragen.

Vervanging / renovatie sportvelden:

- Oudwoude WT67
- Hallum KG77 (toplaagvervanging)

Gebouwen:

- Westenstein: vervangen tapijt
- Brandweerkazerne Ternaard: vervangen overheaddeur
- De Doelstien: vervangen legionella installatie
- Gymzaal Anjum: vervangen plafondafwerking hwc-plaat

Paragraaf financiering

Inleiding

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden in de begroting in afzonderlijke paragrafen beleidsrichtlijnen vastgelegd over relevante beheersmatige aspecten. In de beheersverordening naar artikel 212 van de Gemeentewet geeft de raad het kader aan.

Algemeen

In het Treasurystatuut gemeente Noardeast-Fryslân, staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het treasurybeleid vermeld. De uitvoering van het treasurybeleid is weergegeven in de paragraaf financiering.

Rente ontwikkeling

Een belangrijke factor bij het uitvoeren van het treasurybeleid is het verwachte verloop van de rente. Onze rentevisie wordt aan de hand van een aantal financiële instellingen opgesteld. De rentes liggen al een lange tijd op historisch lage waarden, de verwachting is niet dat hier op korte termijn verandering in komt.

Kasbeheer

Het betalingsverkeer van de gemeente Noardeast-Fryslân loopt hoofdzakelijk via de BNG Bank, daarnaast wordt de Rabobank gebruikt voor het afstorten van contante gelden en als service naar de klanten. Het saldo op deze rekening zal periodiek worden afgeroomd ten gunste van de BNG-rekening.

Met de BNG Bank is een financieringsovereenkomst afgesloten voor één jaar en wordt telkens per 1 januari stilzwijgend met één jaar verlengd.

Bij de Rabobank is geen kredietfaciliteit aanwezig.

Uiteraard staat het de gemeente Noardeast-Fryslân vrij om tot de kasgeldlimiet (8,5% van het begrotingstotaal) voor een bepaalde periode kort geld aan te trekken.

Schatkistbankieren

Het schatkistbankieren voor decentrale overheden heeft een wettelijke basis in de wet FIDO en moet ervoor zorgen dat er een lagere EMU-schuld van de collectieve sector ontstaat.

Omdat het Schatkistbankieren verplicht is gesteld, moeten decentrale overheden alle middelen die ze niet direct nodig hebben voor hun publieke taak in de schatkist onderbrengen.

Wel is er sprake van een bepaalde drempel. De hoogte van deze drempel is afhankelijk van de financiële omvang van een decentrale overheid. De drempel is per 1 juli 2021 verhoogd van 0,75% van het jaarlijks begrotingstotaal, naar 2% met een minimum van € 1.000.000,-.

De gemeente Noardeast-Fryslân heeft op dit moment een liquiditeitsoverschot door de verkoop van de Eneco aandelen en de al ontvangen subsidiegelden met betrekking tot de regiodeal.

Renterisicobeheer

De gemeente loopt renterisico op het moment dat nieuwe leningen moeten worden aangetrokken (herfinanciering) of als een renteherziening van toepassing is. Om dit renterisico te beheersen wordt er in de wet FIDO een renterisiconorm bepaald. Voor gemeenten bedraagt de renterisiconorm maximaal 20% van het begrotingsbedrag bij aanvang van het begrotingsjaar.

Berekening renterisiconorm 2022

(bedragen x € 1.000)	€
Begrotingstotaal	159.635
Renterisico percentage	20%
Renterisiconorm	31.927

Toetsing renterisico aan norm

(bedragen x € 1.000)	€
Renterisico (renteherziening en aflossing)	5.275
Renterisiconorm	31.927
Onderschrijding	-/- 26.652

Uit bovenstaande berekening blijkt dat de gemeente Noardeast-Fryslân binnen de grenzen van de renterisiconorm blijft.

De totale schuld van de gemeente per 1 januari 2022 bedraagt naar verwachting € 76.161.000,- (excl. doorgeleende gelden).

De kasgeldlimiet (het bedrag waarvoor op basis van kortgeld financiering mag worden aangetrokken) bedraagt 8,5% van het gemeentelijke budget bij aanvang van het begrotingsjaar 2022. De kasgeldlimiet zal over het jaar 2022 8,5% van € 159.635.000,- is € 13.569.000,- zijn.

Het is toegestaan om tijdelijk, gedurende drie opeenvolgende kwartalen, de kasgeldlimiet te overschrijden.

Kredietrisico op verstrekte geldleningen

De gemeente staat borg voor een aantal geldleningen. Gezien het feit dat voor de meeste van deze leningen het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) garant staat, kan het directe risico als minimaal worden beschouwd. Het indirecte risico is wel aanwezig. Dit risico ontstaat wanneer een willekeurige landelijke woningcorporatie niet meer aan haar betalingsverplichting kan voldoen (denk hierbij aan Woningcorporatie Vestia) en het WSW garantievermogen daalt tot beneden 0,25%, van het totale geborgde vermogen. Mocht dit voorkomen dan zullen de gezamenlijke gemeenten voor 50% van deze schuld (na uitputting van het garantievermogen en betaling van de directe schadegemeentes) verplicht zijn deze overblijvende schuld, middels een renteloze lening te verstrekken. Het risico is dan in beginsel de rentederving op deze verstrekte lening.

Wet HOF

In de wet Houdbare Overheids Financiën (wet HOF) worden de Europese normen verankerd voor de hoogte van de overheidsschuld en de jaarlijkse groei van de overheidsschuld. Die normen raken ook gemeenten, omdat de gemeenteschulden en financieringstekorten van gemeenten meetellen in de overheidsschuld van Nederland.

Elke gemeente heeft een individuele EMU-referentiewaarde. Deze is afgeleid van het plafond voor het EMU-saldo van de gezamenlijke gemeenten. De VNG adviseert gemeenten om niet te sturen op deze EMU-referentiewaarde. Dat verhindert een uitruil van plussen en minnen tussen gemeenten ten opzichte van de individuele EMU-referentiewaarde en leidt mogelijk tot een onnodig uitstel van investeringen door gemeenten. In plaats daarvan kunnen gemeenten beter sturen op de ontwikkeling van de hoogte van de schuld.

Als gemeente Noardeast-Fryslân hebben wij aandacht voor de schuldpositie van onze gemeente via de jaarstukken en begroting en de daarin verplicht opgenomen paragraaf Financiering. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de gemeente Noardeast-Fryslân geen specifiek schuldenbeleid heeft.

Renteverdeling

De rentekosten worden verdeeld aan de taakvelden op basis van een omslagrente. Hierbij worden de totale rentekosten eerst gecorrigeerd met de doorgeleende geldleningen en de toerekening aan de grondexploitatie.

Het totaal toe te rekenen rente aan de taakvelden bedraagt € 2.068.732, wat neerkomt op 1,56%. Dit is afgerond naar 1,60%. Het renteresultaat op het taakveld treasury ontstaat door afronding.

In de volgende tabel wordt de renteverdeling schematisch weergegeven.

Renteschema	€
Externe rentelasten over de korte en de lange financiering	2.332.696
externe rentebaten:	
-geldleningen woningbouw	-42.590
-hypothecaire geldleningen	-10.459
-overige geldleningen	-165.354
Totaal door te rekenen externe rente (1)	2.114.293
-aan grondexploitatie door te belasten rente	-45.561
-rente van projectfinanciering door te belasten aan taakvelden	
<i>Saldo door te rekenen rente (2)</i>	<i>-45.561</i>
Rente over eigen vermogen (3)	-
Rente over voorzieningen (4)	-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (1+2+3+4)	2.068.732
<i>werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (=rente-omslag)</i>	<i>2.245.913</i>
Renteresultaat op het taakveld treasury	-177.181

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van de collectieve sector (Rijk, mede-overheden en sociale fondsen). Het EMU-saldo wijkt af van het begrip exploitatiesaldo waarmee gemeenten en provincies werken. Het verschil zit onder meer in een andere behandeling van investeringen, afschrijvingen en voorzieningen. Voor de berekening van het EMU-saldo wordt mede gebruik gemaakt van de geprognosticeerde balans. Over de hoogte van het EMU-tekort zijn binnen Europa afspraken gemaakt. De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) is de Nederlandse uitwerking van de Europese afspraken ten aanzien van de overheidsfinanciën. Deze wet moet de begrotingsdiscipline op nationaal en decentraal niveau waarborgen.

Referentiewaarde EMU-saldo

Het aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo is macro genormeerd. De Rijksoverheid maakt daarover afspraken met het IPO, de VNG en het UvW. In het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen (BOFV) is in mei 2018 de afspraak gemaakt dat de ruimte in het EMU-saldo voor de decentrale overheden tezamen voor de jaren 2019 tot en met 2022 totaal 0,4% van het BBP bedraagt.

		jaarrek. 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
	Omschrijving	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	22.696	2.632	-590	-1.814	-561	1.224
2	Mutatie (im)materiële activa	-2.115	-3.474	10.521	-1.963	-742	-1.428
3	Mutatie voorzieningen	512	4.103	1.022	1.294	-2.098	1.506
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-1.111	-5.042	-568	2.734	622	-369
5	Verwachte boekwinst/verlies bij verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	21.942	0	0	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	4.492	5.017	-9.520	-1.291	-2.539	4.527

Paragraaf bedrijfsvoering

Inleiding

De term 'bedrijfsvoering' verwijst naar de inzet van bedrijfsmiddelen om de bedrijfsdoelen te behalen. Die bedrijfsmiddelen zijn: personeel, informatie, organisatie, financiën, automatisering, communicatie, huisvesting ('PIOFACH'), aangevuld met juridisch en inkoop.

Deze paragraaf heeft betrekking op de gehele ambtelijke organisatie. Naast werk voor Noardeast-Fryslân (het overgrote deel) verrichten wij ook diensten voor de gemeenten Dantumadiel en Schiermonnikoog, hiervoor vindt verrekening van kosten plaats.

In deze paragraaf worden de volgende onderwerpen behandeld:

- Ontwikkeling van de personele bezetting
- Verbeteragenda
- Kansen van thuiswerken
- ICT ondersteuning
- Ontwikkeling risicomanagement en interne controle

Ontwikkeling personele bezetting

De toegestane formatie bedraagt in 2022 601,85 FTE (op basis van gegevens per 31-7-2021) en wordt gelimiteerd door de begroting en het formatieplan. Per 1 januari 2022 wordt een nieuw HR-systeem ingevoerd waardoor we beter dan nu in staat zullen zijn om te rapporteren over eigen personeel versus inhuur.

Het ziekteverzuimpercentage heeft zich als volgt ontwikkeld

	Ziekteverzuim %
Januari 2019	7,36%
Gemiddeld 2019	6,92%
Gemiddeld 2020	6,27%

Ook in 2022 blijven we actief maatregelen nemen om het ziekteverzuim weer verder te laten dalen. Opvallend is dat de invloed van COVID en het langdurig thuiswerken voorsnog nauwelijks in het ziekteverzuimcijfer terug komt. We hopen deze lijn vast te kunnen houden.

Verbeteragenda

In 2022 verwachten we veel resultaten van projecten die in 2021 in het kader van de Verbeteragenda zijn gestart. Voorbeelden hiervan zijn:

- Aanpassing van processen in het Sociaal Domein alsmede betere ICT-ondersteuning van deze processen waardoor ze klantvriendelijker en efficiënter worden;
- Conform LEAN principes inrichten van processen binnen FTH waardoor klantgerichter en efficiënter gewerkt kan worden;
- Benutting van het nieuwe zaakstelsel Rex (invoering november 2021) door bijvoorbeeld een Persoonlijke Internet Pagina in te richten voor burgers, door betere monitoring van servicenormen en door betere en efficiëntere archivering;
- Invoering van capaciteitsmanagement waardoor in projectmatig werkende teams een beter evenwicht tussen werkvoorraad en beschikbare capaciteit gevonden kan worden en daardoor planmatig en resultaatgericht gestuurd kan worden;
- Activiteiten aan de hand van onze Besturings- en Organisatiefilosofie (BOF) ter bevordering van bijvoorbeeld "tûk ferbine (van buiten naar binnen werken)", slim samenspelen, verantwoordelijkheden laag in de organisatie en het bevorderen van een professionele aanspreekcultuur.
- Invoering van een nieuwe financiële tool die ons beter inzicht gaat geven in kosten per proces en product.

Naast de Verbeteragenda zal in 2022 ook de invoering van de Omgevingswet impact hebben op een groot deel van de organisatie. Hoewel de Omgevingswet een invoeringstermijn van vele jaren kent, start de verandering naar verwachting in 2022.

Ook wordt in 2022 een Zero Base Budgeting (ZBB) onderzoek uitgevoerd waarbij de relatie tussen producten en diensten (inclusief kwaliteitsniveau) en hun kostprijs zichtbaar wordt, zodat de raad beter in staat zal zijn om -indien gewenst- beleidskeuzes te maken.

Hybride werken

Eind 2020 hebben we in verschillende sessies met rond de 60 medewerkers uit de doelgroep gesproken over toekomst van thuiswerken na COVID. Bijna iedereen gaf aan dat ze nu het samen op kantoor werken heel erg missen. Maar vooruitkijkend naar de toekomst wil het overgrote deel na Covid graag 50% op kantoor en 50% thuis werken. Deze inzichten zijn in een enquête onder een grotere groep begin 2021 bevestigd.

De combinatie van deels thuis en deels op kantoor werken wordt 'hybride werken' genoemd. In de sessies is ook veel informatie verkregen over de randvoorwaarden en wensen voor hybride werken. Zowel wat betreft de werkplek thuis maar ook wat betreft de inrichting van het kantoor, bijvoorbeeld meer kleine ruimtes waar je alleen of met zijn tweeën met iemand anders via MS Teams kunt overleggen.

In de tweede helft van 2021 zullen over hybride werken besluiten genomen worden, in samenhang met vernieuwing van de huisvesting in Dokkum. De daadwerkelijke invoering van het hybride werken vindt dan grotendeels in 2022 plaats.

ICT ondersteuning

Informatieplan

Begin 2021 is het Informatieplan Samen Digitaal vastgesteld met een lange termijn visie voor de gemeentelijke ICT ontwikkeling. Digitalisering brengt veel kansen zoals het vergroten van klanttevredenheid, efficiëntie, (samen)werken en vergaderen op afstand. Daarnaast is sprake van externe invloeden zoals veranderende klantverwachtingen, snel veranderende technologie bij leveranciers en eisen van de rijksoverheid op het gebied van wetgeving, standaardisatie en samenwerking. Het bij elkaar brengen van deze veranderende technologieën en de juiste maatschappelijke afwegingen vraagt het vermogen om de impact van deze ontwikkelingen op waarde te schatten. Een weldoordachte vertaling en strategische aanpak zijn hiervoor onontbeerlijk, net als een keuze voor een passend ambitieniveau.

Ons college heeft daarom gekozen voor focus op de archetypen:

- Maximaal dienstverlenend: ons primaire doel is een maximaal tevreden burger voor alle soorten van dienstverlening;
- Flexibel en schaalbaar: we zijn voorbereid op grote gebeurtenissen zoals nieuwe wetgeving, technologie of klantverwachtingen;
- Kostenbewust en sober: we wegen de kosten af tegen de baten en werken business case gedreven.

Voor de eerste helft van 2022 staat een aantal grote ontwikkelingen op stapel. Het nieuwe zaaksysteem Rex kan in 2022 écht gebruikt gaan worden. Dit zal in hoge mate invulling geven aan het archetype Maximaal Dienstverlenend met de Persoonlijke Internet Pagina en de bewaking van afgesproken servicenormen. Daarnaast wordt de uitrol van MS Teams flink uitgebreid en krijgen we een nieuw intranet waardoor samenwerking in projecten en ons dagelijks werk beter wordt ondersteund. Hiermee geven we invulling aan het archetype Flexibel en schaalbaar.

Verder bereiden we ons voor op de Wet Open Overheid, de vervanger van de Wet Openbaarheid van Bestuur die waarschijnlijk in de loop van 2022 in werking treedt.

Vanwege de financiële situatie van de gemeente hebben we de afgelopen jaren alleen geïnvesteerd in noodzakelijke ICT ontwikkelingen. Bijvoorbeeld voor noodzakelijke vervangingen of vanwege risico's op het gebied van privacy-bescherming en informatieveiligheid. Ook in 2022 beperken wij ons weer noodgedwongen tot onvermijdelijke investeringen. Mede ingegeven door de keuze voor het archetype Kostenbewust en sober. Daarnaast maken we gebruik van portfoliomanagement om afgewogen keuzes te maken over samenhang en middelen. Hierdoor maken we de juiste afwegingen aan de voorkant en zorgen we voor de juiste sturing op de uitvoering.

Samenwerking met SSC Leeuwarden en andere partners

Wij hebben onze automatisering uitbesteed aan het Shared Service Centrum (SSC) Leeuwarden. We investeren in deze samenwerking door afzonderlijk en gezamenlijk te professionaliseren, zowel met het SSC als met de andere regionale partners. Dit doen we onder andere door het contractmanagement en demandmanagement beter in te richten. Door professionalisering van contractmanagement hebben we meer zicht op de afspraken met SSC over dienstverlening, kosten en over de realisatie daarvan. We ontvangen rapportages en geven feedback om continue verbetering mogelijk te maken.

Uiteraard sturen we ook in 2022 op verbetering van demandmanagement. Heel kort samengevat betekent dat begrip: Goed weten welke prioriteiten je als opdrachtgever wilt stellen. Dit betekent dat wij als organisatie meer grip hebben op de noodzakelijke en gewenste ontwikkelingen. En daardoor ook meer initiatief nemen richting SSC om onze wensen tijdig en efficiënt te realiseren. Dat doen we steeds vaker in gezamenlijkheid met de andere regionale partners waardoor efficiencyvoordelen ontstaan.

We wegen nu bijvoorbeeld gezamenlijk af of we een applicatie opnieuw moeten aanbesteden of de huidige applicatie kunnen verlengen. En we trekken gezamenlijk op richting leveranciers waardoor we sterker staan in contractbesprekingen.

Zo werken we nadrukkelijk samen op het gebied van het Digitale Stelsel Omgevingswet en hebben we samen met Waadhoeke, Leeuwarden en anderen een succesvolle aanbesteding afgerond voor een nieuw systeem voor Personeels- en salarisadministratie. Allemaal noodzakelijke ontwikkelingen waarbij we gebruik maken van elkaars ervaring, expertise en inzet. En hoe meer we samen doen, hoe beter zichtbaar de te behalen voordelen.

Ontwikkeling risicomanagement en interne controle

Risicomanagement

De basis van risicomanagement begint bij medewerkers, die leveren informatie over de kans op, de mogelijke impact van en de eventuele te treffen beheersmaatregelen voor risico's op het moment dat er besluiten worden genomen door management of bestuur. Wordt een besluit genomen en het risico aanvaard dan worden risico's van de Gemeente vervolgens doorgerekend met behulp van een bij veel gemeenten gebruikt model van NARIS, dat voor het bepalen van het weerstandsvermogen er rekening mee houdt dat niet alle risico's tegelijk zullen optreden.

Wij continueren uiteraard de risico-inventarisaties rondom met Corona samenhangende risico's.

Ontwikkelagenda control

Interne controle richt zich voornamelijk op de volledigheid (t.b.v. de getrouwheid) van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van beheershandelingen. Interne controle heeft als doel om onvolkomenheden in de uitvoering tijdig op te sporen en te corrigeren. Tevens biedt interne controle de kans op het treffen van beheersmaatregelen in de processen om onvolkomenheden in de toekomst te voorkomen en de doelmatigheid en doeltreffendheid te bevorderen. De informatie uit interne controles plus de inbedding van interne beheersmaatregelen in de organisatie helpen om de kwaliteit van de processen te verbeteren en de risico's te verkleinen tot een acceptabel niveau.

Het college moet vanaf 2022 naar alle waarschijnlijkheid voor het eerst zelf een verklaring voor de financiële rechtmatigheid af kunnen geven, dit vraagt van Control een onafhankelijke positie. Daarop heeft de organisatie zich de afgelopen jaren voorbereid. Het management is verantwoordelijk voor het goed organiseren van de bedrijfsprocessen en het efficiënt inrichten van de in te stellen beheersmaatregelen. De procescontroles werden eerder uitgevoerd door concerncontrol. Deze controles om vast te stellen of de beheersmaatregelen nageleefd worden en voldoende zekerheid geven, zijn de afgelopen jaren verschoven van Control naar het management. Dat zorgt er voor dat team Control in 2022 een tweedelijnsrol kan innemen: het toetsen van de door de teamleider uitgevoerde interne controles en gekozen beheersmaatregelen op basis van opzet, bestaan en werking alsmede het doen van aanbevelingen betreffende een doelmatig en efficiënt proces.

Paragraaf grondbeleid

De hoge vraag naar woningen op de woningmarkt houdt ondanks de Coronacrisis aan. De vraag overtreft het aanbod ruimschoots. De verwachting is dat dit het komende jaar door zal zetten. De grondexploitaties zullen conform de verwachting verlopen.

Nota Grondbeleid 2020-2023

In 2019 is de Nota Grondbeleid 2020-2023 door de raad vastgesteld. In de Nota Grondbeleid 2020-2023 zijn de hoofdlijnen van het te voeren grondbeleid vastgelegd. Tevens worden onderstaande doelen nagestreefd:

- De raad kaders voor het te voeren grondbeleid vast laten stellen.
- Het te voeren grondbeleid aanpassen aan de actuele wet- en regelgeving.
- De uitvoeringsplannen baseren op het vastgestelde grondbeleid.
- Het creëren van duidelijkheid over grondverwerving en de uitgifte van gronden.
- Het bieden van inzicht in de wijze waarop grondprijzen tot stand komen.

Het grondbeleid heeft betrekking op de wijze waarop de gemeente haar instrumenten van grondbeleid zo optimaal mogelijk kan inzetten, om de beleidsdoelstellingen binnen de gemeentelijke programma's te verwezenlijken. Het betreft onder andere doelstellingen op het gebied van wonen, planologie, economie, infrastructuur, natuur en recreatie.

Ten aanzien van het te voeren grondbeleid kiest de gemeente primair voor een actief grondbeleid. In gebieden waar de gemeente invloed wil uitoefen op de ontwikkeling c.q. het noodzakelijk is om een ontwikkeling conform de gemeentelijke randvoorwaarden te realiseren, is het mogelijk om actief grondbeleid te voeren. In dit geval is het van belang dat het financiële risico op zowel korte termijn als lange termijn aanvaardbaar is. Bij de keuze voor actief grondbeleid zal dit aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd.

Het uitgangspunt bij grondverwerving is minnelijke verwerving. In dit geval bereikt de gemeente bij aankoop van gronden op vrijwillige basis overeenstemming met de grondeigenaar.

Grondexploitaties

Aan het begin van het boekjaar 2022 zijn de complexen Betterwird fase 1A te Dokkum, PDV fase 3 te Dokkum, Trije Terpen te Dokkum, De Kampen fase 2 te Engwierum, Nieuweweg te Marrum en Lou Sanen fase 2 te Oosternijkerk in exploitatie. In *Tabel 1. Totaaloverzicht grondexploitaties*, is het verloop van de boekwaarde over het boekjaar na actualisatie per grondexploitatie gespecificeerd. De boekwaarde van de grondexploitaties betreft het saldo van de gerealiseerde kosten en de gerealiseerde opbrengsten.

Aan het einde van het boekjaar 2022 zullen de grondexploitaties PDV fase 3 te Dokkum, De Kampen fase 2 te Engwierum, Nieuweweg te Marrum en Lou Sanen fase 2 te Oosternijkerk afgesloten worden.

Tabel 1. Totaaloverzicht grondexploitaties

Grondexploitatie	Afsluiting	Boekwaarde 01-01-2022	Boekwaarde 31-12-2022
Betterwird fase 1A Dokkum	31-12-2024	€ 714.910	-€ 188.646
PDV fase 3 Dokkum	31-12-2022	€ 599.089	-€ 122.524
Trije Terpen Dokkum	31-12-2023	-€ 2.917.677	-€ 2.834.215
De Kampen fase 2 Engwierum	31-12-2022	-€ 48.712	-€ 44.740
Nieuweweg Marrum	31-12-2022	-€ 466.121	-€ 520.645
Lou Sanen fase 2 Oosternijkerk	31-12-2022	€ 26.641	€ 87.450
Totaal		-€2.091.870	-€ 3.623.320

Verliesvoorziening

De stand van de verliesvoorziening met betrekking tot Lou Sanen fase 2 te Oosternijkerk bedraagt aan het einde van het boekjaar 2022 € 99.604.

Winstneming grondexploitaties

Op grond van Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient de gemeente bij grondexploitaties tussentijds winst te nemen conform de Percentage of Completion-methode. Het uitgangspunt van de Percentage of Completion-methode is de realisatie van de kosten en opbrengsten tot en met het huidige boekjaar, ten opzichte van de totale kosten en opbrengsten. In *Tabel 2. Winstneming*, is de totale winstneming op basis van de Percentage of Completion-methode na actualisatie per grondexploitatie gespecificeerd.

Tabel 2. Winstneming

Grondexploitatie	Eindresultaat	PoC-percentage	Totale Winstneming	Genomen winst	Winstneming 2022
Betterwird fase 1A Dokkum	€ 304.985	69%	€ 209.830	€ 159.315	€ 50.515
PDV fase 3 Dokkum	€ 98.404	100%	€ 98.404	€ 0	€ 98.404
Trije Terpen Dokkum	€ 2.795.101	86%	€ 2.405.418	€ 2.039.054	€ 366.364
De Kampen fase 2 Engwierum	€ 46.616	100%	€ 46.616	€ 17.670	€ 28.946
Nieuweweg Marrum	€ 541.830	100%	€ 541.830	€ 428.664	€ 113.166
Lou Sanen fase 2 Oosternijkerk	-€ 99.604	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal	€ 3.687.332		€ 3.302.098	€ 2.664.703	€ 657.395

Het te verwachten resultaat van de grondexploitaties tezamen bedraagt na actualisatie op basis van de eindwaarde € 3.687.332.

Het te verwachten resultaat van de grondexploitatie Lou Sanen fase 2 te Oosternijkerk is negatief. Om deze reden is winstneming op basis van de Percentage of Completion-methode niet van toepassing.

De totale winstneming van de grondexploitaties tezamen bedraagt na actualisatie € 3.302.098. In de voorgaande boekjaren is een tussentijdse winst ten bedrage van € 2.664.703 genomen. Aan het einde van het boekjaar 2022 dient een tussentijdse winst ten bedrage van € 657.395 genomen te worden.

Risico's

Binnen het grondbedrijf is geen bestemmingsreserve voor de mogelijke risico's gevormd. Jaarlijks worden de mogelijke risico's geïnventariseerd en gekwalificeerd. Het betreft onder andere het risico van kostenstijging, rentestijging en tegenvallende verkopen. Tevens is het mogelijk om specifieke risico's aan specifieke grondexploitaties toe te kennen.

De inventarisatie en kwalificatie van mogelijke risico's maken deel uit van de totale risico-inventarisatie binnen de gemeente. Op basis van deze inventarisatie wordt het weerstandsvermogen van de gemeente berekend. In *paragraaf Weerstandsvermogen* zal nader worden ingegaan op de inventarisatie en kwalificatie van mogelijke risico's met betrekking tot de grondexploitaties.

Overige gronden

De overige gronden zijn veelal agrarische gronden in eigendom van de gemeente. Het betreft strategische, dan wel overige gronden. De boekwaarde van de betreffende gronden is lager dan de marktwaarde. De betreffende gronden worden verhuurd of verpacht. In 2016 zijn aan de overige gronden de voormalige NIEGG toegevoegd.

Warme gronden

De “warme gronden” is sinds 2019 een nieuwe categorie gronden. Het betreft gronden die niet aangemerkt kunnen worden als In Exploitatie Genomen Grond (IEGG) of als overige gronden. De “warme gronden” mogen tegen toekomstige waarde gewaardeerd worden, indien de betreffende gronden voldoen aan onderstaande criteria:

- De gronden dienen deel uit te maken van een door de raad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd.
- De gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen, die de ontwikkeling kunnen belemmeren.
- De visie/het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of het rijk.
- De provincie en/of het rijk is betrokken bij de gebiedsontwikkeling.
- De gebiedsontwikkeling dient uitsluitend betrekking te hebben op de bouw van woningen.
- Periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige woningbouwbestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Indien de betreffende gronden niet voldoen aan bovenstaande criteria, dienen de gronden (tijdelijk) naar de huidige waarde afgewaardeerd te worden.

Paragraaf verbonden partijen

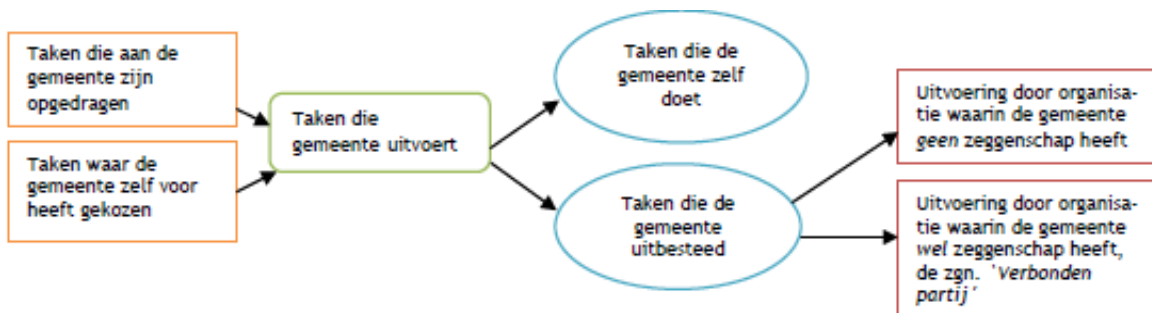
Inleiding

De meeste taken die worden uitgevoerd, zijn wettelijk opgedragen aan de uitvoerende gemeente. Dit betreft bijvoorbeeld de inzameling van huishoudelijk afval en de taken die de gemeente op zich neemt als gevolg van de decentralisatie. Daarnaast bestaan er taken die door de gemeente op eigen initiatief worden uitgevoerd, zoals sport en de exploitatie van gronden. Bij de uitvoering van de verschillende taken maakt de gemeente zelf de keuze om deze zelf te doen, of om de taken te laten uitvoeren door andere partijen. Bij het maken van de keuzes wordt onder andere gekeken naar de volgende aspecten:

- kunnen er (bedrijfseconomische) schaalvoordelen worden behaald?
- wordt bij de uitvoering/dienstverlening een betere kwaliteit/dienstverlening gerealiseerd?

Indien wordt gekozen voor de uitvoering van de taak door een verbonden partij, kunnen daarin twee keuzes worden gemaakt, namelijk:

- de activiteiten worden uitgevoerd door een partij waarin de gemeente *geen* zeggenschap heeft;
- de activiteiten worden uitgevoerd door een partij waarin de gemeente *wel* zeggenschap heeft.

Verbonden partij

Er is sprake van een verbonden partij als de gemeente in die organisatie een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Dit is vastgelegd in artikel 1 lid b van het Besluit begroting en verantwoording, waarin staat dat een verbonden partij een privaot- of publiekrechtelijke organisatie is waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

Definitie bestuurlijk belang (artikel 1 lid d): zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Definitie financieel belang (artikel 1 lid c): een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Beleidskader

Uit de definitie van een verbonden partij in het Besluit begroting en verantwoording blijkt dat sprake móet zijn van een financieel belang én een bestuurlijk belang. Indien het alleen om een financieel belang of alleen om een bestuurlijk belang gaat, dan is er geen sprake van een verbonden partij.

Overige belangrijke bepalingen zijn:

- Artikel 5 BBV schrijft voor dat verbonden partijen niet geconsolideerd worden in de begroting en in de jaarstukken;
- Artikel 8 lid 3 BBV schrijft voor dat de betrokkenheid van verbonden partijen bij de realisatie van de doelstellingen binnen een programma, moet worden opgenomen in het betreffende programma;
- Artikel 9 lid 2 BBV meldt dat verbonden partijen verplicht moeten worden opgenomen in een aparte paragraaf verbonden partijen. Deze is daarmee onderdeel van de beleidsbegroting en het jaarverslag.

Soorten verbonden partijen

Er zijn twee soorten verbonden partijen, namelijk de publiekrechtelijke verbonden partij en de privaatrechtelijke verbonden partij.

- Publiekrechtelijke verbonden partij
Bij de publiekrechtelijke verbonden partij gaat het om een samenwerking tussen overheden. Een dergelijke partij is opgericht op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Daarin regelen de deelnemende overheden onderling de vertegenwoordiging en de financiële aansprakelijkheid van de deelnemers. In het geval een gemeenschappelijke regeling niet meer aan zijn verplichtingen voldoet, dan zijn deelnemende partijen gezamenlijk verantwoordelijk voor een negatief saldo dat ontstaat.
- Privaatrechtelijke verbonden partij
Van een privaatrechtelijke verbonden partij is sprake als er wordt samengewerkt tussen overheden onderling of tussen overheden en private partijen. De samenwerking is in dat geval geregeld op basis van het Burgerlijk Wetboek. Bij privaatrechtelijke verbonden partijen wordt onderscheid gemaakt in:
- Verenigingen;
 - commanditaire vennootschappen en onderlinge waarborgmaatschappijen;
 - naamloze vennootschappen;
 - besloten vennootschappen of stichtingen.

Voorschriften conform BBV

In artikel 15 van het Besluit begroting en verantwoording staat welke informatie er bij de begroting en jaarrekening moet worden gepubliceerd. Het gaat dan om:

- de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen; zie programma's.
- de lijst van verbonden partijen die wordt onderverdeeld in:
 - gemeenschappelijke regelingen;
 - vennootschappen en coöperaties;
 - stichtingen en verenigingen;
 - overige verbonden partijen.

In de lijst zal per verbonden partij de volgende informatie worden opgenomen:

- de wijze waarop de gemeente een belang heeft;
- het verwachte belang van de gemeente aan het begin en het einde van het begrotingsjaar;
- de verwachte omvang van het eigen en vreemd vermogen aan het begin en het einde van het begrotingsjaar;
 - de verwachte omvang van het financieel resultaat;
 - de eventuele risico's.

Verbonden partijen

Conform de regelgeving vanuit de commissie BBV artikel 15 BBV lid 1 b geven we de bovenstaande informatie schematisch weer, in een lijst van verbonden partijen.

De gemeente heeft de volgende verbonden partijen:

- Gemeenschappelijke regelingen;
 - GR Shared Servicecentrum Leeuwarden
 - GR Veiligheidsregio Fryslân
 - GR Sociaal Domein Fryslân
 - GR Welstandszorg Hûs en Hiem
 - GR Fryske Utfieringstsjinst Milieu en Omjouwing (FUMO)
 - GR Leer en werkbedrijf NoardEast Fryslân (miv 1-8-2021: Dokwurk)
 - GR Mobiliteitsburo Noardeast Fryslân
 - GR Recreatieschap de Marrekrite
- Vennootschappen en coöperaties;
 - NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland
 - Exploitatiemaatschappij Havencomplex Lauwersoog BV
 - NV Eneco Beheer
 - NV Stedin groep
 - Afvalsturing Friesland NV(Omrin)(verwerken van afval)

- BV Fryslân Miljeu Noordwest (Omrin) (inzamelen afval)
- Bank Nederlandse Gemeenten
- Bedrijvencentrum in Dokkum
- Stichtingen en verenigingen;
 - Stichting Elan onderwijsgroep
 - Stichting monumentenbehoud
 - Stichting Roobol
 - Stichting zwembad Ferwerderadeel
 - Stichting beheer zwembad Ferwerderadeel
 - Vereniging van Nederlandse Gemeenten
 - Vereniging van Friese Gemeenten
 - Stichting Dataland
 - Vereniging van Waddenzeegemeenten
 - IJswegencentrale Oostergo
 - Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân u.a.
- Overige verbonden partijen;
 - Geen

- **Gemeenschappelijke regelingen**

Centrumregeling Samenwerking Noardeast-Fryslân en Dantumadiel			
Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met centrumgemeente			
Programma's: 1 Ynwenner en Bestjoer			
Openbaar en wijze van belang: <u>Openbaar belang:</u> De regeling is getroffen ten behoeve van de dienstverlening van de gemeente Noardeast-Fryslân (centrum-gemeente) aan de gemeente Dantumadiel (gastgemeente) Staatscourant 63678 8-11-2018). Het college en de burgemeester van de gastgemeente laten door de centrumgemeente in beginsel alle gemeentelijke taken uitvoeren, voor zover deze niet aan anderen zijn opgedragen of overgedragen en als zodanig zijn beschreven in het dienstverleningshandvest zoals bedoeld in artikel 7 centrumregeling.			
<u>Wijze van belang:</u> • Bestuurlijk belang: ◦ De gemeente Noardeast-Fryslân is centrumgemeente, als bedoeld in artikel 8 , vierde lid van de Wet gemeenschap-pelijke regelingen, (art 3 centrum-regeling). ◦ Het college en de burgemeester van de gastgemeente zullen bij afzonderlijk mandaatbesluit de bevoegdheden die samenhangen met de taken zoals vermeld in artikel 4 van de centrumregeling opdragen aan de overeenkomstige bestuursorganen (art 5 centrumregeling) . • Financieel belang: ◦ In het dienstverleningshandvest wordt de centrumregeling nader uitgewerkt, (art 7 centrumregeling). ◦ In ieder geval wordt geregeld: • De uitvoeringskaders; • De kwaliteitseisen van de taakuitvoering • De verdeelsleutel en de bijdrage van de gastgemeente in de uitvoeringskosten van de centrumgemeente			
<u>Financieel belang:</u>			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2020		
Eigen vermogen	2020	p.m.	p.m.
Vreemd vermogen	2020	p.m.	p.m.
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Voor het jaarrekeningsjaar 2020: Een centrumregeling heeft			

Centrumregeling Samenwerking Noardeast-Fryslân en Dantumadiel
geen rechtspersoonlijkheid en dus geen baten, lasten of resultaat als zodanig.
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar):-

Centrumregeling samenwerking Noardeast-Fryslân en Leeuwarden (Shared Servicecentrum Leeuwarden)			
Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met centrumgemeente			
Programma's: 1 Ynwenner en Bestjoer			
Openbaar en wijze van belang:			
Openbaar belang:			
De regeling wordt getroffen i.v.m. het tot stand brengen van goede facilitaire voorzieningen (ICT) ter ondersteuning van de uitvoering van de gemeentelijke taken van openbaar belang waarvoor goede ICT voorzieningen noodzakelijk zijn. Het gaat om bundeling van kennis, personeel en ervaring t.b.v. de openbare dienstverlening aan de burgers (art 2 centrumregeling).			
Wijze van belang:			
• Bestuurlijk belang: ◦ De gemeente Leeuwarden is centrum-gemeente als bedoeld in artikel 8 lid 4 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (art 3 centrumregeling) ◦ Het college van B&W van Noardeast-Fryslân verleent bij separaat vast te stellen besluit mandaten, volmachten en machtigingen aan het college van B&W van de centrumgemeente, die nodig zijn om de i.h.k. van deze regeling te sluiten Service Level Agreement (SLA) en andere te sluiten overeenkomsten, uit te voeren middels het Shared Service Centrum. Het college van de centrumgemeente stemt in met de verleende mandaten etc. zoals bedoeld in dit artikel 4 centrumregeling. • Financieel belang (art 5 centrumregeling): ◦ In het SLA is nadere uitwerking gegeven aan de regeling. ◦ In het SLA en de Servicecatalogus zijn ondermeer geregeld : • De uitvoeringskaders; • De kwaliteitseisen van de taakuitoefening; • De verdeelsleutel en de wijze waarop Noardeast-Fryslan een financiële bijdrage levert in de kosten die de centrumgemeente maakt voor de uitvoering van de taken.			
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2020		
Eigen vermogen	2020	p.m.	p.m.
Vreemd vermogen	2020	p.m.	p.m.
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Voor het jaarrekeningsjaar 2020: Een centrumregeling heeft geen rechtspersoonlijkheid en dus geen baten, lasten of resultaat als zodanig.			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

Veiligheidsregio Fryslân
Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam
Programma's: 1 Ynwenner en Bestjoer en 3 Soarch en Wolwêzen
Openbaar en wijze van belang: <u>Openbaar belang:</u> De Veiligheidsregio Fryslân is een gemeenschappelijke regeling per 1-1-2014 van alle Friese gemeenten en verzorgt de wettelijke taken op het gebied van veiligheid en gezondheid voor de inwoners van de provincie Fryslân. Activiteiten betreffen o.a. publieke gezondheidszorg, brandweerbzorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, en het beheer van een gemeenschappelijke meldkamer, het zijn van een platform voor samenwerking voor geallieerde diensten en partners etc. <u>Wijze van belang:</u>

Veiligheidsregio Fryslân			
- Bestuurlijk belang: - Het algemeen bestuur van de regio bestaat overeenkomstig art. 11, lid 1 van de wet, uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten; - Het dagelijks bestuur bestaat uit: - de voorzitter van het algemeen bestuur; - de voorzitter van de agendacommissie Gezondheid en een lid aan te wijzen uit en door de agendacommissie Gezondheid; - de voorzitter van de agendacommissie Veiligheid en een lid aan te wijzen uit en door de agendacommissie Veiligheid. De agendacommissie is een bestuurscommissie volgens art 25 Wgr. - Financieel belang: - Voor de verdeling van de kosten wordt als verdeelsleutel gehanteerd het aantal inwoners van de gemeenten volgens de door het Centraal Bureau voor de Statistiek openbaar gemaakte bevolkingscijfers per 1 januari van het jaar, voorafgaande aan dat, waarvoor de bijdrage verschuldigd is. De deelnemende gemeenten dragen er zorg voor dat de regio te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen.			
Financieel belang:			
	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	4.865	4.865
Eigen vermogen	2022	3.874	3.913
Vreemd vermogen	2022	81.065	89.410
Omvang financieel resultaat begroting: 0			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar):-			

Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018
Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met centrumgemeente
Programma's: 3 Soarch en Wolwêzen
Openbaar en wijze van belang: <u>Openbaar belang:</u> Alle Friese gemeenten zijn een centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018 aangegaan met als centrumgemeente de gemeente Leeuwarden (Staatscourant 2017 nr 61128, dd 24 okt 2017). Het doel is de beleidsvoorbereiding ten behoeve van de wettelijke taken op terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie en de inkoop ten behoeve van wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg en maatschappelijke ontwikkeling doelmatig en kwalitatief hoogwaardig te organiseren met de Friese gemeenten.
<u>Wijze van belang:</u> - Bestuurlijk belang: - De gemeente Leeuwarden is een centrumgemeente als bedoeld in art 8 lid 4 Wet gemeenschappelijke regelingen. - De centrumgemeente wordt mandaat , volmacht en machtiging verleend door de gastgemeenten om de taken op het terrein van het sociaal domein, waaronder o.a. WMO, Jeugdwet, Participatiewet, namens de gastgemeenten uit te voeren, conform de bepalingen in de gemeenschappelijke regeling. - Financieel belang: - De kosten voor de dienstverlening bestaan uit kosten voor instandhouding en kosten voor taakuitvoering. De kosten voor instandhouding worden onder gemeenten verdeeld op basis van inwoneraantal van elke gemeente met peildatum 1 januari van jaar t-1. De kosten voor uitvoering van taken worden verdeeld onder gemeenten op basis van het percentuele aandeel dat een gemeente toekomt in het totaal van aantallen cliënten op basis van de Jeugdwet, zoals meest recentelijk vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek, op peildatum 1 januari van jaar t-1. Dit geldt voor zowel de uitvoering van taken in het kader van de verplichte wettelijke samenwerking

Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018			
als voor de vrijwillige samenwerking voor de Jeugdwet. De totale kosten worden nagecalculeerd en volledig door-berekend aan de deelnemende gemeenten.			
◦ Voor de paragraaf geen gegevens ontvangen.			
Financieel belang:			
	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	p.m.	p.m.
Eigen vermogen	2022	0	0
Vreemd vermogen	2022	0	0
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Begroting 2022 : -			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar):-			

Welstandszorg Hûs en Hiem			
Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam			
Programma's: 5 Wenjen en omjouwing			
Openbaar en wijze van belang:			
<u>Openbaar belang:</u>			
Het voorzien van de gemeenten in de welstandsadvisering als bedoeld in de Woningwet en advisering over toepassing van de Monumentenwet.			
<u>Wijze van belang:</u>			
• Bestuurlijk belang: ◦ Het algemeen bestuur bestaat uit zoveel leden als het aantal deelnemende gemeenten bedraagt. ◦ De raden wijzen hetzij hun voorzitter, hetzij een wethouder van hun gemeente als lid en als plaatsvervangend lid aan. ◦ Op grond van artikel 13 van de gemeenschappelijke regeling wordt het dagelijks bestuur benoemd uit het algemeen bestuur. • Financieel belang: ◦ De gemeente is aansprakelijk voor de financiële tekorten bij Welstands-zorg Hûs en Hiem. Bekostiging geschiedt via een jaarlijkse bijdrage op begrotingsbasis en rekeningbasis.			
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2020	100	123
Eigen vermogen	2020	334	350
Vreemd vermogen	2020	82	81
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2020 x € 1000: 8			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)			
Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam			
Programma's: 5 Wenjen en omjouwing			
Openbaar en wijze van belang:			
<u>Openbaar belang:</u>			
De FUMO is bedoeld voor de uitvoering van taken en bevoegdheden ten behoeve van de deelnemers op het gebied van het milieu- en omgevingsrecht in ruime zin in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede taken en bevoegdheden op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht			

Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)			
genoemde wetten.			
Het openbaar lichaam heeft de volgende taken:			
• basistakenpakket: het ten behoeve van de deelnemers uitvoeren van adviserende, voorbereidende en uitvoerende taken die behoren tot het zogenoemde basistakenpakket, zoals opgenomen in Bijlage 1 van de gemeenschappelijke regeling FUMO 2017. • aanvullend takenpakket (facultatief): het ten behoeve van de deelnemers uitvoeren van niet tot het basistakenpakket behorende adviserende, voorbereidende en uitvoerende taken op het terrein van het milieu- en omgevingsrecht, voor zover de betreffende deelnemer daartoe een besluit heeft genomen; • adviserende en voorbereidende taken tbv bezwaarprocedures, administratief beroepsprocedures en rechtsgedingen; • de advisering over en voorbereiding van besluiten op grond van de Wet openbaarheid van bestuur; • het adviseren over en ontwikkelen van strategische en operationele beleidskaders op het terrein van het milieu- en omgevingsrecht; • het in stand houden van een Milieualarm-nummer.			
<u>Wijze van belang:</u>			
• Bestuurlijk belang: ◦ Gedeputeerde staten wijzen uit hun midden twee leden aan van het algemeen bestuur. ◦ De deelnemers (de colleges van burgemeester en wethouders, het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân) wijzen elk uit hun midden één lid aan van het algemeen bestuur. ◦ Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden, de voorzitter inbegrepen, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen, conform artikel 10 van de g.r. Fumo 2017. • Financieel belang: ◦ De kosten van het basispakket wordt toegerekend op basis van het aantal inrichtingen maal een bedrag per type inrichting; ◦ De kosten van de overige taken worden toegerekend op basis van de totale inzet van personeel in uren maal een uurtarief. ◦ Conform artikel 30 g.r. Fumo 2017.			
Financieel belang:			
	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	970	970
Eigen vermogen	2022	1.300	1.300
Vreemd vermogen	2022	3.850	3.850
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Begroting 2022:0:			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

Leer- werkbedrijf NoardEast-Fryslân (miv 1-8-2021: Dokwurk)
Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam voor Dantumadiel en de gemeente Noardeast-Fryslân
Programma's: 3 Soarch en Wolwêzen en 6 Iepenbiere Romte
Openbaar en wijze van belang:
<u>Openbaar belang:</u> Het openbaar lichaam behartigt de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van gesubsidieerde arbeid en (arbeids)re-integratie van de doelgroepen die vallen onder de Participatiewet en de Wet Sociale Werkvoorziening (art 3 gem reg). De gemeenschappelijke regeling is aangegaan door de gemeenten Dantumadiel en de voormalige gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland c.a. Deze vm gemeenten zijn opgegaan in de gemeente

Leer- werkbedrijf NoardEast-Fryslân (miv 1-8-2021: Dokwurk)			
Noardeast-Fryslân.			
<u>Wijze van belang:</u>			
- Bestuurlijk belang: - Het algemeen bestuur bestaat uit twee leden per deelnemende gemeente. De gemeenschappelijke regeling is door de colleges van burgemeester en wethouders aangegaan. - Het dagelijks bestuur, door en uit het algemeen bestuur gekozen, is zodanig samengesteld dat elke deelnemende gemeente is vertegenwoordigd, waar-onder begrepen de voorzitter en een eventueel lid/eventuele leden buiten de kring van het algemeen bestuur, zoals bedoeld in artikel 14, tweede lid van de Wgr. - Financieel belang: - Iedere deelnemende gemeente verbindt zich in beginsel om de volledige rijksmiddelen (inclusief eventueel bijzondere subsidiecomponenten), voor zover deze zijn bedoeld voor de realisatie van de in artikel 3 van de gemeenschappelijke regeling aan het openbaar lichaam opgedragen taken en de gemeentelijke bijdrage op basis van de begroting, op tijd en onverkort te voldoen aan het openbaar lichaam. - De deelnemende gemeenten zullen echter steeds zorg voor dragen dat het openbaar lichaam te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te voldoen.			
Financieel belang:			
	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	1.036	1.036
Eigen vermogen	2022	0	0
Vreemd vermogen	2022	0	0
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Begroting 2022: 0			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân	
Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met bedrijfs-voeringsorganisatie	
Programma's: 3 Soarch en Wolwêzen	
Openbaar en wijze van belang:	
<u>Openbaar belang:</u>	
De gemeenten: Achtkarspelen, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân en Tytstjerkeradiel en de provincie Fryslân hebben besloten om samen te werken in de regio Noordoost Fryslân op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer en openbaar vervoer, dit om de leefbaarheid in de regio Noord Oost Fryslân te behouden. Daarvoor hebben zij besloten de gemeenschap-pelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân te treffen (Staatscourant 2017 nr 16823 dd 22-3-2017).	
<u>Wijze van belang:</u>	
Bestuurlijk belang:	
- De deelnemende gemeenten en provincie nemen het in de begroting van het mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân voor hen geraamde bedrag voor hun gemeente respectievelijk provincie op in hun begroting. - Opheffing: - De regeling wordt opgeheven wanneer de colleges van twee derde van de deelnemers daartoe besluiten. - Het liquidatieplan voorziet in de verplichting van het bestuur van de deelnemende gemeenten en provincie tot het bijdragen in de financiële gevolgen van de beëindiging. - Financieel belang:	

Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân			
◦ Artikel 19 GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsburo NOF stcrt 2017-16823; ◦ Variabele vervoerskosten op basis van gebruik vertaald in gebruikseenheden; ◦ Vaste kosten op basis van aantal leerlingen voor regiekosten op het routevervoer en aantal ritten voor de regiekosten van het vraagafhankelijke vervoer; ◦ Vaste kosten van het mobiliteitsbureau voor de deelnemende gemeenten op basis van het aantal inwoners			
Financieel belang:			
	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	2.012	2.054
Eigen vermogen	2022	0	0
Vreemd vermogen	2022	859	859
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Begroting 2022: 0			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar):-			

Marrekrite
Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam
Programma's: 4 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje
Openbaar en wijze van belang: <u>Openbaar belang:</u> De Marrekrite behartigt binnen de opgedragen taken de gemeenschappelijke belangen van de colleges, met als doel een evenwichtige en gecoördineerde ontwikkeling van de recreatie in de provincie Fryslân, rekening houdende met de belangen van natuur en landschap. De Marrekrite heeft als taak ter behartiging van het openbaar belang: • Het bevorderen van waterrecreatie • Het bevorderen van landrecreatie • Advisering en ontwikkeling (water- en landrecreatie)
<u>Wijze van belang:</u> • Bestuurlijk belang: ◦ Het colleges van Gedeputeerde staten en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten wijzen elk één lid en tenminste één plaats-vervangend lid aan van het algemeen bestuur. De aanwijzing vindt zo spoedig mogelijk plaats. ◦ Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en vijf andere leden, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen. • Financieel belang: ◦ De geldmiddelen van De Marrekrite worden gevormd door de bijdragen van de colleges en subsidies, schenkingen en overige bijdragen en inkomsten. ◦ Voor zover de kosten van De Marrekrite niet worden gedekt door subsidies, schenkingen en overige bijdragen en inkomsten wordt hierin als volgt voorzien: gedeputeerde staten: 45%; colleges van burgemeester en wethouders gezamenlijk: 55%. ◦ Het algemeen bestuur stelt de verdeelsleutel vast, op grond waarvan de gezamenlijke bijdrage van de colleges over afzonderlijke gemeenten wordt omgeslagen. ◦ Voor de begroting 2022 : Met ingang van deze begroting is er sprake van één bijdrage vanuit de deelnemers, gebaseerd op de huidige bijdragen voor water en land. Er is sprake van 2% indexering. Deze begroting is gebaseerd op de oude bijdrageregeling. ◦ De nieuwe bijdrageregeling zal vanaf de begroting 2023 van toepassing zijn. De nieuwe parameters zijn: • Domein water: Inwoners: 30%; Meters "steigers": 40%; Meters "damwand": 30%

Marrekrite			
- Domein land: Inwoners: 30%; Kilometers fietsnetwerk: 40%; Kilometers Wandelnetwerk: 30% - Indexatie van 2%.			
Financieel belang:			
	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	59	59
Eigen vermogen	2022	4.490	4.490
Vreemd vermogen	2022	3.010	3.010
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Begroting 2022: 0			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

- Vennootschappen en coöperaties

NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland			
Juridische status: Naamloze vennootschap			
Programma's: Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien			
Openbaar en wijze van belang:			
<u>Openbaar belang:</u>			
De aanleg, het beheer, het onderhoud, de instandhouding en de exploitatie van centrale antenne inrichtingen met bijbehorende kabelnetten in de gemeente.			
<u>Wijze van belang:</u>			
Bestuurlijk belang: Stemrecht op grond van aandelen.			
Financieel belang: De gemeente Noardeast-Fryslân (voormalige gemeenten Dongeradeel en Kollumerland c.a.) bezit een groot deel van de aandelen in NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland, maar is niet aansprakelijk voor de ontstane tekorten. Het aandelenbezit is: vm Dongeradeel: 36,75% (3.676 x € 50) en vm Kollumerland c.a.: 18,1%. (1.809 x € 50) Het totaal voor Noardeast-Fryslân is 54,85 % (5.485 x € 50). Bij de jaarrekening 2016 is besloten geen dividend uit te keren. De gegevens over de aandelen is gebaseerd op de jaarrekening 2016 en zijn in 2020 (pagina 72 jaarrekening 2020) niet gewijzigd.			
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2020	274	274
Eigen vermogen	2020	11.444	12.046
Vreemd vermogen	2020	46.793	80.330
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2020 x € 1.000: 602			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

Exploitatiemaatschappij Havencomplex Lauwersoog BV			
Juridische status: Besloten vennootschap			
Programma's: Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien			
Openbaar en wijze van belang:			
<u>Openbaar belang:</u>			
De regionale economische ontwikkeling en de werkgelegenheid in de haven.			
<u>Wijze van belang:</u>			
Bestuur belang:			

Exploitiemaatschappij Havencomplex Lauwersoog BV			
Bezit van aandelen, op grond waarvan de gemeente stemrecht heeft.			
Financieel belang: De gemeente Noardeast-Fryslân (vm gemeente Dongeradeel) bezit een groot deel van de aandelen (45%) in de Exploitiemaatschappij Havencomplex Lauwersoog, maar is niet aansprakelijk voor de ontstane tekorten. De waarde van het totale aandelenkapitaal is € 18.151.			
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2020	8	8
Eigen vermogen	2020	481	490
Vreemd vermogen	2020	1.117	1.341
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2020, x € 1.000: 8			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

NV Stedin groep			
Juridische status: Naamloze vennootschap			
Programma's: Algemiene dekkingsmiddels, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien			
Openbaar en wijze van belang:			
Openbaar belang:			
Stedin is een netbeheerder die elektriciteits- en gasnetten aanlegt, beheert en toekomstbestendig maakt. Stedin faciliteert de energiemarkt.			
Wijze van belang:			
• Bestuur belang:			
De gemeente bezit gewone aandelen, op grond waarvan ze stemrecht heeft.			
• Financieel belang:			
De de gemeente heeft het volgende aandelen:			
Voormalig gemeente Dongeradeel		16.824	
Voormalig gemeente Ferwerderadiel		6.044	
Voormalig gemeente Kollumerland c.a.		4.002	
Totaal gemeente Noardeast-Fryslân		26.870	
De waarde van het aandeel is € 100 conform de jaarrekening 2020 van de Stedin groep. Het totaal aantal geplaatste en volgestorte aandelen is 4.970.978 (pagina 183).			
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2020	27	27
Eigen vermogen	2020	2.949.000	2.891.000
Vreemd vermogen	2020	4.340.000	4.681.000
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2020 x € 1.000.000: 42			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			
Ontwikkelingen: Het college van burgemeester en wethouders heeft op 11 mei 2021 besloten tot de aankoop van cumulatief preferente aandelen voor maximaal € 2.160.000. Een en ander is gewenst vanwege de energietransitie die de komende jaren nodig is. De raad heeft in de vergadering van 10 juni 2021 hiervoor de financiële middelen beschikbaar gesteld en geen wensen en bedenkingen tegen het voorstel van het college kenbaar gemaakt.			

Afvalsturing Friesland (Omrin) (verwerken van afval)			
Juridische status: Naamloze vennootschap			
Programma's: Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien			
Openbaar en wijze van belang: <u>Openbaar belang:</u> Uitvoeren van de wettelijke taak huishoudelijk en bedrijfsafval <u>te verwerken</u> op basis van contractafspraken met de gemeente. Doelstelling is dit op een doelmatige, milieu hygiënisch verantwoorde manier te doen en preventie en hergebruik van afval actief te bevorderen.			
<u>Wijze van belang:</u> - Bestuurlijk belang: Stemrecht op basis van aandelen. De N.V. heeft 3.001 gewone aandelen A met een waarde van € 450 per stuk en 840 gewone aandelen B. Van de 3001 aandelen A zijn er 3.000 aandelen in bezit van de Friese gemeenten. Eén aandeel A is in handen van de GR OLAF en 840 aandelen B zijn in handen van gemeenten buiten Friesland. - Financieel belang: De gemeente Noardeast-Fryslân (DFK) is op twee manieren betrokken bij Omrin, als aandeelhouder en als klant/leverancier van afval. Het aandeel staat op de balans per 31-12-2020 met de historische aanschafwaarde van € 74.874.			
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2020	75	75
Eigen vermogen	2020	57.000	61.055
Vreemd vermogen	2020	142.008	132.770
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2020 x € 1000: 5.176			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

BV Fryslân Milieu Noordwest (Omrin) (inzamelen afval)			
Juridische status: Besloten vennootschap. De BV is een 100% dochter van de NV Fryslân Milieu (inzameling en reiniging)			
Programma's: Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien			
Openbaar en wijze van belang: <u>Openbaar belang:</u> Uitvoeren van de wettelijke taak huishoudelijk en bedrijfsafval in te zamelen en te verwerken op basis van contractafspraken met de gemeente Noardeast-Fryslân en uitsluitend op het grondgebied van de vm gemeente Ferwerderadiel. Doelstelling is dit op een doelmatige, milieu hygiënisch verantwoorde manier te doen en preventie en hergebruik van afval actief te bevorderen. De gemeente Noardeast-Fryslân (vm gem Ferwerderadiel) heeft het contract opgezegd en de opzegtermijn is 4 jaar. Dit betekent dat de dienstverlening per 1-1-2022 zal stoppen. Bij het opmaken van de begroting 2022 zijn de onderhandelingen om uit te treden (verkoop aandelen) vollop bezig. Daarom is besloten de BV Fryslân Milieu nog op te nemen. De cijfers van de jaarrekening 2020 hebben betrekking op de NV Fryslân Milieu waar de BV een onderdeel van is.			
<u>Wijze van belang:</u> - Bestuur belang: Stemrecht op basis van aandelen. - Financieel belang: De gemeente Noardeast-Fryslân (DFK) is op twee manieren betrokken bij Omrin, als aandeelhouder en als klant/leverancier van afval. Het aandeel staat op de balans per 31-12-2018 met de historische			

BV Fryslân Miljeu Noordwest (Omrin) (inzamelen afval)			
aanschafwaarde van:			
Voormalig gemeente Ferwerderadiel (Fryslân Miljeu)		15.465	
Totaal gemeente Noardeast-Fryslân		<u>15.465</u>	
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2020	15	15
Eigen vermogen	2020	8.286	9.426
Vreemd vermogen	2020	17.289	20.976
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2020 x € 1.000: 1.348			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Juridische status: Naamloze vennootschap

Programma's: Algemeene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

Efficiënt betalingsverkeer van gemeenten.

Wijze van belang:

- Bestuur belang:
Stemrecht op basis van aandelen.
- Financieel belang:

De gemeente Noardeast-Fryslân (DFK) bezit een groot aantal aandelen, met een totale waarde van per 31-12-2020:

Voormalig gemeente Dongeradeel (76.323)	173.169
Voormalig gemeente Ferwerderadiel (5.967)	13.538
Voormalig gemeente Kollumerland c.a. (22.347)	55.867
Totaal gemeente Noardeast-Fryslân (104.637)	<u>286.040</u>

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2020	286	286
Eigen vermogen	2020	4.887.000	5.097.000
Vreemd vermogen	2020	144.802.000	155.262.000

Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2020 x € 1.000.000: 221

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Bedrijvencentrum Dokkum BV	
Juridische status: Besloten vennootschap	
Programma's: 4 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	
Openbaar en wijze van belang:	
<u>Openbaar belang:</u>	
In 1996 is het Bedrijvencentrum Dokkum BV opgericht door ondernemers van de Vereniging van Handel en Industrie Dokkum en Omgeving in samenwerking met de gemeente Dongeradeel. Sinds de oprichting is het uitgangspunt het aanbieden van betaalbare ruimten voor startende ondernemers om van hieruit de onderneming verder te kunnen opbouwen.	

Bedrijvencentrum Dokkum BV

Wijze van belang:

- **Bestuur belang:**

In 1996 is het Bedrijvencentrum Dokkum BV door de gemeente Dongeradeel geprivatiseerd. Een schuld aan de gemeente Dongeradeel is omgezet in een aandelenkapitaal van € 173.344. In 1996 is tevens een nieuwe besloten vennootschap opgericht: Bedrijvencentrum Dokkum Holding BV. De gemeente heeft stemrecht op basis van aandelen. Het Bedrijvencentrum Dokkum Holding BV is enige aandeelhouder van het Bedrijvencentrum Dokkum BV.

- **Financieel belang:**

De gemeente (v.m. Dongeradeel) heeft 100 aandelen à € 454 (is € 45.400) in het Bedrijvencentrum Dokkum Holding BV.

De gegevens betreffende de jaarrekening 2020 zijn eind 2021 beschikbaar.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2019	45	45
Eigen vermogen	2019	363	369
Vreemd vermogen	2019	19	12

Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2019 x € 1.000: 6

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar):

- **Stichtingen en verenigingen**

Elan onderwijsgroep

Juridische status: Stichting

Programma's: 2 Mienskip

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

Verzorgen van het openbaar basisonderwijs zoals beschreven in artikel 46 van Wet op het Primair Onderwijs

Wijze van belang:

- **Bestuur belang:**

Uit de jaarrekening 2018 van de Elan-onderwijsgroep blijkt het volgende: de deelnemende gemeenten Leeuwarden, Noardeast-Frylân en Waadhoeke hebben een toezichthoudende taak: goedkeuring begroting, jaarrekening en jaarverslag en van statutenwijzigingen, benoeming en ontslag leden Raad van Toezicht,ontbinding stichting bij ernstige taakverwaarlozing

- **Financieel belang:**

De deelnemende gemeenten zijn verantwoordelijk voor het aanbieden van goed onderwijs ingeval van ernstige taakverwaarlozing door de Elan-onderwijsgroep.

De jaarrekening 2020 wordt einde van het jaar 2021 verwacht.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2019	p.m.	p.m.
Eigen vermogen	2019	1.788	2.035
Vreemd vermogen	2019	5.002	4.598

Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2019, € 1.000: 247.

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Stichting monumentenbehoud			
Juridische status: Stichting			
Programma's: 5 Wenjen en omjouwing			
Openbaar en wijze van belang: <u>Openbaar belang:</u> Het in stand houden en beschermen van de monumenten als bedoeld in de monumentenwet. Het werkgebied is de vm gemeente Dongeradeel.			
<u>Wijze van belang:</u> - Bestuur belang: - De voorzitter van het dagelijks bestuur wordt door de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân voorgedragen en vervult de functie van voorzitter. - Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Noardeast-Fryslân keuren de begroting en jaarrekening goed. - Financieel belang: De vm gemeente Dongeradeel, nu gemeente Noardeast-Fryslân heeft bij de oprichting in 1993 een startkapitaal van € 454 (=1000 gulden) ingebracht. De jaarrekening 2020 wordt in het najaar 2021 verwacht.			
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2019	0,4	0,4
Eigen vermogen	2019	477	489
Vreemd vermogen	2019	60	127
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2019, x € 1.000: 11			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

Stichting ROOBOL			
Juridische status: Stichting			
Programma's: 2 Mienskip			
Openbaar en wijze van belang: <u>Openbaar belang:</u> Verzorgen van het openbaar basisonderwijs zoals beschreven in artikel 46 van de Wet op het Primair Onderwijs in de gemeenten Noardeast-Fryslân, Dantumdiel en Achtkarspelen. In 2019 zijn de statuten aangepast in verband met de wettelijke mogelijkheid tot het realiseren van een samenwerkingsschool voor het openbaar en bijzonder onderwijs.			
<u>Wijze van belang:</u> - Bestuur belang: Deelnemers in de stichting zijn o.a.: de gemeenten Achtkarspelen, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân (voormalig Dongeradeel en voormalig Kollumerland c.a.) en zijn omschreven als gemeenteraad in de statuten. Deze gemeenten hebben een belangrijke toezichthoudende functie. - Op grond van art 6 lid 8 van de statuten heeft het dagelijks bestuur de toestemming nodig van de gemeenteraden voor: het wijzigen van de statuten, het ontbinden van de stichting, het opheffen van de school. - Daarnaast heeft de gemeenteraad de bevoegdheden: benoemen, schorsen en ontslaan van de leden van de raad van toezicht; de ontbinding van de stichting ingeval van handelen in strijd met de wet en/of ernstige taakverwaarlozing (artikel 24 statuten) - Financieel belang: - Artikel 24 lid 3 statuten: Ingeval van ernstige taakverwaarlozing door het bestuur of het functioneren van het bestuur in strijd met de Wpo is de gemeenteraad bevoegd zelf te voorzien in het bestuur			

Stichting ROOBOL			
van de openbare scholen en zonodig de stichting te ontbinden. ◦ In het reglement van de raad van toezicht wordt de relatie tussen raad en gemeenteraad uitgewerkt onder goedkeuring van de gemeenteraad. (art 24 lid 4 statuten) ◦ De raad van toezicht legt jaarlijks (binnen 6 mnd na het boekjaar) verantwoording af over de uitvoering van taken/ bevoegdheden in het jaarverslag van de stichting en stelt dit beschikbaar aan o.a.: de gemeenteraad. (art 12 lid 5 statuten)			
De jaarrekening 2020 wordt verwacht in het najaar van 2021.			
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2019	p.m.	p.m.
Eigen vermogen	2019	5.608	6.141
Vreemd vermogen	2019	2.066	2.388
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2019, x € 1.000: 532			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

Stichting IJswegencentrale			
Juridische status: Stichting			
Programma's: 4 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje			
Openbaar en wijze van belang:			
<u>Openbaar belang:</u>			
De gemeente Dantumadiel, en de voormalige gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadiel, Kollumerland c.a. en Leeuwarderadeel hebben een IJswegencentrale opgericht met als doel het organiseren van schaatstochten in de regio bij voldoende ijsdikte.			
<u>Wijze van belang:</u>			
• Bestuur belang: Het bestuur bestaat uit 15 leden, 3 afgevaardigden uit elke deelnemende gemeente. Het college van b&w doet een bindende voordracht: één afgevaardigde is de burgemeester, één afgevaardigde is het hoofd gemeentewerken en een derde persoon. • Financieel belang: De gemeenten Dantumadiel, de gemeente Noardeast-Fryslân (voormalige gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadiel, Kollumerland c.a) en Leeuwarderadeel geven een bijdrage van 0,045 per inwoner. De bijdragen 2019 van de gemeente is: € 2.033			
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2019	2	2
Eigen vermogen	2019	60	60
Vreemd vermogen	2019	0	0
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2019, x € 1.000: - 0,6			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

Vereniging van Friese Gemeenten (VFG)			
Juridische status: Vereniging			
Programma's: 1 Ynwenner en Bestjoer			
Openbaar en wijze van belang:			
<u>Openbaar belang:</u>			

Vereniging van Friese Gemeenten (VFG)			
De VFG behartigt de belangen voor alle Friese gemeenten, totaal 24.			
<u>Wijze van belang:</u>			
- Bestuur belang: Lidmaatschap van de vereniging met stemrecht. - Financieel belang: - De leden betalen contributie. - De gemeente Noardeast-Fryslân (vm gemeenten DFK) betaalt contributie, x € 1.000: 21 . Betreft contributie over 2020			
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2020	21	21
Eigen vermogen	2020	p.m.	p.m.
Vreemd vermogen	2020	p.m.	p.m.
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2020: geen gegevens			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar):			

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)			
Juridische status: Vereniging			
Programma's: 1 Ynwenner en Bestjoer			
Openbaar en wijze van belang:			
<u>Openbaar belang:</u> De VNG behartigt de belangen voor alle Nederlandse gemeenten.			
<u>Wijze van belang:</u>			
- Bestuur belang: Lidmaatschap van de vereniging met stemrecht, conform de statuten. - Financieel belang: Conform de statuten betalen de leden contributie. De contributie voor 2021 betreft: 68K			
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2020	68	68
Eigen vermogen	2020	64.627	62.329
Vreemd vermogen	2020	88.668	94.719
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2020, x € 1.000: 3.691			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

Vereniging van Waddenzee Gemeenten			
Juridische status: Vereniging			
Programma's: 1 Ynwenner en Bestjoer			
Openbaar en wijze van belang:			
<u>Openbaar belang:</u> Deze vereniging treedt op als belangenorganisatie voor alle Waddenzee gemeenten.			
<u>Wijze van belang:</u>			

Vereniging van Waddenzee Gemeenten			
Bestuur belang: De gemeente Noardeast-Fryslân is lid van deze vereniging en heeft stemrecht.			
Financieel belang: De gemeente betaalt contributie, x € 1.000 : 26			
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2020	27	26
Eigen vermogen	2020	p.m.	p.m.
Vreemd vermogen	2020	p.m.	p.m.
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2020: geen gegevens			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A.			
Juridische status: Vereniging			
Programma's:			
Openbaar en wijze van belang:			
<u>Openbaar belang:</u> Het inkopen van energie (Energie-Diensten) ten behoeve van de deelnemende gemeenten in Fryslân en datgene wat daarmee verband houdt. Het beheer en onderhoud van openbare verlichting (OVL-diensten) en van laadinfrastructuur voor elektrische vervoersmiddelen (Laadinfra-Diensten) ten behoeve van de deelnemende gemeenten in Fryslân. (Artikel 2 Statuten)			
<u>Wijze van belang:</u>			
Bestuur belang: De gemeente Noardeast-Fryslân is een gewoon lid van deze vereniging en heeft stemrecht. De gemeente heeft de plicht om de diensten van de cooperatie af te nemen. Hiervoor moet een overeenkomst worden afgesloten.			
Financieel belang: De leden van de coöperatie delen in de winst en het verlies van de coöperatie naar rato van de door hen in het betreffende boekjaar afgenomen OVL-Diensten, Energie-Diensten en Laadinfra-Diensten. Deze toekenning heeft plaats bij op door de raad van commissarissen goedgekeurd voorstel van de directie genomen besluit van de algemene ledenvergadering. (Artikel 20 Statuten)			
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2020	p.m.	p.m.
Eigen vermogen	2020	338	328
Vreemd vermogen	2020	40	46
Omvang financieel resultaat jaarrekening: x € 1000 : -10			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

- Overige verbonden partijen
 - Geen

Vaststellingsbesluit

De raad der gemeente;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 21 september 2021

gelet op artikel 191 van de Gemeentewet;

besluit:

vast te stellen de gemeentebegroting voor het jaar 2022

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad
van de gemeente Noardeast-Fryslân gehouden op 4 november 2021.

griffier

voorzitter